

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
אחרי - קדושים
תשפ"ג

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות
מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

ושמואל דאמר אנא דאמרי אפי' לרבי יאשיה. דאמר שותה, דמדאיצטריך לרבויי לשתיה ש"מ לאו אשתו היא לירשה ולטמא לה ולהאכילה תרומה, וכ"ש לרבי יונתן דאמר אינה שותה משום דלאו אשתו היא והא דאיצטריך למעוטי אסמכתא בעלמא היא ולאו דקרא לחכי אתא אלא להקיש אשה לאיש כדשנינו לעיל: עוברת על דת. יהודית שאינה צנועה, יוצאה וראשה פרוע ושוטה בשוק ומדברת עם כל אדם, דאמר בברכות בפרק המדיר (קף נב.) דיוצאה שלא בכתובה: צריכה התראה. שמא תחזור ואם תחזור לא תפסיד כתובתה, או שנסתרה עם אנשים: לאפוקי בתולה. ואי לאו דקני לא מפסדא, אלמא צריכה התראה וז עוברת על דת היא

ואם הסתיר לאחד נשואין שוטה על ידי קנוי של אירוסין, שאינו יכול להשקותה כשהיא ארוסה דבעינן תחת אישה: לאברה אבועל. קנוי לא מהני אלא לאסרה על בועלה אם ימות זה או יגרשנה ולא שתת: אלא לפסלה מכתובתה. דיתנו: לקמן בפרק כשם שהמים בודקין (קף כז:): שאני התם. הא דבעי התראה: דילית לה אימתא דבעל. ואי לאו דאתרו בה בי דינא לא הוה לן למקנסה, דיבון דלית לה אימתא אין תימה בדבר אם עוברת על דת ואין זה פריצותא יתירתא, אבל מי שבעלה אצלה ואינה יראה ממנו ועוברת על דת פריצותא יתירתא אית בה ואיכא למימר דבלאו התראה נמי מפסדא בכתובתה: תלא רחמנא. דכתיב וקנא את אשתו: או דלמא כיון דקפיד קפיד. כלומר כיון דאורחיה דבעל למיקפד בהכי על ברזחיה דאתי נמי הויא קפידא לגביה: עבדינן אלמא דידקפיד לא ניחא ליה. והיאך אנו נעשים שלוחים לו בדבר שהוא חוב לו שאינו חפץ בו, וקיימא לן (ובקידושין קף יח.) דאין חבין לאדם שלא בפניו: שמחל על קנוי. והשתא ס"ד דקנעי בין שמחל קדם סתירה בין שמחל לאחר הסתירה, ואם תימצי לומר עוברת על דת שרצה לקיימה מקיימה, הני מלי בלא קנוי, אבל היכא דאיכא קנוי וסתירה ורצה למחול מהו, מי עקר קנוי ושריא ליה או לאו: עבדינן מידי דאתי בעל ומחיל. ואיכא דילותא דבי דינא: סתמא דמילתא אדם מכפים בו'. ומסקינן אסתם דעתיה דאינשי ומקנינן לה ואי אתי ומחיל מחיל: מאי שנא תלמידי חכמים. תרוצא הוא ומבתרי' מאי שנא לעולם מחיל ודיקא ליה ממתני' מאי שנא דבעינן תלמידי חכמים משום דגמירי דאסורה ליה בדלא מחיל קנוי ואי אתי למיבעל אמרין ליה אחלי לקנוך: קם לי ועיירא. שהיתה מאנשי ירושלים: וקן מערה. שהמערה על ב"ד של לשכת הגזית ומיתתו בחנק: שהיא בלאו. אחרי אשר הטמאה לרבות סוטה שנסתרה בפ"ק דיבמות (קף ח:): בפאי קמיפלגי. איזה טעם נותנין לדבריהם: ב"ש בבני שמר העומד לבזות בניבו דמי. מי שיש לו שטר חוב על חבירו ושעבד לו בו נכסיו, מחזק בעל השטר בנכסים יותר מן הלוה, והלכך כיון דנכסי ברשותיה קיימי והוו לה' יורשי הבעל תובענו והמוצ'א מחברו עליו הראיה. ועליהן להביא ראיה שזנותה בסתירה זו ואבדה כתובתה: ובית

שמע מינה בעל שמחל על קיניו קיניו מחול.
ותפשוט נמי עוברת על דת אם רצה בעלה לקיימה מקיימה אפילו התרה בה.

בית שמאי אומרים נוטלת כתובתה. ואם תאמר מ"ש דאמרי ב"ש נוטלת כתובתה ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנח.) גבי נפל הבית עליו ועל אשתו נפל הבית עליו ועל אביו והיתה עליו כתובת אשה וכו' דאמרי ב"ש יחלוקו הואיל וספק הוא מי מת ראשון וכן בפרק החולץ (יבמות דף לח:) ובכתובות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף פ:) גבי שומרת יבם שמתה מה יעשו בנכסים הנכנסין והיוצאין עמה בית שמאי אומרים יחלוקו ומפרש בגמרא בפ' החולץ (יבמות דף לח:) משום

1 ושמואל אמר: אנא דאמרי אפילו לר' יאשיה,
2 מדאיצטריך קרא לרבוייה, מכלל דלאו אשתו היא כלל.
3 איבעיא להו, עוברת על דת צריכה התראה להפסידה
4 כתובתה, או אינה צריכה? מי אמרינן: כיון דעוברת
5 על דת היא לא בעיא התראה, או דלמא תיבעי
6 התראה, דאי הדרה בה תיהדר בה? תא שמע, ארוסה
7 ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה, מישתא
8 הוא דלא שתיא, הא קנויי מקני לה. למאי? לאו
9 להפסידה כתובתה? אמר אביי: לא, לאוסרה עליו.
10 רב פפא אמר: להשקותה כשהיא נשואה, כדרבנאי אין
11 מקנין לארוסה להשקותה כשהיא ארוסה, אבל מקנין
12 לארוסה להשקותה כשהיא נשואה. אמר רבא: תא שמע, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה
13 לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל למזר ולנתין, לא שותות ולא נוטלות
14 כתובה. מישתא הוא דלא שתיא, הא קנויי מקני לה. ולמאי, אי לאוסרן עליו, הא אסירן
15 ועקימין? אלא לאו להפסידן כתובתן? אמר רב יהודה מדסקרתא: לא, לאוסרה אבועל בבעל.
16 דתנן כשם שאסורה לבעל בך אסורה לבועל. אמר רבי חנינא מסורא: תא שמע, ואלו
17 שבית דין מקנין לה, מי שנתחרש או נשתטה, או נשתמה, או שהיה חבוש בבית האסורין, או
18 להשקותה אמרו, אלא לפוסלה מכתובתה. שמע מינה בעי התראה, שמע מינה. וכולהו, מאי
19 טעמא לא אמרי מהא? דלמא שאני התם דילית לה אימתא דבעל כלל. איבעיא להו: עוברת
20 על דת ורצה בעלה לקיימה, מקיימה או אינו מקיימה? מי אמרינן בקפידא דבעל תלא רחמנא
21 והא לא קפיד או דלמא כיון דקפיד קפיד? תא שמע, ואלו שבית דין מקנין לה: מי שנתחרש
22 בעלה, או נשתמה, או שהיה חבוש בבית האסורין, ואי אמרת רצה בעלה לקיימה מקיימה,
23 עבדי בית דין מידי דדלמא לא ניחא ליה לבעל? סתמא דמילתא כיון שעוברת על דת היא,
24 מינה ניחא ליה. איבעיא להו: בעל שמחל על קנויו, קנויו מחול או אינו מחול? מי אמרינן
25 בקנויו דבעל תלא רחמנא ובעל הא מחיל ליה לקנויו, או דלמא כיון דקני ליה מעיקרא, לא
26 מצי מחיל ליה? תא שמע, ואלו שבית דין מקנין להן: מי שנתחרש בעלה, או שנשתמה, או
27 שהיה חבוש בבית האסורין. ואי אמרת בעל שמחל על קנויו קנויו מחול, עבדינן מידי דאתי
28 בעל מחיל ליה? סתמא דמילתא אדם מכפים על דעת בית דין. תא שמע, ומוכרין לו שני
29 תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך. ואי אמרת בעל שמחל על קנויו קנויו מחול, לחלוה
30 לקנינויה ולבעול? מאי שנא תלמידי חכמים דגמירי, דאי בעי למיבעל, אמרי ליה: אחליה
31 לקנינויך ובעלה. תא שמע, דאמר ר' יאשיה: שלשה דברים סח לי ועיירא מאנשי ירושלים:
32 בעל שמחל על קנויו קנויו מחול, ונקן ממרא שרצו בית דין למחול לו מוחלין לו, ובן סורר
33 ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו. וכשבאתי אצל חבירי שבדרום על שנים הודו
34 לי, ועל ונקן ממרא לא הודו לי, שלא ירבו מחלוקת בישראל. שמע מינה, בעל שמחל על
35 קנויו קנויו מחול, שמע מינה. פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר: קודם סתירה מחול,
36 לאחר סתירה אינו מחול. וחד אמר: לאחר סתירה נמי מחול. ומסתברא כמאן דאמר אינו
37 מחול, ממאי? מדקא מהדרי רבנן לר' יוסי. דתניא, ר' יוסי אומר: בעלה נאמן עליה מקל וחומר; ומה נדה שהיא בבדת בעלה
38 נאמן עליה, סוטה שהיא בלאו לא כל שכן? אמרו לו: לא, אם אמרת בנדה שכן יש לה היתר, תאמר בסוטה שאין לה היתר. ואי
39 אמרת לאחר סתירה מחול לה, משכחת לה דיש לה היתר, ואי בעי מחיל ליה לקנויה ובעול? אלא שמע מינה, לאחר סתירה אינו
40 מחול, שמע מינה: מתו בעליהן עד שלא שתו, בית שמאי כו': בפאי קמיפלגי? בית שמאי סברי: שקר העומד לגבות בקבוי דמי,

משום דזיקה נשואה עושה ספק נשואה אלמא דמספיקא אמרי ב"ש יחלוקו ולא מוקמי לכולהו נכסי בחזקת יורשי האשה עיכוב דמי י"ל גבי נפל הבית עליו ועל אביו לא היו לבן נכסים אלא שהיא אומרת האב ראשון מת וירש הבן וישתעבדו לכתובתה התם ודאי נכסי האב לא עמדו מעולם בכח האשה ואעפ"כ כיון דאמר כגבוי דמי הרי הוא ספק אם האב מת ראשון ועמדו הנכסים בחזקתה או הבן מת ראשון ואין לה באותם נכסים כלום ובחזקת היורשין הן הלכך ספק הוא אם עמד שטר שלה לגבות מאותן נכסים כלל הלכך חולקין וכן נפל הבית עליו ועל אשתו ספק אם היא מתה ראשונה וירשה הבעל שלא ניתנה לגבות מחצים אי נמי איפכא ויורשיה באין מכחה וכן גבי שומרת יבם שמתה אמר הואיל והללו באין לירש והללו באין לירש יחלוקו אבל הכא שהיא בחיים והכתובה ניתן לגבות מיתת הבעל דכיון דדמיה כגבויה על היורשין להביא ראיה שזיכתה וכה"ג אומר בפרק החולץ (יבמות דף לח:) רישא דאיתא לדידה הויא לה איהי ודאי ואינהו ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ספיקא מתה הללו באין לירש והללו באין לירש. **בית** הלל אומרים או שותות או לא נוטלות כתובתן. בפ' החולץ (גר"ש) מפרש מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובתן ולא ידענא בנכסי צאן ברזל מאי קא סבר ב"ה דבפ' מי שמת (ב"ב דף קנח.) גבי נפל הבית עליו ועל אשתו אמרי ב"ה הנכסים בחזקתן עומדות ופ' נכסי צאן ברזל ופליגי אמוראי בגמרא בחזקת מי בחזקת יורשי הבעל או בחזקת יורשי האשה ובר קפרא תני הללו באין לירש והללו באין לירש יחלוקו אבל הכא שהיא בחיים בחזקתה הן עומדים או דלמא כיון דאחריותהו היו על הבעל היו בחזקתו ול"ש ושייכא בפלוגתא דהתם ובנכסי מלוג לא פליג ב"ה דאפי' גבי ספק מוקי להו בחזקת יורשי האשה וב"ש הכא דאפי' ודאי זיגתה לא הפסידתה כראמר בפרק אלמנה ניזונית (כתובות דף קא.) היוצאת משום שם רע נוטלת מה שבפניה ויוצאה ופי' נכסי מלוג ואם תאמר מ"ש מתניתין מפלוגתא דרב הונא ורב יהודה ורב נחמן ור' יוחנן דפליגי בפ"ק דכתובות (דף יב:) מנה לי בידך והלה אמר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור ה"ג היא טוענת ברי אבל הוא אינו יכול לטענן טענת ברי ותהוי תיובתא דרב הונא י"ל מאחר שדתורת עשאה ספק עד שתשתנה אינה יכולה לטענן טענת ברי ופלוגתא דמתני' התם הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים לא שייכא להכא דהתם אפילו ב"ש מודו דשמא אותו שטר מעולם לא עמד לגבות שהרי הבעל טוען מקחו היה מקח טעות והכא לא שייך למימר אליבא דב"ה העמד אשה על חזקתה ואימור לא זיגתה שהרי רגלים (לדבר) שקינא לה ונסתרה והכתוב הרציאה מאותה חזקה ועשאה ספק.

בית הלל סברי שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי. אי קשיא מהא דאמר בפ' המקבל (ב"מ דף קי.) יתומים אמרו אנו השבחנו וב"ח אומר אביהם השביח על מי לחביא ראיה סבר רב הונא למימר ארעא בחזקת יתמי קיימא ועל ב"ה לחביא ראיה אמר ליה ההוא סבא הכי אמר ר' יוחנן על היתומים לחביא ראיה מאי טעמא ארעא כיון דלגובייכו קיימא כמאן דגבי דמי ויתמי נייהי ראיה ונשקול וכי ר' יוחנן שבק בית הלל ועבידי כב"ש יש לתרץ הכא דהשיעבוד עצמו של כתובה עומד בספק לא קיימא ארעא לגובייכו אמרי ב"ה דלאו כגבוי דמי אבל התם היתומים מודו לב"ה בקרקע עצמו שהוא משועבד לו ואינם מעכבין לפניו הקרקע הלכך אפילו בית הלל מודו דבכה"ג כגבוי דמי ולא קיימא ארעא בחזקת יתמי וכיון דלא קיימא בחזקת יתמי על היתומים לחביא ראיה מן השבח דומיא דיער ואילן דמייתי עלה בספק זה קודם ספק זה קודם קרצץ ונותן דמים אלמא כיון דלמיקץ קאי דבין אם קדם האילן בין אם קדם היער קרצץ אלא שאם קדם האילן קרצץ ונותן דמים אמרי ליה זיל קרץ ודמי אייתי ראיה ושקול גבי הא ארעא נמי אמרי ליתמי הבו לה ארעא לב"ח דהא לגובייכו קיימא ושבח אייתו ראיה ושקלי מפי מוריי"ה. **לאו** כגבוי דמי . הכא לא שייכא כל הני פלוגתא דרבי מאיר ורבנן דפליגי בפרק השואל (ב"מ דף ק:) דכל העומד לבצור כבצור דמי ופלוגתא דר' שמעון בן גמליאל ורבי פרק קמא דסנהדרין (דף טו.) ובפרק השולח (גיטין דף לט.) בכל העומד לגזוז ופלוגתא דרבי שמעון ורבנן בפרק המנחות והנסכים (מנחות דף קב:) כל העומד לזרוק בזרוק דמי וכן לפדות ולשרוף דלאו בהדא מחיתא נחות להו דהכא ר"ע מודו דאמרי' לאו כגבוי דמי והעמד ממון בחזקת בעליו שהרי צריך דיינין ולאו בידו הוא דאמר גבי גר מי יימר דמזדקקין ליה בי דינא וטעמא דר' מאיר כבצורות דמיין משום דבידו ואין צריכין לגופן הלכך לא חשיב להו בקרקע והכי אמר בפרק בהמה המקשה (חולין דף עג.) גבי ידות הכלים דאין מטבילין אלא עד מקום מדה משום דעומדין ליקצץ וגבי שערו העומד לגזוז אמר בפרק קמא דסנהדרין (דף טו.) דמודה רבי מאיר דלאו כגוזז דמי משום דאשבוחי אשבח כל מה דקאי ומיהו רבן שמעון בן גמליאל פליג ואמר כגוזז דמי דלא עביד אינשי דשביק ליה והני דרבי שמעון סבירא להו דאחריא איתי בהו ולא אמר אלא במקום מצוה כגון זריקת דם ופדיית פרה כשמציא אחרת נאה ממנה ושריפתה אבל בהני דרבי מאיר ורשב"ג לא שייך האי טעמא והא דאמר גבי שופר של עבודת כוכבים בפרק ראוהו בית דין (ר"ה דף כח.) וגבי לולב של אשירה (סוכה דף לא:) ומנעל בפרק מצות חליצה (יבמות דף קג:) כתותי מכתת שיעוריה אפי' רבנן מודו משום דאיסור הנאה הוא ולא הני אלא כשפרא דארעא בעלמא וליכא שיעורא ופרה חיבת הקדש מהני וצריך עיון בלאי הכרם אמאי מטמאין טומאת אוכלים ולא אמר כתותי מכתת שיעוריה הלכך ליכא לדמויי להדדי והא דאמר בפרק נערה (כתובות דף נא.) כל העומד לקצור בקצור דמי התם טעמא דלא תקנו לב"ח לגבות אלא דבר הצריך לקרקע קצת ובן פירש רש"י (ב"מ שם טו:) שבח המגיע לכתפים שעומד בקרוב לקצור וצריך עדיין קצת לקרקע. **מיתיבי** המקבא לארוסתו. כך ברייתא זו שנויה בתוספתא (פ"ה) המקבא לארוסתו ולשומרת יבם שלו אם משכנסה נסתרה או שותה או לא נוטלת כתובה הרובא שנשא עקרה או זקינה ויש לו אשה ובנים או שותה או לא נוטלת כתובתה [מעובדת עצמו או מניקת עצמו או שותה או לא נוטלת כתובתה] כדונג ליזה וישראלית שנשאו לכהן לוי וישראל ממזרת לממזר נתינה לנתין ואשת גר לגר ועבד משוחרר והאיילונית או שותה או לא נוטלת כתובתה רבי שמעון בן אלעזר אמר איילונית לא שותה ולא נוטלת כתובתה שנא' ונקתה ונזרעה זרע שראוי ליזרע פרט לאיילונית שאינה ראויה להזרע אבל המקבא לארוסתו ולשומרת יבמתו שלו עד שלא כנסה נסתרה לא שותות ולא נוטלות כתובתה הרובא [שנשא עקרה וזקינה ואין לו אשה ובנים לא שותות ולא נוטלת כתובתה מעוברת חבירו ומניקת חבירו לא שותות ולא נוטלת כתובתה] רבי אליעזר אומר יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן.

[שנשא

ובית הִלֵּל סָבְרֵי: שֶׁטֶר הָעוֹמֵד לִגְבּוֹת לְאוֹ כְּגָבוּי דָּמֵי: מָעוֹבֶרֶת חֲבִירוֹ כו': אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: מַחֲלוֹקֶת בַּעֲקָרָה וּזְקֵנָה, אֲבָל אַיְילוֹנִית דִּבְרֵי הַכֹּל לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנִקְּתָה וְנִזְרָעָה זָרַע" מִי שֶׁדַּרְכָּהּ לְהִזָּרַע, יָצְאָה זוֹ שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְהִזָּרַע, מֵיתִיבִי, הַמְקַנֵּא לְאַרוּסָתוֹ וּלְשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁלּוֹ, אִם עַד שֶׁלֹּא כָּנַס נִסְתָּרָה, לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּתָהּ. מעוברת

ובית הִלֵּל סָבְרֵי לְאוֹ כְּגָבוּי דָּמֵי. וְהוֹיְא לַהּ כְּגָבוּי דְּמֵי, תּוֹבַעַת מִשָּׁפָּק דִּדְלָמָא זַנְאִי, הִלְכָּךְ אִינְהוּ וְדַאי וְהִיא סָפָק וְאֵין סָפָק מוֹצִיא מִידֵי וְדַאי וְעָלֶיהָ לְהָבִיא רְאָיָה שֶׁלֹּא זָנְתָה: מַחֲלוֹקֶת. דְּפָלִיג ר"א וְאָמַר יָכוֹל לִשָּׂא אַחֶרֶת כו': בַּעֲקָרָה וּזְקֵנָה. דְּלִיכָּא לְמֵימַר אֵינָהּ שׁוֹתָה אֶלָּא טַעְמָא מִשּׁוּם דְּלֹא חָזֵיָא לְקַיּוּמָהּ, עֲלָהּ פָּלִיג ר"א וְאָמַר רְאוּיָה לְקַיּוּמָהּ הִיא דְּיָכוֹל לִשָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת: אֲבָל אַיְילוֹנִית. נְהִי נַמִּי דְּרֹאוּיָה לְקַיּוּמָהּ, מִידֵּי לֹא שְׁתִיָא מִהַאי טַעְמָא דְּרֹאוּיָה לְהַזָּרַע בְּעֵינָן, וַעֲקָרָה עַל יְדֵי מַכָּה וְזִקְנָה מִיָּא דְּבַת הַזָּרַע הִיא קֹדֶם לָכֵן, אֲבָל אַיְילוֹנִית מִבְּטֶן אִמָּהּ לְקוּיָה הִיא וְלֹא חָזְיָא:

לֹא

לא שוֹתוֹת. דְּבַתְיהּ תַּחַת אִשְׁתּוֹ: **וְלֹא יָחִיר עוֹלָמִית.** קָנְסָא קָנְסוּהוּ רַבָּנָן: **לְכַשֶּׁיַּגְיַע יְמָנוֹ.** לְאַחַר כ"ד חֹדֶשׁ לְיַלְּדַת הַוַּלָּד: **וְהִרְיוֹקָא.** בְּחוּר, כְּמוֹ יֶלֶד (בְּמִשְׁנָה כה): **מְעֻבֶּרֶת עַצְמָהּ.** שֶׁהֻתְּרָה אִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת וְקִנֵּא לָהּ: **אוֹ שׁוֹתוֹת.** וְלֹא אָמְרִינַן לֹא לִיקְּטְלִיהּ לְזִלְזֵל: **אִשָּׁה מְמַזֵּר לְמְמַזֵּר.** כְּלוֹמַר אִשָּׁה הָרְאוּיָה לְמְמַזֵּר וְנִיסֵּת לְמְמַזֵּר וְקִנֵּא לָהּ וְנִסְתְּרָה: **אוֹ שׁוֹתָה בוֹ'.** וְלִקְמָן

[שנאמר] עקרה וחקינה וכו'). ותימה אמאי לא תנא איילונית בהדי עקרה וחקינה: **לא** ישא אדם מעוברת חבירו. בירושלמי עליו הכתוב אומר (משלי כג) אל תשיג גבול עולם ובשדה יתומים אל תבא ומודים חכמים לרבי אלעזר שאם היו לו בנים ואשה [שהיא שותה או לא נוטלת כתובה היו לו אשה ובנים] ומתו בין קיני לסתירה כבר נראית לשתות:

מעוברת עצמו או שותה וכו'. רש"י פי' ולא אמרינן דלא לקטליה לולד ותימה אמאי אית לן למקטליה מה אינכפת לן נמתין עד שתלד הא תנן בפ"ק דערכין (דף ז.) האשה היוצאה ליהרג אין ממתינין לה עד שתלד והתם גזירת הכתוב הוא ומתו גם שניהם לרבות את הולד והתם משמע דעבד קרא הא לא רבי קרא לא קטליניה ליה משום דממונא דבעל הוא כדרבתיב (שמות כא) כאשר ישית עליו בעל האשה והכא הכי פירושא מעוברת עצמו אע"ג דקינא לה כשהיא מעוברת שותה לאחר שתלד ולא אמרינן כמו גבי מעוברת חבירו דאי קינא לה כשהיא מעוברת וילדה ומת הולד או הפילה אפ"ה אינה שותה דלאו בת קינוי היתה דממעט לה בספרי מכי תשמה אשתו וכדאמרינן בירושלמי לא היו [לו] אשה ובנים וכו' כבר [נראית] שלא לשתות: **אמר** לו רבי ישמעאל א"כ יסתרו כל עקרות ויפקרו. תימה ור' ישמעאל לימא ליה לנפשיה יסתרו כל יולדות בצער וילדו בריוח וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה:

ואמרת ריבויא הוא. תימה והא אפיקתיה לעיל (דף כד.) לרבות הארוסה ושומרת יבם לקנוי: **וזו** הואיל ונתפשה אסורה אימא לא תשתה כלל קמ"ל. תימה לר"י אמאי לא פריך הכא ואימא הכי נמי כדפריך לעיל ונראה לר"י דהכא דקרא דמסיק אדעתיה מתוכו למדרש הכי ומדריש לדרשא אחריתי לא פריך ואימא ה"נ דקמ"ל דכך ניתן למדרש למשה בסיני ולא ב"א כגון והיא נתפשה לאסור אשת כהן מבלעדי אישך מי שקדמה שביבת בעל אבל לעיל בני ישראל משמע בהדיא למעוטי גרים וכן בפרק שני דיבמות (דף כב.) בגמרא דמי שיש לו אח מ"מ זוקק את אשת אחיו ליבום דקא פריך פשיטא אחיו הוא מהו דתימא ליפלו אחוה אחוה מבני יעקב קמ"ל התם פריך ואימא הכי נמי משום דאין גזרה שוה למחצה וצריך טעמא להוציא מאותה שברא או קרא וכן לענין ליורשו (שם) ולימא לן בפרק שתי הלחם (דף ז.) אשה בעל בעמיו יש בעל שמטמא ויש שאינו מטמא לא כיצד מטמא לאשתו כשרה ואינו מטמא לאשתו פסולה ה"נ קמ"ל ואימא הכי נמי דהא קרא ממעט פסולין והאי פסול הוא וכן בפ"ק דערכין (דף ז.) גבי האשה שיוצאת ליהרג אין ממתינים לה עד שתלד פשיטא גופה היא מהו דתימא (כי) כאשר ישית עליו בעל האשה כתיב והאי ממונא דבעל הוא קמ"ל ואימא ה"נ דמאי [דהא] נפקא לן

מעוּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ וּמֵינָקֶת חֲבֵירוֹ, לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָּה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יִשָּׂא אָדָם מְעוּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ וּמֵינָקֶת חֲבֵירוֹ, וְאִם נָשָׂא, יוֹצִיא וְלֹא יַחֲזִיר עוֹלָמִית. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יוֹצִיא וּכְשֶׁיַּגְיַע זְמַנּוֹ לִבְנוֹס יִבְנוֹס. וְהָרוֹבֶה שֶׁנָּשָׂא עֲגָרָה וְזֶקֶנָה, וְאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים מַעֲקָרָא, לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּה. ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יָכוֹל הוּא לְיִשָּׂא אַחֶרֶת וְלִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת הַיְמֵנָה. אֲבָל הַמְקַנֵּא לַאֲרוֹסְתּוֹ וּלְשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁלּוֹ, וּמְשֻׁכְּנָתָהּ נִסְתְּרָה, אוֹ שׁוֹתָה אוֹ לֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּה. מְעוּבֶּרֶת וּמֵינֶקֶת עַצְמוֹ, אוֹ שׁוֹתָה אוֹ אוֹ לֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּתָהּ. הָרוֹבֶה שֶׁנָּשָׂא עֲגָרָה וְזֶקֶנָה, וְיֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים, אוֹ שׁוֹתָה, אוֹ לֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּה. אִשָּׁה מְמַזֵּר לְמְמַזֵּר, וְאִשָּׁה נָתִין לְנָתִין, וְאִשָּׁה גֵּר עֶבֶד מְשׁוּחְרֶר, וְאַיְלוֹנִית אוֹ שׁוֹתָה, אוֹ לֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּה. קָתָנֵי מִיהָא אַיְלוֹנִית, תִּיוּבְתֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן אָמַר לָךְ רַב נַחְמָן: תַּנָּאי הִיא, וְאַנָא דַּאֲמָרִי כִּי הַאי תַּנָּא. דְּתַנְיָא, ר' שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַיְלוֹנִית לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתוּבָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע" מִי שֶׁדַּרְכָּהּ לְהִזָּרַע, יָצְאָתָה זוֹ שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְהִזָּרַע. וְרַבָּנָן הַאי "וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע" מַאי עֲבֵדֵי לֵיהּ? מִיבָּעֵי לְהוּ לְכִדְרַתְנָיֵי: "וְנִקְּתָה וְנִזְרָעָה", שֶׁאִם הָיְתָה עֲקָרָה נִפְקְדָה, דִּבְרֵי ר' עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ ר' יִשְׁמָעֵאל: אִם כֵּן יִסָּתְרוּ כָּל הָעֲקָרוֹת, וְיִפָּקְדוּ, וְוֹ, הוֹאִיל וְלֹא נִסְתְּרָה, הִפְסִידָה?! אֶלָּא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְנִקְּתָה וְנִזְרָעָה זָרַע", שֶׁאִם הָיְתָה יוֹלֶדֶת בְּצַעַר, יוֹלֶדֶת בְּרֶיוַח. נְקֵבוֹת, יוֹלֶדֶת זְכָרִים. קְצָרִים, יוֹלֶדֶת אֲרוּכִים. שְׁחוֹרִים, יוֹלֶדֶת לְבָנִים. אֶשֶׁת סַמְּזוֹר? פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְתֵימָא: אַפּוּשֵׁי פְּסוּלִין לֹא לִיפּוֹשׁ, קָא מַשְׁמַע לָן: אֶשֶׁת גֵּר וְעֶבֶד מְשׁוּחְרֶת, וְאַיְלוֹנִית? פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְתֵימָא: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וְלֹא גֵּרִים, קָא מַשְׁמַע לָן. וְאִיתָא הָכֵי נְמֵי? "וְאָמַרְתָּ" רַבִּיתָא הוּא: אִשָּׁה כֹּהֵן שׁוֹתָה כו': אִשָּׁה כֹּהֵן שׁוֹתָה פְּשִׁיטָא מַהוּ דְתֵימָא, "וְהָיָה לֹא נִתְפְּשָׂה" אֲסוּרָה, קָא נִתְפְּשָׂה מוּתֶּרֶת, וְוֹ הוֹאִיל וְנִתְפְּשָׂה אֲסוּרָה, אֵימָא לֹא תִּשְׁתֶּה, קָא מַשְׁמַע לָן: וּמוּתֶּרֶת לְבַעְלָהּ: פְּשִׁיטָא? אָמַר רַב הוּנָא: בְּמִתְנוּנָה? מִתְנוּנָה? הָא בְּדָקוּהָ מַיָּא? בְּמִתְנוּנָה דֶּרֶךְ אֲבָרִים, מַהוּ דְתֵימָא: הָא זַנּוּיֵי זָנְיָא, וְהָא דְּלֹא בְּדָקוּהָ מַיָּא כִּי אוֹרְחַיֵּיהּ, מְשׁוּם דְּבָאוֹנֵס זָנְיָא וּלְגַבֵּי כֹּהֵן אֲסִירָא, קָא מַשְׁמַע לָן: אֶשֶׁת סָרִיס שׁוֹתָה פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְתֵימָא: "מִבַּלְעָדֵי אִישָׁהּ" אֲמַרְתִּי, אֲבָל סָרִיס דְּלָאו בַּר הָכִי הוּא, קָא מַשְׁמַע לָן: שָׁעַל יְדֵי כָּל הָעֲרָיוֹת מְקַנְּין: פְּשִׁיטָא

מהו

לְבָנִים. אֶשֶׁת סַמְּזוֹר? פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְתֵימָא: אַפּוּשֵׁי פְּסוּלִין לֹא לִיפּוֹשׁ, קָא מַשְׁמַע לָן: אֶשֶׁת גֵּר וְעֶבֶד מְשׁוּחְרֶת, וְאַיְלוֹנִית? פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְתֵימָא: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וְלֹא גֵּרִים, קָא מַשְׁמַע לָן. וְאִיתָא הָכֵי נְמֵי? "וְאָמַרְתָּ" רַבִּיתָא הוּא: אִשָּׁה כֹּהֵן שׁוֹתָה כו': אִשָּׁה כֹּהֵן שׁוֹתָה פְּשִׁיטָא מַהוּ דְתֵימָא, "וְהָיָה לֹא נִתְפְּשָׂה" אֲסוּרָה, קָא נִתְפְּשָׂה מוּתֶּרֶת, וְוֹ הוֹאִיל וְנִתְפְּשָׂה אֲסוּרָה, אֵימָא לֹא תִּשְׁתֶּה, קָא מַשְׁמַע לָן: וּמוּתֶּרֶת לְבַעְלָהּ: פְּשִׁיטָא? אָמַר רַב הוּנָא: בְּמִתְנוּנָה? מִתְנוּנָה? הָא בְּדָקוּהָ מַיָּא? בְּמִתְנוּנָה דֶּרֶךְ אֲבָרִים, מַהוּ דְתֵימָא: הָא זַנּוּיֵי זָנְיָא, וְהָא דְּלֹא בְּדָקוּהָ מַיָּא כִּי אוֹרְחַיֵּיהּ, מְשׁוּם דְּבָאוֹנֵס זָנְיָא וּלְגַבֵּי כֹּהֵן אֲסִירָא, קָא מַשְׁמַע לָן: אֶשֶׁת סָרִיס שׁוֹתָה פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְתֵימָא: "מִבַּלְעָדֵי אִישָׁהּ" אֲמַרְתִּי, אֲבָל סָרִיס דְּלָאו בַּר הָכִי הוּא, קָא מַשְׁמַע לָן: שָׁעַל יְדֵי כָּל הָעֲרָיוֹת מְקַנְּין: פְּשִׁיטָא

מהו

מהתם דממונא דבעל הוא אבל הכא בין דאשמועינן דעיקר קרא לדרשא אחריתי הוי לא שלקי דעתא למעוטי מיניה מידי וכן פר"ח: **אשת** סריס. רש"י פי' בסריס חמה ולא בסריס אדם שאסור לקיימה ולא ידענן מנלן דסריס אדם בגון ששתה כוס עיקרין דאסור לקיימה אי משום האי דבריית' דמיתני בפרק שני דיבמות (דף כ.) ובפרק הערל (שם דף פט:) פצוע דכא וברות שפכה סריס אדם והזקן וכו' עד אסור לקיימה הא קתני נמי זקן וכי זקן אסור לקיים אלא על כרחיך אפצוע דכא וכרות שפכה קאי כדקתני טעמא משום שנאמר לא יבא פצוע דכא וברות שפכה אבל אסריס דקתני בברייתא לא ידענא מנליה דקאי נמי עלה:

אבל

תוספות

רש"י

אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קא משמע לן. תימה הא שמעינן לה מאלמנה לכהן גדול דאסירה וקיימא לבעל ואפ"ה הכי איצטריך קרא דכי תשטה אשתו למעוטי הא לאו הכי הוה שוהה וכן על מה שאמר איש אשר רחמנא ולא קטן נראה דדוקא משתיה ממעט לה קרא אבל נאסרה על ידי בן תשע שנים ויום אחד ע"פ שאינו איש שהרי ביאתו פוסלת בתרומה כדאיתא בפרק אלמנה (יבמות דף סח.) ונפקלת הערוה על ידו כדאיתא בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נה:) ומקומו בפרק יוצא דופן (נדה דף מה.) דומיא דכל עריות מקנא על ידן דלא איצטריך לאשמועינן אלא דשתות אבל דנאסרו פשיטא וכי משום דעריות ניתנו גרעינן:

שחוף . פירש רבינו חננאל שאינו בועל בדרכו ואינו מזדיע רתניא איזהו מרחו אשך זה הקליטים שנכנס רוח באשכיו דברי ר"ש רבי ישמעאל אומר זה השחוף תימה אמאי נקט שמואל שחוף ולא נקט סריס ושמא שחוף הוי רבותא טפי:

אבל הא הואיל ואסירא וקיימא. תימא מאי קמ"ל רב הונא והא מתני' היא ע"י כל עריות מקנין ר"ל דהכי פירושו מי שנאסר בכל בת ישראל ע"י בעילת זנות אפילו אינה קרובתו יצא עובד כוכבים דבלאו הכי כל בת ישראל מתאסרא וקיימא לגביה: **יצא** עובד כוכבים שאין לו אלמנות וגירושין בה. פירש רש"י דנפקא לן מדכתיב אשר ינאף את אשת רעהו פרט לאשת אחרים תימה והא נפקא לן בקידושין בפרק האומר מלא תתחתן גם וכמדומה דלא אתי קרא פרט לאשת אחרים אלא למעוטי ישראל הבא על העובדת כוכבים אשת עובד כוכבים וקמ"ל אע"ג דבעולת בעל יש לחן ישראל בעובדת כוכבים פטור:

למעוטי בהמה. תימה דהכא משמע דבזנות תליא מילתא אם כן רבא דאמר בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נד.) דיש זנות לבהמה מתני' למעוטי מאי וכי אית לן למימר דל"ל דשמואל אי דרב (דמנונא) הונא:

מנא ה"ג בפ' כל האסורין (תמורה ל:) מנא הא מילתא דאין זנות לבהמה אמר ליה לא נישתמיט קרא ונכתוב אתן זונה ובלב א"נ הכי אתן כלב וכו': **אלא** למאן דאמר הטראה זו נשיקה מאי איכא למימר. והיינו שמואל בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) והכא אליבא דשמואל נמי מסקינן ותימה אדרבה איפכא מסתברא למאן דאמר הטראה זו נשיקה דחשיבה ביאה גבי שאר עריות הניחו דאיצטריך קרא הבא למעוטי אלא למ"ד הטראה זו הכנסת עטרה ולא חשיבה נשיקה גבי שאר עריות הבא מאי איצטריך למעוטו:

דומה

1 מַהוּ דִּתְימָא, "נִטְמְאָה" "נִטְמְאָה" שְׁנֵי פְּעָמִים, אֶחָד
2 לַבַּעַל וְאֶחָד לְבוֹעֵל, הֵיכָא דְּקָא מִיתְּפְרָא בָּהּ זוֹנוֹת.
3 אֲבָל הָא הוֹאִיל וְאֲסוּרָה וְקַיְימָא, אֵימָא לֹא, קָא
4 מַשְׁמַע לָן: חוּץ מִן הַקָּטָן וְכוּ': אִישׁ אֲמַר רַחֲמָנָא,
5 וְלֹא קָטָן, וְשֶׁאֵינוֹ אִישׁ. לְמֵעוּטֵי מַאי? אִילֵימָא לְמֵעוּטֵי
6 שָׁחוּף, וְהָאֲמַר שְׁמוּאֵל: שָׁחוּף מְקַנֵּין עַל יָדוֹ, וּפוֹסֵל
7 בִּתְרוּמָה! מְקַנֵּין עַל יָדוֹ, פְּשִׁיטָא? מַהוּ דִּתְימָא:
8 "וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע" אָמַר רַחֲמָנָא, וְהָא
9 לָאו בַּר הָכִי הוּא, קָא מַשְׁמַע לָן. "וּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה"
10 פְּשִׁיטָא? מַהוּ דִּתְימָא: "וְלֹא יְחֻלַּל זַרְעוֹ" אָמַר רַחֲמָנָא,
11 דְּאִית לֵיהּ זֶרַע לְיִתְחַלֵּל, דְּלֵית לֵיהּ זֶרַע לֹא לְיִתְחַלֵּל, קָא
12 מַשְׁמַע לָן. וְאֶלָּא לְמֵעוּטֵי גּוֹי, וְהָאֲמַר רַב חַמְנוּנָא:
13 גּוֹי מְקַנֵּין עַל יָדוֹ וּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה. מְקַנֵּין עַל יָדוֹ,
14 פְּשִׁיטָא? מַהוּ דִּתְימָא: "נִטְמְאָה" "נִטְמְאָה" שְׁתֵּי
15 פְּעָמִים, אֶחָד לְבַעַל וְאֶחָד לְבוֹעֵל, הֵיכָא דְּקָא מִיתְּפְרָא
16 בָּהּ זוֹנוֹת. אֲבָל הָא הוֹאִיל וַאֲסוּרָה וְקַיְימָא, אֵימָא
17 לֹא, קָמַשְׁמַע לָן. וּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה, פְּשִׁיטָא? מַהוּ
18 דִּתְימָא: "רִבַּת כֹּהֵן כִּי תִּהְיֶה לְאִישׁ זָר" אָמַר רַחֲמָנָא,
19 דְּבַר הֲוָיָה אִין, דְּלָאו בַּר הֲוָיָה לֹא, קַמַשְׁמַע לָן
20 דְּפָסֵיל מִדְּר' יוֹחָנָן, דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן מִשּׁוּם ר' יִשְׁמָעֵאל:
21 מִנַּיִן לְגוֹי, וְעֶבֶד שֶׁבָּאוּ עַל הַכֹּהֶנֶת, וְעַל הַלְוִיָּה,
22 עַל בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁפְּסָלוּהָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְכִי כֹהֵן כִּי
23 תִּהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה" מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַלְמָנוּת וְגֵירוּשִׁין
24 בָּהּ, יָצְאוּ גּוֹי וְעֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ אַלְמָנוּת וְגֵירוּשִׁין
25 בָּהּ. וְאֶלָּא לְמֵעוּטֵי מַאי? אֲמַר רַב פָּפָּא: לְמֵעוּטֵי
26 בְּהֵמָה, שֶׁאֵין זְנוּת בִּבְהֵמָה. אָמַר לֵיהּ רָבָא מְפָרְקְנָא
27 לְרַב אַשִׁי: מְנָא הָא מִילְּתָא דַּאֲמוּר רַבָּנָן אֵין זְנוּת
28 בִּבְהֵמָה? דִּכְתִיב: "לֹא תִבְיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב"
29 וְתַנְיָא: "אֶתְנַן כֶּלֶב" וּמְחִיר זוֹנָה מוּתָּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר:
30 "גַּם שְׁנֵיהֶם", שְׁנַיִם וְלֹא אַרְבָּעָה. וְאֶלָּא "שִׁכְבַת זֶרַע"
31 לְמָה לִי? מִיבָּעֵי לֵיהּ לִכְדְרַבְּנַיָא "שִׁכְבַת זֶרַע" פְּרָט
32 לְדָבָר אַחֵר. מַאי "דָּבָר אַחֵר"? אָמַר רַב שֵׁשֶׁת:
33 פְּרָט לְשַׁקְּנִינָא לָהּ שָׁלָא בְּדַרְכָּהּ. אָמַר לֵיהּ רָבָא:
34 שָׁלָא בְּדַרְכָּהּ, "מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה" כְּתִיב? אֶלָּא אָמַר
35 רָבָא: פְּרָט לְשַׁקְּנִינָא לָהּ דֶּרֶךְ אֲבָרִים. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי:
36 פְּרִיצוּתָא בְּעָלְמָא הִיא, וּפְרִיצוּתָא מִי אָסַר רַחֲמָנָא?

37 אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי: פְּרָט לְשַׁקְּנִינָא לָהּ בִּנְשִׁיקָה, הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר הַטְרָאָה זוֹ הַכְנָסַת
38 עֲטָרָה, אֲבָל נְשִׁיקָה, וְלֹא כָּלוּם הִיא, הֵיינוּ דְּאָתֵי קְרָא לְמֵעוּטֵי נְשִׁיקָה. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר
39 הַטְרָאָה זוֹ נְשִׁיקָה, מַאי אִיבָּא לְמֵימַר? לְעוֹלָם לְשַׁקְּנִינָא לָהּ דֶּרֶךְ אֲבָרִים, וְמַהוּ דִּתְימָא,
40 בְּקַפְּדָא דְּבַעַל תַּלְיָא רַחֲמָנָא וּבַעַל הָא קָא קָפִיד, קַמַשְׁמַע לָן. אָמַר שְׁמוּאֵל: יְשָׁא אָדָם

דומה

קְרָא לְמֵעוּטֵי. דלא תֵּימָא הַטְרָאָה הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה שֶׁהִיא כִּגְמַר בִּיאָה בְּכָל הָעֲרָיוֹת כְּדִכְתִיב (ויקרא כ) אֶת מְקוֹרָהּ הֶעֱרָה אֶת שְׁאֵרוֹ הֶעֱרָה זוֹ נְשִׁיקָה, מַאי אִיבָּא לְמֵימַר, הֵיכִי מָצֵית לְמֵימַר דְּאָתְיָא קְרָא לְמֵעוּטֵי, הָלֹא כִּגְמַר בִּיאָה הִיא לְכָל דָּבָר חוץ מִשִּׁפְחָה חֲרוּפָה: **בְּקַפְּדָא דְּבַעַל תַּלְיָא.** דְּקָפִיד שֶׁהֲרֵי קִנֵּא לָהּ עַל כָּךְ:

דומה. נִטְעָנָה וְנִדְבָּרָה בְּפִי כל עַל נִיאוּפֶיהָ. דּוּמָה לְשׁוֹן קְלָלָה וְדִבּוּר, כְּדַאֲמְרִי׳ בַּנְּדָה (קָה: ס.): דּוֹמֶה בְּעִירְךָ עֲלֻלָה בְּיָךְ, וְהַהוּא לָאו אֲלָא חָשֵׁד הוּא אֶלָּא דִּבּוּר יֵשׁ שֶׁהָיוּ נִדְבָּרִים בָּהּ עַל חֲבִירָתָהּ שֶׁל בַּעֲלָהּ, וְאַף קְלָלָה לְשׁוֹן דִּבּוּר הוּא, לְפִיכָךְ הוּא נֶהֱפָךְ לִלְשׁוֹן שֶׁבַח וְלִלְשׁוֹן גַּנַּאי כְּדַאֲמַר (שְׁמוֹת כב) מְקַלְקְלֵן אוֹתוֹ; **וְזוֹ בָּאָה מְבִיאָה פֻּמְבִּיתָהּ.** שְׁמָא מְעוֹבֵד כּוֹכָבִים אוֹ מִמְזֵר: [שָׁוְא]. הַבָּת עוֹמֶדֶת בְּחֻקּוֹת בְּשֵׂרוֹת וּמְתֻרֶּתֶת לְבַעְלָהּ. וּלְטִפָּה פְּסוּלָה לא חִישׁינַן, דְּרֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבְעִל וּמְבַעְלָהּ נִתְעַבְּרָה; **וְזוֹ אִשָּׁה עוֹמֶדֶת בְּחֻקּוֹת בְּשֵׂרוֹת.** שֶׁמְּזֻנָּה תַּחְתָּיו וְנֶאֱסֶרֶת בְּאִסּוּר [וְהִבְעִיל] הַבַּת דּוֹמָה לְבַעְלָהּ בְּמַרְאֶה וּבְקוֹל וּבְהֲלִיכוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאֵין אָדָם נִזְקָק לָהּ לְהַאֲמִינָהּ שֶׁהִיא בִּתּוֹ, וְהַרְבֵּה נָשִׁים מְצוּיוֹת בְּכָךְ, וְאֵין בַּעְלָהּ יָכוֹל

לפני ה' וכן הא דאמר מר בר רב אשי דאילמת אינה שותה משום דכתיב ואמרה ואפי' למ"ד (סנהדרין דף מה:) לא בעינן קרא כדכתיב מורה דאילמת אינה שותה משום דלא מציא לקבולי שבועה ואפי' גבי חליצה דקרייה לא מעכבא אילם ואילמת שחלצו חליצתן פסולה משום דר' זירא כל הראוי לבילה אלא ונתן על כפיה אע"ג דלאו קרא יתירא הוא בעי קרא כדכתיב והכי משמע בפרק שלשה מינין בנזיר (דף מו:) דמאן דבעי קרא כדכתיב דנזיר ממורמז או אין לו כפים אין לו תקנה משום דכתיב ונתן על כפי הנזיר וכן אין לו בהן יד משום דכתיב על בהן ידו תרויץ דרב אשי מהדר למר קשישא לפום שברתו דבעי למידק ממתני' דבעינן קרא כדכתיב וא"ל רב אשי מהכא ליכא למידק מידי דהתם קרא יתירא מיהו רב אשי ס"ל דבעינן קרא כדכתיב:

הדרן עלך ארוסה

כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו. ירושלמי דמאררים אמר רבי תנחומא מנין המאררים נגד רמ"ח אברים שיש בה וגד רמ"ח אברים שיש בו כשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת מבעלה לאחר הבועל כך הן בודקין אותו וכשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בועל היא על ידי שדרכה ליאסר בין לו בין לאחר היא נבדקת אבל הוא לכשתשתה הוא נבדק בדקו אותו ולא אותה אני אומר הזכות תולה ניחא כמאן דאמר הזכות תולה לה ואינו ניכרת ברם כמאן דאמר הזכות תולה וניכרת הרי לא הוכרה אלא אני אומר מים מגולים שתה ונעבדה הכין לא הוון בעייא מבדקוניה אלא כדין אלא אני אומר עם אחרים נסתרה ולא כן סברינן מימר לכשתשתה הוא נבדק תיפתר שהיה הוא מזיד והיא שוגגת ובדקו אותו ולא בדקו אותה בדקו אותה ולא בדקו אותו אני אומר הזכות תולה ליה ניחא כמ"ד הזכות תולה ואינו ניכרת ברם כמ"ד הזכות תולה וניכרת הרי הוא לא הוכר אלא אני אומר מים מגולים שתת ונעבדה הכין לא הוה בעי מבדקונה אלא כדין אלא אני אומר עם אחרים נסתרה מעתה גרש יהא מותר בה תיפתר שהיה הוא שוגג והיא מזידה ובדקו אותה ולא אותו הוא מזיד והיא שוגגת פשיטא שהיא מותרת לביתה גירש מהו שיהא מותר בה אפשר לומר מזיד בה ואת אמרת הכין הוא שוגג והיא מזידה פשיטא שהיא אסורה לביתה גירש מהו שיהא מותר בה אפשר לומר יצאה מתחת ידו ואת אמר הכין ומנין שהדבר תלוי בה שמעון ב"ר אבא בשם ר' יוחנן אמר ואל אשת שמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה בה הדבר תלוי אם היתה מזידה אסורה שוגגת מותרת: הזהוא

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

"וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי ה'... וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ". כָּךְ הוּא, אִם הָיָה חִוֵּר אוֹ גִּידֵם, לֹא הָיָה מַשְׁקֶה. מָר אָמַר: כֹּשֶׁם שֶׁאֵילְמָת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה, דִּכְתִיב "וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן". כָּךְ הוּא, אִם הָיָה אִילֵּם לֹא הָיָה מַשְׁקֶה:

הדרן עלך ארוסה

כְּשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִים אוֹתָהּ, כָּךְ הַמַּיִם בּוֹדְקִים אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "וּבָאוּ". "כְּשֵׁם שֶׁאֶמּוּרָה לְבַעַל כָּךְ אֲמוּרָה לְבָעֳלָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנִטְמְאָה" "וְנִטְמְאָה", דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּךְ הָיָה הוֹרֵס זְכָרָיָה בֶּן הַקַּצָּב. רַבִּי אוֹמֵר: שְׁנֵי פְּעָמִים הָאֲמוּרִים בְּפָרָשָׁה" נִטְמְאָה וְנִטְמְאָה, אֶחָד לְבַעַל לְבַעַל וְאֶחָד לְבָעֳלָהּ: בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ ר' עֲקִיבָא "וּכְלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא", אֵינוֹ אוֹמֵר "טָמֵא" אֶלָּא "יִטְמָא", לְטַמֵּא אֲחֵרִים. לְמַד עַל כְּבָר שֵׁנִי, שֶׁמְּטַמֵּא אֶת הַשְּׁלִישִׁי. אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ: מִי יִגְלֶה עָפָר מֵעֵינֶיךָ רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁהָיִיתָ אוֹמֵר: עָתִיד דּוֹר אַחֵר לְטַהֵר בְּכָר שְׁלִישִׁי, שֶׁאֵין לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה שֶׁהוּא טָמֵא, וְהֲלֹא ר' עֲקִיבָא תַּלְמִידְךָ מֵבִיא לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה שֶׁהוּא טָמֵא, שֶׁנֶּאֱמַר: "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא": בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ ר' עֲקִיבָא, "וּמַדְּתָם מִחוּץ לָעִיר אֶת פָּאֵת קַדְמָה אֶלְפַּיִם בָּאַמָּה..." וּמִקְרָא אַחֵר אֹמֵר: מִקְרֵה הָעִיר וְחוּצָה אֶלֶף אַמָּה סָבִיב", אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֶלֶף אַמָּה שֶׁבָּבֶר נֶאֱמַר אֶלְפַּיִם אַמָּה, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אַלְפַּיִם אַמָּה, שֶׁכְּבָר נֶאֱמַר אֶלֶף אַמָּה, הָא כֵּיצַד, אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ, וְאַלְפַּיִם אַמָּה תְּחוּם הַשַּׁבָּת. ר' אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ, וְאַלְפַּיִם אַמָּה שְׁדוֹת וּכְרָמִים: בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ ר' עֲקִיבָא, "אִז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר", שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר "לֵאמֹר", וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֵאמֹר"? מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹנִין שִׁירָה אַחֲרָיו שֶׁל מֹשֶׁה עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר בְּקוֹרְאִין אֶת הַלֵּל, "אֲשִׁירָה לְּה' כִּי גָאֹה גָּאָה" לְכָךְ נֶאֱמַר "לֵאמֹר". ר' נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בְּקוֹרְן אֶת שְׁמַע, וְלֹא בְּקוֹרְן אֶת הַלֵּל: בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן הוֹרְקְנוֹס: לֹא עָבַד אִיּוֹב אֶת הָקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא מֵאַהֲבָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל". וַעֲדַיִן הַדָּבָר שָׁקוּל לוֹ אֲנִי מְצַפֶּה, אוֹ אֵינִי מְצַפֶּה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַד אֶגְוָע לֹא אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי", מְלַמֵּד שֶׁמֵּאַהֲבָה עָשָׂה. אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ: מִי יִגְלֶה עָפָר מֵעֵינֶיךָ רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁהָיִיתָ דּוֹרֵשׁ כָּל יָמֶיךָ לֹא עָבַד אִיּוֹב אֶת הַמָּקוֹם אֶלָּא מִיִּרְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע", וְהֲלֹא יְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִיד תַּלְמִידוֹ לְמַד שֶׁמַּאַהֲבָה עָשָׂה: **גמ'** "אוֹהוֹ" לְמַאן? אִילֵימָא לַבַּעַל, בַּעַל מַאי עֲבִיד? וְכִי תֵּימָא

דאי

הֲדָרָן עֲלָךְ אֲרוּסָה

כְּשֵׁם. כְּךָ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. בגמ' מְפָרֵשׁ לָהּ: שֶׁנֶּאֱמַר "וּבָאוּ". בגמ' מְפָרֵשׁ אִי וְיֵ"ר יִתְירָא דָּרֵשׁ אוֹ וּבָאוּ וּבָאוּ יִתְירֵי דִּכְתִיבִי בְּעִנְיָנָא: **נִטְמְאָה וְנִטְמְאָה.** וְיֵ"ר יִתְירָא דָּרֵשׁ, אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמְאָה; וְכָךְ הָיָה ר' זְכַרְיָה הוֹרֵס. וְיֵ"ר יִתְירָא: **שְׁתֵּי פְּעָמִים.** וְנִטְהֲרָה וְהִיא נִטְמְאָה לֹא מִמְּנִיָּנָא הוּא, דְּאוּקְמְנָא לְעִטְמְאָה וְדָאֵית בְּעֵד אֶחָד בְּפ"ק (יְבָמוֹת כו:), אֶלָּא וְקָנָא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא נִטְמְאָה, וְהָיְתָה אִם נִטְמְאָה. וְעוֹד כְּתִיב אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמְאָה, וּבְגְמָרָא דָּרֵשׁ לָהּ ר"ע לְתִרּוּפָהּ וְרַבִּי נְמֵי מוֹדֵי, וְהָאי דִּנְקֵט הָכָא תְּרֵי מִנַּיְיהוּ וְתוּ לֹא, מְשׁוּם דְּשָׁמְעִינָן לֵהּ ר"ע דְּדָרֵשׁ בְּעֵל וּבוֹעֵל מִרִבּוּיָא דְּיֵ"ר יִתְירָא, וְקָא"ל רַבִּי בְּעֵל וּבוֹעֵל מִנִּטְמְאָה וְנִטְמְאָה נִפְקָ, וְלֹא דָּרֵשׁ וָו"ּ: **מִן בַּיּוֹם הַזֶּה וָהָלְאָה.** בְּמס' בְּרָכוֹת (דף כח.) אָמְרִינַן דְּכָל הַיְכָא דְּתָנֵי בּוֹ בַּיּוֹם הוּא יוֹם שֶׁהוֹשִׁיבוּ אֶת ר"א בֶּן עֻזִּיאֵל לְנָשִׂיאוּת, שֶׁנִּתְרַבּוּ תַּלְמִידִים שֶׁנִּתְוַסְּפוּ רְשׁוּת לְכָנֵס לְבֵית, שֶׁהָיְתָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל ת"ח שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אֵל יִכָּנֵס לְבֵהמ"ד, וְקִבְּלָה הוֹרָה בּוֹ בַּיּוֹם וְלֹא הָיְתָה הֲלָכָה תְּלוּיָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלֹּא פֹּרְשׁוּהָ. וְהָא דְּתָנֵי לָהּ הָכָא, נִרְאֶה בְּעִינַי דְּהָךְ דְּרָשָׁה דִּנְטִמְאָה וְנִטְמְאָה דִּלְעֵיל נְמֵי בּוֹ בַּיּוֹם הָוְוי: כְּלֵי חֶרֶשׂ הוּא רִאשׁוֹן, שֶׁנִּטְמָא מִן הַשֶּׁרֶץ, וְהָאֹכֶל שֶׁבְּתוֹכוֹ שֵׁנִי, שֶׁנִּטְמָא בְּכֵלִי: **אֵינוֹ אוֹמֵר טָמֵא.** כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ טָמֵא, אֶלָּא יִטְמָא, לְמַדְרֵשׁ נְמֵי יִטְמָא שֶׁמְּטַמֵּא אֲחֵרִים: **לְמַד עַל כְּבָר שֵׁנִי.** לְהָכִי נָקֵט כְּבָר, לְפִי שֶׁהוּא מְצוּי בְּתָנּוּר שֶׁהוּא כְּלִי חֶרֶשׂ. **שֶׁמְּטַמֵּא אֶת הַשְּׁלִישִׁי.** בְּתַרְוּמָה וְאִפִּי' בְּחֻלִּין, דִּקְרָא כְּתִיב: **עָתִיד דּוֹר אַחֵר.** מִן הָעֲתִידִין לָבֹא שֶׁיִּטְהֲרוּ אֶת הַשְּׁלִישִׁי אַף בִּתְרוּמָה, שֶׁאֵין לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה, וְאֲנַן הוּא דְּמִטַּמְּאִינַן לֵיהּ בִּתְרוּמָה מ"ק? דִּמְפָרֵשׁ בְּגְמָרָא, וְדוֹר אַחֵר פָּרִיךְ לֵיהּ לָקֵ"ל? מִדְּלָקְמָן בְּגְמָרָא, וְר"ע תַּלְמִידוֹ **מֵבִיא מִקְרָא שֶׁהוּא טָמֵא.** אַף בְּחֻלִּין: מְגֻרָּשׁ. רְחָבָה פְּנִינָּה מְזִרְעִינָה וּמִבְנִית וּמֵאֵילָנוֹת לְנֹאי הָעִיר לִהְיוֹת לָהּ לְאָוִיר, וְאַלְפַּיִם לֹא הִזְכִּירוֹ לְתִתָּן לַלְוִיִּם, וְלֹא נֶאֱמְרוּ אֶלָּא לִיצִיאַת תְּחוּם שַׁבָּת: שְׂדוֹת וּכְרָמִים. וְאַלְפַּיִם סָבִיב נְתָנוּ לַלְוִיִּם, מַהֵם הַיְינוּ אֶלֶף סָבִיב הָעִיר לְמִגְרָשׁ, וְהַשְּׁאָר שְׂדוֹת וּכְרָמִים: **שֶׁאֵין** ת"ל **לֵאמֹר.** שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְשֶׁאֵר לֵאמֹר שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהִשְׁכִּינָה מִדְּבֵר הַדְּבוּר לְמִשֶּׁה לַחֲזוֹר הוּא וּלְאָמְרוּ לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל כָּאן אֵין לוֹמַר כֵּן: **בְּקוֹרֵא אֶת הַהַלֵּל.** בגמ' מְפָרֵשׁ: בְּקוֹרְין אֶת שְׁמַע. בְּגְמָרָא מְפָרֵשׁ: **מֵאַהֲבָה.** שֶׁאוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם; **שָׁקוּל.** מִשְׁקְלוֹ שָׁוֶה מִכְּרִיעַ לְכָאן וּלְכָאן: לוֹ אֲנִי מְיַיחֵל אוֹ אֵינִי מְיַיחֵל. וְה"ק הֵן יִקְטְלֵנִי הֲלֹא הוּא הוֹרְגֵנִי לֹא אֲיַחֵל לוֹ עוֹד, דִּיֵּשׁ לֹא שֶׁהוּא נִדְרָשׁ כְּמוֹ לוֹ בְּלָמֵּד ו"ּ דִּדְמְפָרֵשׁ בְּגְמָרָא: **מְיוֹרָאָה.** מִדַּאֲגַת הַפּוּרְעָנוּת שֶׁלֹּא תָּבֹא עָלַיִךְ יְרֵא אֱלֹהִים. וְלֹא אוֹהֵב אֱלֹהִים: **תַּלְמִידוֹ.** תַּלְמִיד שֶׁל ר"ע הָיָה: **גמ'**

דאי

דְּאִי אִית בַּיהּ עָוֹן. שֶׁבָּא עָלֶיהָ לְאַחַר שְׁנִסְתָּרָה: בִּזְמַן שֶׁהָאִישׁ מְנֻקֶּה מֵעָוֹן. שֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ מִשֶּׁנִּסְתָּרָה, הָאֲשֶׁת הַהִיא תִּשָּׂא עֲוֹנָהּ שֶׁיִּבְדְּקוּהָ הַמַּיִם: אֶלָּא לְבוֹעֵל לְיִתְנֵי. כָּךְ בּוֹדְקִין אֶת הַבּוֹעֵל בְּדִבְרֵיהֶם כְּדַהֲוָיָא, כָּךְ אֲסוּרָה לְבוֹעֵל, וְלֹא תֵּצֵא כָּךְ אֲסוּרָה לוֹ: בָּאוּ וּבָאוּ אֲמַר. מְרַבּוּיָא דְּוָ"ו: אוֹ וּבָאוּ וּבָאוּ. הַכְּפוּלִים בְּפָרָשָׁה דָּרִישׁ: שֶׁנֶּאֱמַר נִטְמְאָה וְנִטְמְאָה. ש"מ רַבִּי עֲקִיבָא וְ"י דָּרֵישׁ: וְעַיְיל'. בְּהָא גּוּפָא מִיבָּעְיָא לִי, נִטְמְאָה וְנִטְמְאָה דָּרִישׁ מְרַבּוּיָא וָ"ו', אוֹ חַד נִטְמְאָה וְחַד נִטְמְאָה קָדְרִישׁ: שָׁתָא קְרֵאי. שֶׁלֹּשָׁה וּבָאוּ כְּתוּבִים שָׁם, וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעֶיךָ לִצְבּוֹת בֶּטֶן, לְהוֹדִיעַ לָנוּ דְּבָקִין וְחַדְרִין זֶרֶךְ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לְעִנּוּ כְּדַאֲמְרִי' בְּפ"ק (שַׁבָּת כ:). וְחַד וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה אֶת מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם וגו' לְעִנּוּיָהּ שֶׁהַקָּפֵ"ה גּוֹזֵר שֶׁיְּבוֹאוּ בָהּ הַמַּיִם לְמָרִים, וְחַד (לַעֲשִׂיָּה) וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם נִטְמְאָה וגו' לַעֲשִׂיָּה, כְּאִן הוֹדִיעַ הַכָּתוּב שֶׁכָּל הַמַּיִם שֶׁיִּשְׂרָאֵל דְּמִבְטִיחִי לָהֶן שֶׁיִּבְדְּקוּהָ הַמַּיִם, וּבְכֻלָּם כְּתִיב וְ"י יִתְּירֵי, חֲרֵי שִׁית: דְּיַיְרֵי. דְּבוֹעֵל: דְּיַרְדֵּי. דְּאִשָּׁה, יְדִיעָה וְצִוְּיָתָהּ וְעָשְׂתָה כְּדַפַּרְשִׁיתָן: וְרַבִּי. דְּלֹא דָּרִישׁ וָ"ו, תִּלְתָּא קְרָאֵי הוּא דְּכְתִיבִי וְכֻלְּהוּ לְדִידֵיהּ, יְדִיעָה וְעֲשִׂיָּה וְצִוְּיָתָהּ: שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לָעִנּוּי. מִשּׁוּם דְּהוּא אָמַר לָהּ בְּקַלְקָלָה בְּרִישָׁא אֶת יָרֵכֵךְ נוֹפֶלֶת וגו', וְסוֹף הַמַּיִם לְבַדּוֹק בְּדֶרֶךְ בְּנִיסָתָן דִּכְתִיב וְצָבְתָה בִּטְנָהּ וְהֵדֶד וּנְפָלָה יְרֵכָהּ, לָכֵךְ הִצְרִיךְ לְהוֹדִיעַ תְּחִלָּה שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין בְּדֶרֶךְ בְּנִיסָתָן יִבְדְּקוּהָ: וְאִיטָּא בְּלֵיהּ לְהֵיכִי הוּא דְּאָתָא. לְבוֹעֵל, לְהוֹדִיעַ דְּבָעֵן לוֹקֶה בְּרִישָׁא מִנָּלָן: מַאי בְּמֵעֶיהָ. שֶׁתִּכָּנֵס בְּתוֹכָהּ וְתִכָּבֵד וְתִפָּרֵשׁ לְיֹחַ: שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. וְקָנֵא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא נִטְמְאָה, וְהָיְתָה אִם נִטְמְאָה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמְאָה: וְאֶחָד לְתִרּוּמָה. שֶׁאִם־פִּלְּגוּ הִיא בַּת כֹּהֵן וּבַעְלָהּ כֹּהֵן נִפְסְלָה מִן הַתְּרוּמָה: כָּל וְחֻמָּר. אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא מִן הַמִּקְרָא לְפָסְלָהּ מִן הַכְּהֻנָּה מִלְּמֵצָה לְכֹהֵן, דְּמִקַּל וְחֹמֶר אָתְיָא: מַה נְּרוּשָׁה. בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל וְזָרַע אֵין לָהּ שֶׁמִּתְּרַמַת בִּתְרוּמָה בִּדְכְתִיב מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכַל (וַיִּקְרָא כב) פְּסוּלָה לִכְהֻנָּה: זוֹ שֶׁפְּסוּלָה מִתְּרוּמָה. מֵרְבּוּיָא דִּנְטְמְאָה כְּדִקְאָמְרַתְּ, אֵינוֹ דִּין שֶׁפְּסוּלָה לְכְהֻנָּה. וּלְקַמָּן פָּרִיךְ וְהָא לֹא אֵיירֵי רַבִּי עֲקִיבָא בְּפִסּוּל כְּהֻנָּה כְּלָל, דְּלֹא אַצְרְכָהּ קְרָא, וּמַאי קָאָמַר לֵיהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מַה ת"ל וְהִיא נִטְמְאָה וגו'. גַּרְסִינַן, וְלֹא גָּרַס א"כ, דְּמִלְּתָא בְּאַגַּפֵּי נַפְשָׁהּ הִיא, וְלֹא נִטְמְאָה יְתֵירָא קַמִּיבָּעְיָא לֵיהּ דְּהָא דְּרִשְׁינָן. וְלָאו רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לְחוּדֵיהּ קָאָמַר לָהּ, אֶלָּא סְתָמָא הִיא, וְקַרְאֵי דְּעַיְּינִינָא קָדְרִישׁ וְאָזִיל: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר וְנִקָּה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא נִטְמְאָה. דִּמְשַׁמַע דְּוַדַּאי נִטְמְאָה, וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר אוֹ עֻבַּר עָלֶיהָ וגו' וְהִיא לֹא נִטְמְאָה, אִי פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּנִטְמְאָה לְמָה שׁוֹתָהּ, וְאִי פְּשִׁיטָא לֵיהּ נִטְמְאָה לְמָה מְשַׁקֶּה: מְגִיד לְךָ הַכָּתוּב שֶׁעַל הַפֶּקֶר אֲסוּרָה. וְהָכִי קָאָמַר קְרָא, אִשָּׁה זוֹ שֶׁמָּא נִטְמְאָה וְשָׁמַע לֹא נִטְמְאָה, וְקָאָמַר לָךְ דִּישְׁקֶנָּה לְבָרֵר הַסְּפֵקָא, וְאִי לֹא מְשַׁקֶּה לָהּ אֲסוּרָה: וּמִבָּאן אַתָּה. לְמַד ס"ו לְשֶׁרֶץ, סָפֵק נָגַע בְּטָהֳרוֹת סָפֵק לֹא נָגַע דְּמִחְזְקִינַן לָהּ בְּטָמְאָה מְסָפֵק: סוֹטָה לֹא עָשָׂה בָּהּ כּוֹ'. דִּכְתִיב וְהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה, הָא נִתְפָּשָׂה מֻתֶּרֶת, וְהוּא הַדִּין לְשׁוֹגֵג, אִשְׁתּוֹ וְאִשֶּׁת אִישׁ עִמּוֹ בְּבֵית הַתִּבְחִין לְאִשְׁתּוֹ וְנִזְדַּמְּנָה לוֹ זוֹ, וְאַף הִיא שְׁגָגָה בְּסִבּוּרָה שֶׁהִוא בְּעֵילָה: וכמקום

דְּאִי אִית בַּיהּ עָוֹן, כִּי אִית בַּיהּ עָוֹן בְּדִקְיָ מָיָא, וְהָא תְּנַיָא, "וְנָקָה בְּדִידֵיהּ מִי בְּדִקְיָ לָהּ מָיָא לְדִידָהּ? וְהָא תְּנַיָא, "וְנָקָה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִיא תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָהּ" בִּזְמַן שֶׁהָאִישׁ מְנֻקֶּה מֵעָוֹן הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ, אֵין הָאִישׁ מְנֻקֶּה מֵעָוֹן אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ! וְאֶלָּא לְבוֹעֵל, לֵיתְנֵי בְּדִקְתָנֵי סֵיפָא כְּשֵׁם שֶׁאִסּוּרָהּ לְבוֹעֵל, לְהוֹדִיעַ שֶׁאִסּוּרָהּ לְבוֹעֵל? לְעוֹלָם לְבוֹעֵל, וְרֵישָׁא אֵיידֵי דְּתָנָא "אוֹתָהּ" "תֵּנִי "אוֹתוֹ". סֵיפָא, אֵיידֵי דְּתָנָא "בֹּעֵל" "תָּנָא "בּוֹעֵל": "וּבָאוּ" "וּבָאוּ": אִיבָּעֵיָא לְהוּ, "בָּאוּ" "וּבָאוּ" קָאָמַר אוֹ "וּבָאוּ" "וּבָאוּ" קָאָמַר? תָּא שְׁמַע, כְּשֵׁם שֶׁאִסּוּרָהּ לְבוֹעֵל כָּךְ אִסּוּרָהּ לְבוֹעֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "נִטְמְאָה" "וְנִטְמְאָה". וְעַיְּילִי תֵּיבְעֵי, "נִטְמְאָה" "נִטְמְאָה" קָאָמַר אוֹ "נִטְמְאָה" "וְנִטְמְאָה" קָאָמַר? תָּא שְׁמַע מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא, רַבִּי אוֹמֵר: שְׁנֵי פְּעָמִים הָאֲמוּרִין בְּפָרָשָׁה "וְנִטְמְאָה" "וְנִטְמְאָה" אֶחָד לְבוֹעֵל וְאֶחָד לְבוֹעֵל. מִכְּלָל דְּרַבִּי עֲקִיבָא וְ"י קָדְרִישׁ חִלְּקוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא שִׁיתָּא קְרֵאי כְּתִיבִי. חַד לְצַוָּאָה דִּידָהּ, וְחַד לְצַוָּאָה דִּידֵיהּ, חַד לַעֲשִׂיָּה דִּידָהּ וְחַד לַעֲשִׂיָּה דִּידֵיהּ, חַד לִידִיעָה דִּידָהּ וְחַד לִידִיעָה דִּידֵיהּ. וְרַבִּי תִּלְתָא קְרֵאי כְּתִיבִי, חַד לְצַוָּאָה וְחַד לַעֲשִׂיָּה וְחַד לִידִיעָה. וְרַבִּי, כְּשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִים אוֹתָהּ כָּךְ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ, מָנָא לֵיהּ? נְפָקָא לֵיהּ מִדְּתָנֵיָא "לִצְבוֹת בֶּטֶן וְלִנְפֹּל יָרֵךְ" בִּמְנוֹ וַיֵּרֵיכוֹ שֶׁל בּוֹעֵל. אַתָּה אוֹמֵר בִּמְנוֹ וַיֵּרֵיכוֹ שֶׁל בּוֹעֵל, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בִּמְנוֹ וַיֵּרֵיכָהּ שֶׁל נְבֵעֲלָתָהּ? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "וְצָבְתָה בִּטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ" הֲרֵי בִּמְנָהּ וַיֵּרֵיכָהּ שֶׁל נְבֵעֲלָתָהּ אָמוּר, וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים "לִצְבוֹת בֶּטֶן וְלִנְפֹּל יָרֵךְ"? בִּמְנוֹ וַיֵּרֵיכוֹ שֶׁל בּוֹעֵל. וְאִידָךְ, הַהוּא דְּמוֹדֵע לָהּ כֹּהֵן דְּבָעֵן בְּרֵישָׁא וַהֲדַר יָרֵךְ, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לַעִנּוּי עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וְאִידָךְ, אִם כֵּן, לְכְתוֹב קְרָא "בִּמְנָהּ וַיֵּרֵיכָהּ", מַאי "בֶּטֶן" וְ"יָרֵךְ"? שְׁמַע מִינָּהּ לַבּוֹעֵל. וְאִיתָּא כּוּלֵּי לְהָכִי הוּא דְּאָתָא? אִם כֵּן לְכְתוֹב "בִּמְנוֹ וַיֵּרֵיכוֹ", מַאי "בֶּטֶן" וְ"יָרֵךְ"? שְׁמַע מִינָּהּ תְּרֵיתֵי: אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ: כָּךְ, הָיָה דּוֹרֵשׁ וְכָרִיךְ כּוּ': תָּנוּ רַבָּנָן: שֵׁשׁ פְּעָמִים הָאֲמוּרִין בְּפָרָשָׁה, "אִם נִטְמְאָה" "נִטְמְאָה" "וְנִטְמְאָה", לְמָה? אֶחָד לַבּוֹעֵל, וְאֶחָד לַבּוֹעֵל, וְאֶחָד לִתְרוּמָה, דִּבְרֵי ר' עֲקִיבָא. אָמַר ר' יִשְׁמָעֵאל: כָּל וְחוֹמֶר, וּמָה גְּרוּשָׁה שֶׁמֻּתֶּרֶת לִתְרוּמָה אֲסוּרָה לִכְהוּנָּה, זוֹ, שֶׁאֲסוּרָה בִּתְרוּמָה אֵינוֹ דִּין שֶׁאֲסוּרָה לִכְהוּנָּה? מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "וְהִיא נִטְמְאָה" "וְהִיא לֹא נִטְמְאָה" אִם נִטְמְאָה לָמָּה שׁוֹתָהּ, אִם לֹא נִטְמְאָה לָמָּה מְשַׁקֶּה? מְגִיד לְךָ הַכָּתוּב שֶׁהַפֶּקֶר אֲסוּרָה, וּמִבָּאן אַתָּה דָּן לְשֶׁרֶץ. וּמַה סּוֹטָה, שֶׁלֹּא עָשָׂה בָּהּ שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד וְאוֹנֵס כְּרָצוֹן, שֶׁלֹּא עָשָׂה בָּהּ שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד וְאוֹנֵס כְּרָצוֹן, עָשָׂה בָּהּ פֶּסֶק פֶּסֶק בְּוַדַּאי. שֶׁרֶץ שֶׁעָשָׂה בּוֹ שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד וְאוֹנֵס כְּרָצוֹן, אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ פֶּסֶק כודאי?

ההוא דמודע לה כהן. פירוש הכהן צריך להודיע שלא להוציא לעז וכיון דגלי לן קרא דהוא נבדק כמותה וכתיב בה צואה ידיעה ועשייה לא צריך למכתב תו ביה: **וז** שאסורה בתרומה אינה דין שאסורה לכהונה. וליכא למימר בת ישראל יכיה שאסורה בתרומה ומותרת לכהונה דה"פ ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה ע"י מעשה שנעשה בה דהיינו גירושין זו וכו' אינו דין שאסורה לכהונה ע"י זנות שנעשה בה אבל בת ישראל מה שפסולה בתרומה אינו ע"י מעשה ועוד אם תנשא בת ישראל לכהן תהא מותרת לתרומה מה שאין כן באלו שאין להם היתר לעולם בספרי מתני הכי ומה גרושה קלה שמותרת לחזור למגרשה בישראל פסולה מן הכהונה סוטה חמורה דין הוא שפסולה מן הכהונה:

מה ת"ל היא נטמאה וכו'. בגירסת רש"י וכך סיומא ללמדך שלעולם אין משקין אלא על הספק וא"ת וכי איצטריך קרא למיסר ספיקא יש לומר דהכתוב אוסרה קודם שתיה באילו היא ודאי ואע"ג דליכא מלקות כדמוכח בפ"ק דיבמות (דף יא:) מיהו לאו דבה מכלל עשה איכא ואפי' אם היא טהורה נענש ב"ד של מעלה אם בא עליה כמו על חייבי עשה ולא בשאר ספיקות בגון ספק חלב ספק שומן ואבלו ונודע שהוא שומן אע"ג דצריך בפרה וסליחה מיהו לא חמיר כחייבי עשה:

אינו דין שעשה בו ספק בודאי. ליכא למיפרך נזיר ועשה פסח יוכיחו שעשה בהן אונס ברצון דנפקא לן מכי יומת מת עליו בפתע פתאום בספרי ובפרק ב' דכריתות (דף ט.) ואס"ד לא עשה בהן ספק טומאת התהום בודאי לפי שטומאת התהום הלכה הוא ולא שתרינן ק"ו מהלכה וה"ה דאין להוכיח מהם דהכי אמר בהוכחה אף אני אביא זה והלא אין ללמוד הימנו אבל הא איכא למתמה אמאי לא פרכינן מה לסוטה שכן רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה כדפרכינן לעיל ברישא פ"ק (דף ב:) ואין לומר משום דלעיל מיירי בטומאה דבתר קינוי וסתירה דמהימן עד א' דהם ודאי איכא רגלים אבל הכא לעפין מסתירה דבתר קנוא גרידא דליכא למיפרך שכן קינא לה דקנויא לא חשיב רגלים בלא סתירה דהא ברישא מסכת נדה (דף ב:) דמיימר התם מקוה שנמדד ונמצא חסר כל ההדרות שנעשו על גביו בין ברה"ר בין ברה"י טמא ר"ש אומר ברה"ר טהור ברה"י תולין ועניהם לא למדוה אלא מסוטה רבנן סברי בסוטה מה סוטה ספק הוא ועשאוה כודאי אף כו' ופריך אי מסוטה נימא מה סוטה ברה"י טמא ודאי הכא נמי טמא ודאי הכי השתא התם יש רגלים לדבר שהרי קנא לה ונסתרה הכא מאי רגלים לדבר איכא אלמא אע"ג דמסתירה דבתר קנויא ליף כי הכא פריך והכא אמאי לא פריך הכי ויש לומר דסתירה על ידי קנויא בסוטה הוי כספק מגע שרץ שהרי בלא קנויא לא הייה שום ספק בסתירה גרידא דלא נחשדו על העריות הלכך הקנויא גורם הספק וה"ם במס' נדה התם גבי סוטה וספק שרץ הרי ריעותא דהיינו השרץ והבועל קמן אצל הטהרות והאשה אבל גבי מקוה קודם טבילה לו ראינו שום ריעותא דאיכא לספוקי על ידה ולעיל בפ"ק קודם העראת עדים לא הואי שום ריעותא:

מכאן

קסה סוטה. כשם שהמים – פרק חמישי דף כח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות רש"י

מבאן אמרו וכו' ברשות הרבים פסיקו טהור. בפ"ק דשחיטה חולין (דף ט:) ובפרק אין מעמידין (ע"ז דף לז:) אמר דספק טומאה ברשות הרבים הלכתא גמירי לה מסוטה דמשמע דדוקא במקום שתהיה טמא אבל שלא במקום שתהיה גמירי דטהור וראי הוא ותימה למאי איצטריך הלכתא לימא העמד טהור על חזקתו ואימור לא נטמא והכי אמר בהדיא נמי בריש מסכת נדה (דף ג.) דרבי שמעון גמר לה מספק טומאה ברה"ר ואמר ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת טהרה קאי מספיקא לא מחתינא ליה טומאה וי"ל אי לאו דהלכתא דגמרינן דברה"ר טהור הוה אמינא סתירה דנקט קרא לא דבר הכתוב אלא בהווה וה"ה לכל ספק טומאה בכל מקום שנולדה דמסברא אין לטהר זו יותר מזו וסד"א דגזירת מלך בר היא בכל ספק טומאה הלכך איצטריך הלכתא להעמיד ספק טומאה ברשות הרבים אחזקתה דלא מחתינן ליה טומאה מספק ירושלמי דפירקין קמא מ"מ יש רגלים לדבר לפלטיא בלילה לחורבה ביום למבואות אפילות ביום שאלו את בן זומא מפני מה ספק רה"י טמא אמר לן סוטה מה היא לבעלה וראי

כְּוָותֵיהּ? וּמִמָּקוֹם שֶׁבָּאתָ. מַה סּוֹטָה רְשׁוּת הַיָּחִיד, אַף שֶׁרֶץ רְשׁוּת הַיָּחִיד. וּמַה סּוֹטָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָׁאֵל. אַף שֶׁרֶץ, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָׁאֵל, וּמַאי אָמְרוּ: דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָׁאֵל, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד סְפֵקוֹ טָמֵא, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים סְפֵקוֹ טָהוֹר. וְשֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִישָׁאֵל, בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים סְפֵקוֹ טָהוֹר. וְרַ' יִשְׁמָעֵאל, אָמַר רַ' עֲקִיבָא תְּרוּמָה, וּמַהֲדֵר לֵיהּ אִיהוּ כְּהוּנָּה? וְתוּ: לְרַ' עֲקִיבָא, כְּהוּנָּה מְנָא לֵיהּ? וְכִי תֵּימָא, כְּהוּנָּה לָא צְרִיכָא קְרָא, שהרי

ומִמָּקוֹם שֶׁבָּאתָ. הואיל ולא לָמַדְתָּ דְּמִטַּמְּנִין מִסְּפֵק אֲלָא מִסּוֹטָה, חֲזוֹר וְרוֹן, דְּמָה סּוֹטָה הָא דְּמִטַּמְּנָא מִסְּפֵק בִּרה"ר וי"ו הוא, מָקוֹם הָרָאוּי לִסְתָר, אַף מְטַמְּנִין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד סְפֵקוֹ טָמֵא, אֲבָל בִּרה"ר טָהוֹר: וּמַה סּוֹטָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִשָּׁאֵל הוּא. אם נִטְמְאת אם לָאו, אַף סְפֵק טֻמְאָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּנוֹגֵעַ זֶה דַּעַת לִשָּׁאֵל אם נִגַּע אם לָאו אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, כְּגוֹן אָדָם או טֻהֳרוֹת שֶׁהָיָה אָדָם עָסוּק בָּהֶם בְּשָׁעָה שְׁנוֹלַד הַסָּפֵק: **וּפְרֵנִין לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אַ"ר עֲקִיבָא.** וְאֶחָד לְתַרוּמָה, וְקַמְהַדַּר לֵיהּ אִיהוּ א"ע מִכְּרֵי לְהָבִיא בִּכְהוּנָּה: **וְתוּ:** מִבָּעְיָא לָן לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּלֹא אִיירֵי בִּכְהוּנָּה: **מְנָא לֵיהּ.** דַּאֲסוּרָה לְכְהוּנָּה אם מת זֶה, וְהָא לֵיכָּא לְמֵימַר דְּשָׁרְיָא, דְּהִשְׁתָּא לִתְרוּמָה אָסַר לָהּ לִכְהוּנָּה מֻבְעְיָא, וּמִ"ו הוּא לֹא יָלְיָה, דא"כ הֵיינוּ ר' יִשְׁמָעֵאל: **וְכ"ת בְּהוּנָּה לֹא צְרִיךְ קְרָא.** דְּמִמֵּילָא אֲסוּרָה עֲקִיבָא דִּלְא אִיירֵי בְּבְהוּנָּה: **מְנָא לֵיהּ.** דְּאֲסוּרָה שֶׁהֲרֵי עָשָׂה בָּהּ הַבְדָּלָה בְּסוֹטָה סָפֵק זוֹנָה בְּוַדַּאי זוֹנָה לְאִסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ, הִלְכָּךְ לְגַבֵּי בְּהוּנָּה נַמִּי אִסְיְרָא דִּכְתִיב זוֹנָה לֹא יִקָּחוּ וגו' בְּחֶזְקַת זוֹנָה הִיא:

אי

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52

או ספק אמרו ליה ספק אמר להו מצינו שהיא אסורה לבעלה ומכאן אתה דן לשרץ מה כאן רשות היחיד אף להלן ומה כאן דבר שיש בו דעת לישאל אף וכו' מכאן אמרו דבר שיש בו דעת לישאל וכו' מיליהון דרבנן פליגין דמר רבי יצירא ור' יוסי בשם ר' יוחנן קטנה שזינתה אין לה רצון להאסר על בעלה והא תנינן כל דבר שיש בו דעת לישאל ספיקו טמא ברה"ר אע"פ שיש בו דעת לישאל ספיקו טהור ומפני מה ספק רה"ר טהור אמר להו מצינו שהצטיבור עושין את הפסח בטומאה בזמן שרובו של ציבור טמאים אם טומאה ודאית הותרה לצבור ק"ו לספק טומאה וסיום הברייתא בתוספתא דמסכת טהרות פרק הנבילות השחוטות רשב"ג אומר מפני מה ספק רה"י טמא וספק רה"ר טהור מפני שאפשר לישאל ליחיד ואי אפשר לישאל לרבים: **ברשות** הרבים ספיקו טהור. מקשי' מפרק שני נזירין (נזיר דף נז.) דתנן שני נזירין שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם הוא שניהן מביאין קרבן טומאה וקדייק בגמרא ואמאי כל ספק טומאה מהיכא אתי גמירי מסוטה מה סוטה בועל ובעלת אף כל ספק טומאה ברה"י כגון דאיכא בי תרי אבל הכא שני נזירין והאי דקאמ גביהון הא תלתא הוי ליה ספק ספק טומאה ברה"ר אלמא כל היכא דאיכא תלת חשיב ליה ברה"ר א"כ הא דתנן בפרק האשה שהיא עושה ערבית (נדה ס:) שלש נשים שהיו ישינות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן בולן טמאות אמאי כיון דאיכא שלש הוה ליה ברה"ר מידו מהדם לא קשיא מידי דלא דמי לשרץ דשרץ אפשר שלא נגע וטהור אבל הכא אחת מהן ודאי טמאה שיצא הדם מגופה והיאך נטהר כולם ולא דמי אלא לשני שבילין (טהרות פ"ח מ"ה) אבל מפרק קמא דנדה (דף ב.) מקשינן דתנן ביצד דיה שעתה היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות ופירשה וראתה היא טומאה ובולן טהורות ודייק בגמרא (דף ה:) טעמא דדיה שעתה הא מעת לעת נמי מטמא מכדי דבר שאין בו דעת לישאל ספיקו טהור תרגמא בשחברותיה נושאות אותה במטה דהויא לה יד חברותיה סוף סוף חברותיה והיא הויא שלש והוה ליה ספק טומאה ברה"ר ואמאי מטמינן לה ונראה דלא חשבינן טומאה ברה"ר אלא היכא דספיקא היתה יכולה להיות גלויה לכל כגון ההיא דנזיר ותשעה צפרדעים ושרץ אחד ביניהם (כתובות דף טו.) אבל ההיא דנדה המגע ודאי הוא שנגעה במטה ואין שום ספק אלא אם ראתה או לאו ומקום המקור מקום סתר הוא ולא שייך למימר ביה רה"ר אפילו אם נולד ספק ראיתה ברשות הרבים אבל בהא איכא למתמה אמאי משוינן מטה בספק טומאה ברשות היחיד והא לא דמיא לסוטה דסוטה ודאי שרץ וספק מגע כגון בועל הוא השרץ וספק אם בעל אבל התם ודאי מגע וספק מעת לעת הוא שרץ דשמא לא ראתה ואגן לא ילפינן מסוטה אלא דדמי לסוטה דהא דבר שאין בו דעת לישאל כמעמיד הואיל ולא דמי לסוטה ועוד תניא בהדיא בתוספתא דטהרות פרק [הנבילות] השחוטות (פ"ו) נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת למחר עומד ונמצא מת רבי מאיר מטהר שספק רשות הרבים טהור אלמא דמסוטה גמירי אע"ג דהוי ודאי מגע וספק שרץ ותימה מאי שנא דמטהרינן דבר שאין בו דעת לישאל הואיל ולא דמי לסוטה ובבי התאי גוונא לא מטהרינן וי"ל דהכי הלכתא גמירי לה א"נ עיקר הדרב שאין בו דעת לישאל נפקא לן מוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל כדלקמן בשמעתין ובין דגלי לן קרא דאיכא לפלוגי בין דבר שיש בו דעת לישאל לשאין בו דעת דדבר שיש בו דעת ספיקו טמא ולא פירש טומאתו היכן נלמוד סתום מן המפורש מסוטה דמפרש בו דוקא מקום סתירה ואע"ג דמסיק אי מסוטה הוה אמינא דעת נוגע ומגיע אגב שיטפיה נקט ליה אי נמי הכי פירושו ואי הוה גלי לן קרא בסוטה דבעינן דבר שיש בו דעת לישאל הוה אמינא דעת נוגע ומגיע. סיום הברייתא דנגע באחד בלילה וחכמים מטמאין שכל הטומאות בשעת מציאתן ומודים חכמים לרבי מאיר שאם ראוהו הין מבערב אע"פ שבא שחרית ומצאו מת טהור מפני שזה ספק רה"ר אלמא דבין לרבנן בין לרבי מאיר אפילו בלילה חשבינן ליה רשות הרבים וקשיא מהא דתנן במסכת טהרות פרק שמיני (מ"ג) המאבד בין ומצא בין טהור ביום ומצא בלילה ביום ומצא בין טהור ביום ומצא בלילה ביום ומצא בין טמא ואחרי ספיקו טמא זה הכלל כל שעבר עליו הלילה או מקצתו ספיקו טמא אלמא לילה חשיב לעולם ברשות היחיד ולעיל אייתינן נמי מירושלמי מ"מ יש רגלים לדבר לפלטיא בלילה לחורבה ביום למבואות אפילים ביום אלמא דפלטיא בלילה חשיב רה"י. בתוספתא דטהרות פרק ז' יש דברים ברה"ר ועשאום כרה"י קופה ברה"י גבוה י' טפחים והטומאה בתוכו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור חבניס ידו לתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא היתה בפושה על כתיפו וכבר תרומה כרוך בסיב או בנייר ונתן בתוכו ספק נגע ספק לא נגע טהור חבניס ידו לתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא חמור ברה"ר גבוה י' טפחים וטומאה נתונה על גביו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור פשט ידו על גביו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא סלע ברה"ר גבוה י' טפחים וטומאה עליו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור עלה לראשו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא היה זה רובב על חמורו אחד טמא ואחד טהור ספק נגע ספק לא נגעו ר' יעקב מטמא ורבי יוסי מטהר בנו של זה רובב על כתיפיו ובנו של זה רובב על כתף [כתיפיו] אחד טהור ואחד טמא ספק נגעו זה בזה ספק לא נגעו ר' יעקב מטמא ורבי יוסי מטהר היתה חבילה על כתיפיו והרוח מדובב בכותל למעלה מי' טפחים ספק הסיט ספק לא הסיט ר' יעקב מטמא ורבי יוסי מטהר שהיה ר' יעקב אומר כל שהוא למעלה מעשרה טפחים ברה"ר הרי הוא כרה"י ורבי יוסי אומר כל שדרך הילוכו ברה"ר טהור ועוד מפרש התם דין בקעה בימות החמה ובימות הגשמים אלו הן ימות החמה משתעקר תבואה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שניה ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנג:) מפרש הא דאמרינן בימות החמה דה"ר לטומאה לא שנו אלא שלא עברו עליו ימות הגשמים אבל עברו עליו ימות הגשמים רשות היחיד לבאן ולבאן:

ותו לרבי עקיבא כהונה מנא ליה. רש"י פי' דמקל וחומר לא יליף דאם בן היינו רבי ישמעאל ותימה אי ליה ליף קל וחומר דרבי ישמעאל א"כ ביון שנבעלה לפסול לה בעילה ודאית מנא ליה דפסולה לכהונה והא ביבמות בפרק אלמנה (דף סח:) ילפינן ליה מהאי קל וחומר ועוד הא ליכא למיפרך עליה מידי יש לומר הכא לית ליה קל וחומר משום דאי לא הוו כתיבי אלא תלתא קראי הוה אמינא חד לבועל וחד לבעל וחד לכהונה דחמיר טפי בדפרץ לרבי ישמעאל אבל גבי בעילת פסולין כתיבה תרומה בהדיא:

שבן

אי הָכִי לִתְרוּמָה נַמִּי לֹא תִּיבָּעֵי קָרֵא. וְגִילָּף מֵהָהוּא טַעְמָא גּוּפֵיהּ שֶׁהֲרֵי עָשָׂה הַכָּתוּב בְּסוֹטָה סָפֵק זוֹנָה כּוֹדְאִי זוֹנָה, וּבִתְרוּמָה הָא יָדְעִינַן דְּזוֹנָה אֲסוּרָה דִּכְתִיב (ויקרא כא) כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, כִּי תִבָּעֵל לְזָר אֲצָלָהּ, הֵיא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכַל, וְאֵין לָךְ פְּסוּל גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁהִיא אֵשֶׁת אִישׁ וְנִבְעֲלָה לְאַחֵר. וְלֹא' עֲקִיבָא מַהֵאי קְרָא נָפְקָא לָן בִּיבָמוֹת (ל' סח.) כָּל הַפְּסוּלִין דְּפָסְלִי, וְהֶנֵּךְ נַמִּי דִּלְא תֶּפְקֵי בְּהוּ קְדוּשִׁין, דִּכְיוָן דִּלְרַ' עֲקִיבָא אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּשׁוּם פְּסוּל, לֹא מִשְׁמַע לֵיהּ כִּי תִּהְיֶה לְשׁוֹן הֲוָיָה אֶלָּא כִּי תִבָּעֵל: **אֶלָּא לְרַבִּי עֲקִיבָא אַרְבָּעָה קְרָאֵי כְּתִיבִי:** יְתִירֵי, ב' נְטִמְאָה וְחַד נִטְמְאָה, וְרַבִּי עֲקִיבָא דָּרִישׁ וָו"י הֲרֵי אַרְבָּעָה: וּכְתִיבִי מִפֵּי, לְהַכְנִיס אֲחוֹתָהּ מִדָּרְשׁוּ דִּלְא דָּרִישׁ וָו"י מִמֵּאי דְּקָרָא לְתִרוּמָה מְדָרִישׁ וּכְתִיבִי אַחֲרָא בְּקַל וְחוֹמֶר וְאַתּוּ בְּלִלְהוּ, דְּיִלְמָא קְרָא לְכַהֻנָּה אַתְּא, דְּכִיוָן דְּלֹא כְּתִיב תְּרוּמָה בְּהָדְיָא אֲנָא אֲמִינָא תְּרוּמָה לֹא אִתְרְבֵי לְאִסּוּרָא אֶלָּא בְּהֶנָּה הוּא דְּאִתְרְבֵי דְּחַמְרָא מִנַּיהּ, וּתְרוּמָה שְׁרִיָא: **אֲמַר לָךְ מְסַיְּעָא.** דְּקָרָא תְּרוּמָה רְבֵי דּוּמְיָא דִּתְרֵין נְטִמְאָה דְּרִבֵּי בְּהֶן בַּעַל וּבוֹעֵל דְּמֵחַיִּים דְּבַעַל קְמִיתְסְרָא לֵהּ, כְּגוֹן אִם יִגְרְשֶׁנָּה אֲסוּרָה לְבוֹעֵל, הִלְכָךְ מִקְּרָא שְׁלִישִׁי נַמִּי לְמִידְּי דְּמִיתְסַר בְּיהּ מֵחַיִּים וְדִלְבַעַל אַתְּיָא, וְהֵיכִי לְאַסְרָהּ אֶלָּא לְאַחַר מִיתָה, דְּמֵחַיִּים הָא אֲסִירָא וְקַיְימָא, דְּהָא מְגָרֵשׁ לָהּ וְהִיא לָהּ גְּרוּשָׁה וְאַסּוּרָה לְכַהֵן: **וְרַבִּי עֲקִיבָא.** דְּמִצְרִיךְ קְרָא לְכַהֻנָּה, דּוּמְיָא דְּבַעַל וּבוֹעֵל לִית לֵיהּ, וְאִי לֹא כְּתִיב קְרָא יְתִירָא לֹא הָוֶה מְרַבְּינַן אֶלָּא בְּהֶנָּה דְּחַמְרָא, דְּכָל חַד וְחַד קְרָא בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁיהּ הוּא, וְלֹא אָמְרִינַן הָא לֹא מְרַבֵּי אֶלָּא דּוּמְיָא דְּהֶנָךְ: **וְאִי נַמִּי אִית לֵיהּ.** וּמִיתּוֹקְמָא קְרָא לְתִרוּמָה, אַפְּלוּ הָכִי אַתָּא וְ"ו יְתִירָא לְכַהֻנָּה, וְאַע"ג דְּאִיכָּא לְמִילַּף בְּקַל וְחוֹמֶר טָרַח וְכָתַב לֵהּ קְרָא: **אֶלָּא לְאוֹ שְׁמַע מִנַּהּ.** דְּכָשֵׁר אֲשֶׁר יִגֹּעַ, דִּבְּרָה שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לְשַׁאֵל, הִלְכָךְ סְפֵקָהּ טָהוֹר, וְכָל טָהוֹר יֹאכַל בְּשֶׁר דְּאִיירִי בְּטָמֵאת הַגּוּף דְּיֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשַׁאֵל, בְּהֶדְיָא קָאָמַר לָךְ סְפֵקָהּ טָמֵא: **דַּעַת נוֹגַעַ וּמַגִּיעַ.** בְּמִטְמֵא וְנִטְמָא, כִּי סוֹטָה דְּיֵשׁ בָּהּ דַּעַת וְיֵשׁ דַּעַת בְּבוֹעֵל הַמִּטְמֵאָה, קָמְשַׁמַע לָן דְּרַךְ בְּעִידָּן דְּנָפְקָא מִכָּל טָהוֹר, הָא סְפֵק לֹא יֹאכַל בֵּיוָן דְּיֵשׁ בּוֹ דַּעַת בְּזֶה שְׁנִטְמָא, אֲבָל בְּמַטְמֵא לֹא בְּעִינַן דַּעַת: **וּמַאַחַר שֶׁאֵין לוֹ לָמָּה טָמֵא?** אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: **מִן הַתּוֹרָה אֵין לוֹ, מִדִּין קַל וָחוֹמֶר יֵשׁ לוֹ.** וּמַה טְּבוּל יוֹם שֶׁמּוּתָּר בְּחוּלִּין פּוֹסֵל בִּתְרוּמָה, כְּבָר שֵׁנִי שֶׁפָּסוּל בְּחוּלִּין אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׁלִישִׁי בִּתְרוּמָה? אִיפְּא לְמִיפְרָךְ, מַה לְּטְבוּל יוֹם שֶׁכֵּן אַב הַטֻּמְאָה? תִּיתֵי מִטְּבוּל (קדושין דף עז:) כהן הבא על אחותו זונה משוי לה וכיון דזונה משוי לה בעילתה פוסלתה דתניא לידה שנשבית או שנבעלה בעילת זנות ונתנין לה מעשר ואוכלת לזיה אין אבל תרומה לכהנת לא:

שלישי

**שֶׁהֲרֵי עָשָׂה בָּהּ סָפֵק זוֹנָה כְּזוֹנָה, תְּרוּמָה נַמִּי לֹא תִּיבָּעֵי קְרָא? שֶׁהֲרֵי עָשָׂה בָּהּ סָפֵק זוֹנָה כְּזוֹנָה! אֶלָּא לְרַ' עֲקִיבָא אַרְבָּעָה קְרָאֵי כְּתִיבִי: חַד לְמֵעַל, וְחַד לְמֵעַל, וְחַד לְמֵעַל, וְחַד לְכַהֻנָּה, וְחַד לִתְרוּמָה. וְרַ' יִשְׁמָעֵאל, תְּלָתָא קְרָאֵי כְּתִיבִי: חַד לְמֵעַל, וְחַד לְמֵעַל, וְחַד לִתְרוּמָה, וּבְהוּנָּה אָתְיָא בְּקַל וְחוֹמֶר. וְרַ' יִשְׁמָעֵאל, מִמַּאי דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לִתְרוּמָה, וּכְהוּנָּה אָתְיָא בְּקַל וְחוֹמֶר? דְּיִלְמָא כִּי אִצְטְרִיךְ לְכַהֻנָּה, וּתְרוּמָה שַׁרְיָא? אָמַר לָךְ, מִסְתַּבְּרָא דּוּמְיָא דְּמֵעַל וּבוֹעֵל, מָה בַּעַל וּבוֹעֵל מַחַיִּים אַף תְּרוּמָה נַמִּי מֵחַיִּים, לְאַפּוֹקֵי כְּהוּנָּה דְּלְאַחַר מִיתָה. וְרַ' עֲקִיבָא, דּוּמְיָא דְּבַעַל וּבוֹעֵל לִית לֵיהּ, וְאִי נַמִּי אִית לֵיהּ, מִילְּתָא דְּאָתְיָא בְּקַל וְחוֹמֶר טָרַח וְכָתַב לֵהּ קְרָא. אָמַר רַב גִּידֵּל אָמַר רַב: דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָּׁאֵל וְאֵין בּוֹ דַּעַת לִישָּׁאֵל, מַהֵאי קְרָא נָפְקָא, "וְהִבְשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל" וְדַאי טָמֵא הוּא דִּלְא יֵאָכֵל, הָא סָפֵק טָמֵא וְסָפֵק טָהוֹר יֵאָכֵל. אֵימָא סֵיפָא "וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר" וַדַּאי טָהוֹר הוּא דְּיֹאכַל בָּשָׂר, הָא סָפֵק טָמֵא וְסָפֵק טָהוֹר לֹא יֹאכַל. אֶלָּא לְאוֹ שְׁמַע מִינָּהּ, כָּאן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָּׁאֵל, כָּאן שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִישָּׁאֵל. וְאִיצְטְרִיךְ רַב גִּידֵּל אָמַר רַב, וְאִיצְטְרִיךְ לְמֵימַר מִסּוֹטָה. דְּאִי מִדָּרַב הָוֶה אָמֵינָא בֵּין בְּרִאשׁוֹת הַיָּחִיד וּבֵין בְּרִאשׁוֹת הָרַבִּים, אִיצְטְרִיךְ לְמֵימַר מִסּוֹטָה. וְאִי מִסּוֹטָה, הָוֶה אָמֵינָא עַד דְּאִיכָּא דַּעַת נוֹגַעַ וּמַגִּיעַ, צְרִיכָא: בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ ר' עֲקִיבָא, וְכָל כְּלֵי חֶרֶשׂ בּוֹ': וּמַאַחַר שֶׁאֵין לוֹ לָמָּה טָמֵא? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מִן הַתּוֹרָה אֵין לוֹ, מִדִּין קַל וָחוֹמֶר יֵשׁ לוֹ. וּמַה טְּבוּל יוֹם שֶׁמּוּתָּר בְּחוּלִּין פּוֹסֵל בִּתְרוּמָה, כְּבָר שֵׁנִי שֶׁפָּסוּל בְּחוּלִּין אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׁלִישִׁי בִּתְרוּמָה? אִיפְּא לְמִיפְרָךְ, מַה לְּטְבוּל יוֹם שֶׁכֵּן אַב הַטֻּמְאָה? תִּיתֵי מִטְּבוּל

עשה בה ספק זונה כזונה. תימה אמאי לא אמר כיון דטמאה הכתוב מספק מהיכא תיתי דמותרת בתרומה ולכהונה ויש לומר אי לאו קראי איכא למימר דלא טמאה אלא לענין בעלה דאיכא ספק חייבי בית דין על ידו אבל לענין תרומה ולכהונה הוה אמינא אוקי אינתא אחזקה אבל בירושלמי דפרק קמא מתוך קושיא זו דריש חד מהני תלתא קראי ליבם וחבי איתא התם תני ר' מאיר אומר שלש טומאות אמורות בפרשה אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת לאבול בתרומה למה לא אילו בת כהן שנישאת לישראל ונאנסה שמא אינה מותרת לביתה ואסורה לאבול בתרומה לא מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת לאבול בתרומה אמר ר' אבין הכין איתאמרת אחת לבעל ואחת לבועל ואחת ליבם אמר ר' יוסי מתניתא אמרה כן ואם מת חולצת ולא מתייבמת: **חד** לתרומה וחד לכהונה. אין להקשות וכי ספק חמור מן ודאי דאילו ודאי זינתה מותרת בתרומה ולכהונה דהא בפ' אלמנה ביבמות (דף סח.) מרבינן מובת כהן כי תהיה לאיש זר בין שנבעלה לפסול לה שזר אצלה פסלה ומרבינן גר עמוני ומואבי וכו' וקא פריך התם אימא חייבי כריתות נמי פירוש אינתו נמי הוו בכלל נבעלה לפסול לה ומאי שנא דלא תני להו לעיל ומשני כי תהיה כתיב דוקא בני הויה לאפוקי חייבי כריתות דלאו בני הויה נינהו אלמא דחייבי כריתות לא מפסלי בביאתן ואשת איש אימי נמי מחייבי כריתות ואם כן מספקא אמאי מיפסלי ורש"י שיבש שם אותה הגירסא וזה לשונו אימר נבעלה לפסול לה חייבי כריתות אבל חייבי לאוין כיון דתפסי להו בה קידושין לא פסלי לה וכותי ונתין וממזר דפסלי מנלן הנך דאית בהו הויה מדאפקה לחך ביאת בלשון הויה שמע מינה בהנך דתפסי בה קדושין משתעי קרא ואפ"ה פסלי ולאפוקי חייבי כריתות לא גרסינן אי דכי כותי ועבד וכו' והוא הדין דזונה מצי למימר חייבי כריתות לא מפסלי אלא משום דאיירי בהו לעיל דקתני כותי והיינו עובד כוכבים ובמתניתין תנן דעבד פוסל משום ביאה ומשני פסלי מדרבי יוחנן וכו' ואית דמפרשי ואימא נבעלה לפסול לה חייבי כריתות נמי וכו' וקשיא לי בגוה טובא חדא דתנן בפרק ארבעה אחין (שם דף לג:) אם היו כהנות נפסלו מן התרומה בבעילת אשת איש ועוד קל וחומר חייבי לאוין פסלי חייבי כריתות לא פסלי ועוד דלא אמר בעשרה יוחסין

שְׁלִישִׁי דְּחַמְרָא לֹא אָמְרִינַן דַּיּוֹ: שֶׁכֵּן אַב הַטֻּמְאָה. כְּגוֹן טְמֵא מֵת אוֹ זָב אוֹ מְצוֹרָע שֶׁהֵן בְּטֻמְאָתָן אֲבוּת:

מְמַבּוּל יוֹם דְּשָׁרֵין. אָדָם שֶׁנִּגְנַב בְּשָׁרָע רִאשׁוֹן לְטֻמְאָה הוּא וְלֹא אַב הַטֻּמְאָה, וְכִי טָבַל הַתַּר לְחַלִּין וְאַסּוּר לִתְרוּמָה וְאַפִּי׳ לִנְגִיעָה דִּכְתִיב נְמֵי הֶעָרֵב שֶׁמֶשׁ בְּכָלִים נְמֵי יוֹבֵא וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהֵר (ויקרא ט"ו י"ח), וְהָא לִנְגִיעָה הוּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ תְּרוּמָה, וְאִשְׁמְעִינַן דִּכְלִי טְבוּל יוֹם פָּסֵל לֵיהּ: שֶׁכֵּן יֵשׁ בְּמִינוֹ אַב הַטֻּמְאָה. אם הָיָה נוֹגֵעַ כְּלִי זֶה אוֹ אָדָם זֶה בְּמַת נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים, תֹּאמַר בְּאַב שֶׁאֵינוֹ נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה אֲפִי׳ ע"י מַת דִּכְתִיב (במדבר י"ט יט) וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא, וּמַהֵכָא נַפְקָא לָן טָמֵא מֵת דְּמִטַּמֵּא אָדָם וְכֵלִים, וְעַל כָּרְחָךְ בְּטֻמְאַת מֵת שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדָרָה בְּמַקְוֶה כְּתִיב, דְּהָא בְּתִיב לְעֵיל מִנִּיהּ וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא וְחִיֵּשׁ בְּמַיִם, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדָרָה וְכִמְקוֶה) נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה בְּמִגַּע טֻמְאַת מֵת עַל יְדֵי מִגַּע הַמֵּת, יָצְאוּ אֲבָלִים וּמִשְׁקַע וּכְלִי חֶרֶשׂ שֶׁאֵין לוֹ עֲדָרָה (במקוה: כְּלִי חֶרֶשׂ יוֹבִיתִי. שֶׁאֵין בְּמִינוֹ אַב הַטֻּמְאָה וּמְטַמֵּא אֶת הַתְּרוּמָה כְּשֶׁהוּא רִאשׁוֹן וכ"ש שְׁפוֹסְלָה, אַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל כֵּבֵר שֶׁנִּי שֶׁאע"פ שֶׁאֵין בְּמִינוֹ אַב הַטֻּמְאָה יְפוֹסֵל, דְּטֻמְאָה לָאו בְּאַב הַטֻּמְאָה תְּלִי: מַה לְּכְלִי חֶרֶשׂ כו' טְבוּל יוֹם יוֹבִיתִי. שֶׁאֵין כְּלִי שֶׁקַּח מֵאָזְרוֹ וּפָסַל תְּרוּמָה: לֹא רְאִי. טְבוּל יוֹם כְּרְאִי כְּלִי חֶרֶשׂ לוֹמַר שֶׁמִּשֶּׁעָה פְּסוּל הַתְּרוּמָה תְּלוּי מִשּׁוּם שֶׁמְּטַמֵּא מֵאָזְרוֹ, דְּהָא טְבוּל יוֹם אֵינוֹ מְטַמֵּא מֵאָזְרוֹ וּפָסַל, וְלֹא רְאִי כְּלִי חֶרֶשׂ לְהִיוֹת אַב הַטֻּמְאָה בְּמִינוֹ כִּרְאִי טְבוּל יוֹם, דִּלְיֵיכָא לְמֵימַר טַעְמָא דְּטְבוּל יוֹם דְּפָסַל לְתִרוּמָה מִשּׁוּם דְּמִין אַב הַטֻּמְאָה הוּא, דְּהָא לֵיכָא לְהָא חוּמְרָא בִּכְלִי חֶרֶשׂ וּפָסַל, דְּצַד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן, צָרִיךְ אַתָּה לְמָצוֹא חֹמֶר שָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶם לְתֵלוֹת בּוֹ טַעַם פְּסוּל תְּרוּמָה, וּמַהוּ צַד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁמְּטַמְּאִין, טְבוּל יוֹם אֵיכָא טֻמְאָה דִּכְתִיב (ויקרא כ"ב ו) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְיָטָהֵר, מִכְּלַל דְּעַד הַשְּׁתָא אִיטַּמֵּא, וּכְלִי חֶרֶשׂ בְּתִיב (במדבר ל"א כ"ג) תְּעִבִירוּ בְּאֵשׁ וְיִטְהָר, וְכִי יֵשׁ לְךָ טֻמְאִים הֵם וּפוֹסְלִין בִּתְרוּמָה, וכ"ש כֹּהֵב שְׁנֵי דְּפָסַל טִפֵּי מִטְּבוּל יוֹם שֶׁהוּא טָמֵא וְאַסּוּר בְּחֻלִּין שֶׁיִּפְסוֹל בִּתְרוּמָה: וּבְכֹל הַסְּפָרִים כְּתִיב הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁמְּתָר בְּחֻלִּין וּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה, וּלְהָךְ לִשְׁנָא אֵין אָדָם יָכוֹל לְפָרֵשׁ אֵיזֶהוּ כְּלִי חֶרֶשׂ שֶׁמְּתָר בְּחֻלִּין וּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה. וּבְדַחַק גָּדוֹל יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּלִי חֶרֶשׂ הַמְּקֻשָּׁר צְמִיד פְּתִיל שֶׁמְּצִיל עַל חֶלְיֵן שֶׁבְּתוֹכוֹ וְאֵין מְצִיל עַל הַתְּרוּמָה שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְהִרְבֶּה גְּמוּגְמִין וְתִשְׁבּוֹרוֹת וּבְטוֹל שִׁיטַת הַגְּמָרָא יֵשׁ בְּדָבָר, חֲדָא דְּלֹא אִשְׁכַּחְן דְּאִינוּ מְצִיל בִּתְרוּמָה, וְתַרְגִּינְהוּ (קה"ר כ"ב) אָמַר אֵין חִטָּאת נִצֶּלֶת בְּצִמְיד פְּתִיל, אֲבָל תְּרוּמָה לָא תְּנַן בָּהּ, וְעוֹד אֵין זֶה פּוֹסֵל מִידֵי אֶלָּא אֵינוֹ מְגַן וּמַצִּיל הֵיאַךְ הוּא נִטְמָאת מֵאֹהֶל הַמֵּת, וְעוֹד כָּל הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּא לְלַמֵּד חֹמֶר צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא חָמוּר וְזֶה לָקֵל, דְּקָאָמַר הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁמְּתָרִין בְּחֻלִּין, וְאֵין זוֹ שִׁיטָה לְבַד הַגְּמָרָא, וְלִלְשׁוֹן שִׁפְרִשְׁתִּי אֵל תִּשְׁתַּבֵּעִי מַה שֶּׁאוֹמַר כְּלִי חֶרֶשׂ יוֹבִיתִי, שֶׁהֲיָה לוֹ לְהָבִיא הוֹכָחָה בְּדָבָר הַדּוֹמֶה לִטְבוּל יוֹם שֶׁאע"פ שֶׁשָּׁהוּר לְחַלִּין פּוֹסֵל לִתְרוּמָה, שֶׁאֵין זוֹ תְּשׁוּבָה, דְּאֵין צָרִיךְ הוֹכָחָה אֶלָּא לְסִתּוֹר תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁתּוֹלֶה טַעַם הַחוֹמְרָא דִּפְסוֹל תְּרוּמָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא אַב הַטֻּמְאָה, וְקָא מְהַדַּר לֵיהּ כְּלִי חֶרֶשׂ יוֹבִיתִי שֶׁאֵין בּוֹ חֹמֶר זֶה וּפוֹסֵל, וְכֵן שִׁיטַת רוֹב הַדַּיָּנִין, כִּי הֵהוּא דְּכָל הַכֶּשֶׁר (חולין קכ"ו) מִגַּן לְכֶשֶׁר בְּחֻלִּין שֶׁאִסּוּר בְּהֶנָאָה קַל וְחֹמֶר וּמַה עֲרֵלָה שֶׁלֹּא עֻבְּדָה בָּהּ עֲבֵרָה אָסוּרָה בְּהֶנָאָה, בֶּשֶׂר בְּחֻלִּין שֶׁנַּעֲבְדָה בּוֹ עֲבֵרָה בְּשׁוּלֵּי אֵינוֹ דִּין שֶׁאִסּוּר בְּהֶנָאָה, מַה לַּעֲרֵלָה שֶׁכֵּן לֹא הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר, תַּמָּץ בְּפֶסַח יוֹבִיתִי, מַה לְּחָמֵץ וּבְפֶסַח שְׁבוּ כְּרֵת, כְּלֵאי הַכֶּרֶם יוֹבִיתִי, וְהָא כִּלְאֵי הַכֶּרֶם נַעֲבְדָה בּוֹ עֲבֵרָה בְּזֹרְעָתָהּ וְחָמֵץ בְּפֶסַח נְמֵי עָבַר בְּכָל יְרֵאָה וְלֹא דָּמוּ לְעֲרֵלָה בְּקָלָה דִּידֵהּ וְקָא הַוְיָא הוֹכָחָה: צַד חָמוּר. טְבוּל יוֹם יֵשׁ בְּמִינוֹ אַב הַטֻּמְאָה, כְּלִי חֶרֶשׂ מְטַמֵּא מֵאָזְרוֹ: וְרַבִּי יוֹחָנָן צַד חָמוּר לֹא פָּרִיךְ. לֹא חָשִׁיב

מְמַבּוּל יוֹם דְּשָׁרֵין מַה לְּטִבּוּל יוֹם דְּשָׁרֵין שֶׁכֵּן בְּמִינוֹ אַב הַטֻּמְאָה? כְּלִי חֶרֶשׂ מַה לְּכְלִי חֶרֶשׂ שֶׁכֵּן מְמַטְּמֵא מֵאָזְרוֹ? טְבוּל יוֹם יוֹכִיחַ וְחוֹזֵר חָדִין לֹא רְאִי זֶה כְּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כְּרְאִי זֶה, הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁמּוּתָּרִין בְּחוּלִּין, בְּחוּלִּין דְּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה, כָּל שֶׁכֵּן כְּבָר שֵׁנִי דְּפָרִיךְ, מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן צַד חָמוּר, וְרַבָּנָן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי רְבִיעִי לְרַבִּי יוֹסֵי: מִנַּיִן לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁפָּסוּל בְּקָדֵשׁ? וְדִין הוּא. מַה מְּחוּסַּר כִּיפּוּרִים שֶׁמִּיתָּר בִּתְרוּמָה פָּסוּל בְּקָדֵשׁ. שְׁלִישִׁי שֶׁפָּסוּל בִּתְרוּמָה אֵינוֹ דִּין הוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה רִבְיעִי בְּקָדֵשׁ? וְלַמְּדֵנוּ שְׁלִישִׁי לְקָדֵשׁ מִן הַתּוֹרָה, וּרְבִיעִי מִקַּל וְחוֹמֶר. שְׁלִישִׁי לְקָדֵשׁ מִן הַתּוֹרָה מִנַּלָּן דִּכְתִיב: "וְהַכֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל" מִי לָא עָסְקִינַן דְּנָגַע בִּשְׁנִי, וְאָמַר רַחֲמָנָא "לֹא יֵאָכֵל". רְבִיעִי מִקַּל וְחוֹמֶר בְּדַאֲמָרַן. אָמַר ר' יוֹחָנָן: מַעֲשֶׂה בְּרִבִּי אֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא, שֶׁהָרֵי תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִדּוֹ: אוֹכֶלֶת הַבָּא מֵחֲמַת טְבוּל יוֹם יוֹכִיחַ, שֶׁפָּסוּל בִּתְרוּמָה מִן הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה רִבְיעִי לְקוֹדֶשׁ. וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה רִבְיעִי בְּקוֹדֶשׁ. דְּתָנְיָא, אָמַר ר' יוֹסֵי: מִנַּיִן לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה רִבְיעִי בְּקוֹדֶשׁ? שֶׁנֶּאֱמַר "וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח שְׁלָמָיו אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ" – מִי שֶׁטֻּמְאָתוֹ עָלָיו נִכְרָת, וְאֵי זֶה זֶה – זֶה הַנֶּאֱכָל בְּטֻמְאָה מִן הַתּוֹרָה, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה רִבְיעִי בְּקוֹדֶשׁ. וְאֵי זֶה זֶה – זֶה הַנֶּאֱכָל בְּטֻמְאָה מִדִּבְרֵיהֶם, וְע

שְׁלִישִׁי הַבָּא מַחֲמַת שְׁנֵי כו'. דִּשְׁמַעְינָן מִינֵּיהּ תַּרְתֵּי, שׁ"מ אֵבֶל הַבָּא מַחֲמַת שְׁנֵי שְׁלִישִׁי הַבָּא מַחֲמַת שְׁנֵי דְּנִיהֲוֵי מִנָּהּ כְּאָבֵא שָׁאוּל, וּשׁ"מ שְׁלִישִׁי הַבָּא מַחֲמַת שְׁנֵי דַּחֲמִישִׁי בְּקֹדֶשׁ לֹא אָמַר דְּנִיהֲוֵי מִנָּהּ כִּדְקָבָעֵי בְּטבול יום, דְּהָתָם מַעֲלֶה ק"ו לִשְׁלִישִׁי מִמחוסר כִּיפּוּרִים דְּרַבָּנַן הִיא, וּבְקֹדֶשׁ מִקּוֹדֶשׁ מְיֵירִי וְרַבִּי יוֹסֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא קָאָמַר, אֲבָל רַבִּיעִי מֵיהָא אֵיתֵי מִנָּהּ: [ב"ת כו' הָא אֵיתֵיהּ נָמִי]. ר' יוֹסֵי מק"ו מִמְּחֻסַּר כִּפּוּרִים, דְּאִיכָּא לְמֵימַר נָמִי מִנָּהּ לְמֵחָר, דִּלְא חָשִׁיב לֵיהּ ר' יוֹסֵי פִּירְכָא, דְּהַשְׁתָּא דְּטָבְלָה לָהּ אֲוְלָה לָהּ הַהִיא טֻמְאָה: [ב"ת כָּל הַבָּעוּן בֵּיאת מַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. כָּל שֶׁהוּא טָהוֹר מִן הַתּוֹרָה וְהֶחֱמִים הַזְּקִיקוּהוּ לְבָא בְּמַיִם וְלָטָהֳרָה, כְּגוֹן הַבָּא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בְּמַיִם שְׁאוּבִין וְהָאוֹכֵל חֲצִי פְּרָס אֲבָלִין טְמֵאִין וְהַיָּדַיִם שֶׁהִצְרִיכוּם טְבִילָה, כֻּלָּם בְּתוֹרַת שְׁנַיִם הִטְעִינוּם: מְטַמְּאִין אֶת הַקֹּדֶשׁ. לִהְיוֹת שְׁלִישִׁי וְיֵעָשֶׂה רְבִיעִי וּפוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה: וְהֶחֱמִים אוֹסְרִין בְּמַעֲשֵׂר. בְּאֲבִילָה אֲבָל נְגִיעָה שָׁרֵי, וְחִלִּין אַף לְאֲכִילָה, וְהֵכִי אָמַר בְּחֲגִיגָה (דף יח:), וְהוּא הַדִּין נְמֵי דִּלְרַבָּנַן אֵין שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחִלִּין, וְהַאי דְּלֹא חָשִׁיב לְהוּ לִפְנֵי שֶׁלֹּא נִתְפָּרְשׁוּ שְׁמוֹתָן, וְרֹ"מ מַחְלוֹקְתּוֹ]. קָאָמַר: דְּאִם אֵיתָא. דִּשְׁלִישִׁי בְּחִלִּין מִן הַתּוֹרָה, לֵיתֵיהּ רְבִיעִי בִּתְרוּמָה מק"ו מִטבול יום דְּרַבִּיתֵיהּ לִשְׁלִישִׁי לְעִיל מִשְּׁנֵי בְּחִלִּין. וְחֲמִישִׁי בְּקֹדֶשׁ. מְרִבִיעִי בִּתְרוּמָה מק"ו מִמְּחֻסַּר כִּפּוּרִים, דְּרַבִּיתֵיהּ לְרִבִיעִי לְעִיל מִשְּׁלִישִׁי בִּתְרוּמָה: [ב"ת הָאוֹכֵל אֲבָל רִאשׁוֹן]. חֲצִי פְּרָס מֵאֲכָל רִאשׁוֹן נַעֲשָׂה גּוּפוֹ רִאשׁוֹן לְטֻמְאָה מִדְּרַבָּנָן, וְהָאוֹכֵל אֲבָל שֵׁנִי נַעֲשָׂה גּוּפוֹ שֵׁנִי. וּבִשְׁחִיטַת חִלִּין מְפָרֵשׁ טַעְמָא שֶׁעוֹשֶׂה אֶת הָאוֹכֵל חָמוּר בְּמֵאֲכָל, בְּהַשּׁוֹחֵט (חֻלִּין ל' לֹ:ג) רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר הָאוֹכֵל אֲבָל רִאשׁוֹן אוֹ אוֹכֵל אֲבָל שֵׁנִי שֵׁנִי. מֵאֲכָל רִאשׁוֹן לֹא עָבִיד לֵיהּ רִאשׁוֹן אֶלָּא שֵׁנִי, שֶׁאֵין הָאוֹכֵל חָמוּר מִמֵּאֲכָל, אֲבָל מֵאֲכָל שֵׁנִי עוֹשֶׂה אוֹתוֹ שֵׁנִי, וְהָתָם מְפָרֵשׁ טַעְמָא, מִצִּינוּ שֶׁהַשֵּׁנִי עוֹשֶׂה שֵׁנִי עַל יְדֵי מַשְׁקִין: שְׁלִישִׁי שֶׁנִּי לְקֹדֶשׁ. הָאוֹכֵל אֲכָל שְׁלִישִׁי נַעֲשָׂה גּוּפוֹ שֵׁנִי לְקֹדֶשׁ, שֶׁאם יִגַּע בְּקֹדֶשׁ יִטַּמְּאוּ לְפָסוּל עוֹד אֶחָד, וְהָתָם מְפָרֵשׁ טַעְמָא, וְכָל דָּבָר טְמֵאוֹת מִדְּרַבָּנָן נִינְהוּ: בְּחִלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה. בְּאִיזוֹ חִלִּין אָמְרוּ שֶׁהָאוֹכֵל שְׁלִישִׁי שֶׁלָּהֶן נַעֲשֶׂה שֵׁנִי לְקֹדֶשׁ, שֶׁבָּעֶלְיוֹנוֹת כֵּהֵן בְּחִלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה, וְרַגִּיל בִּתְרוּמָה וְקִבֵּל עָלָיו לֶאֱבוֹל חִלִּין שֶׁלּוֹ בְּטָהֳרַת תְּרוּמָה כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רָגִיל לְתָרוּמָתוֹ בְּטָהֳרָה הַזְּקִיקוֹ לָהֶן, הִלְכָּךְ מְשֻׁכַּחַת בֵּהּ שְׁלִישִׁי, דְּבְחִלִּין אֲחֵרִים לֹא מְשֻׁכַּחַת שְׁלִישִׁי: ח"נ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה אֵין חִלִּין נֶרְאִיִּין לֹא. וּמַאן דְּרָאֵי עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ לֹא הֲכִי מְפָרֵשׁ לָהּ, עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ לֹא דַּיְּווּ לְהוּ חִלִּין נֶרְאִיִּין, שֶׁהַמִּתְפֵּיס חִלִּין לְטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ בְּטֻלָּה דַּעְתּוֹ וְאֵין בְּדַבְּרָיו כְּלוּם: שֶׁלָּהֶן שָׁוִין. הֲגֵר הַמְפֻרָשׁ לְהוּ, רִאשׁוֹן שֶׁל חִלִּין, וְרִאשׁוֹן שֶׁל תְּרוּמָה, וּרְאשׁוֹן שֶׁל קֹדֶשׁ: מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד בְּקֹדֶשׁ. דְּהַיְינוּ רְבִיעִי: מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד בִּתְרוּמָה. דְּהָוֵה לֵיהּ שְׁלִישִׁי: וּפוֹסֵל אֶחָד בְּחִלִּין. דְּהָוֵה לֵיהּ שֵׁנִי. וְתָנֵא דְּפָלְגִי עָלָיו סָבַר רִאשׁוֹן שֶׁל חִלִּין לֹא אֵזִיל בְּקֹדֶשׁ עַד רְבִיעִי, שֶׁאֵין קֹדֶשׁ בָּא לִידֵי רְבִיעִי אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רִאשׁוֹן שֶׁל קֹדֶשׁ. וּמִיהוּ שְׁמַעְינָן מִנֵּהּ דְּאֵין שְׁלִישִׁי בְּחִלִּין: ר"א אוֹמֵר חֵלֶת נְשֵׁלֶת מִן הַבְּהֶמָה עַל הַטְּמֵאָה. רִישָׁא דְּמַתְנִי' בְּמַסֶּכֶת חַלָּה (פ"ב מ"ז) הִיא, שִׁעוּר חֵלֶת אֶחָד מִכ"ד, נִטְמְאָה עִסָּתָהּ שׁוֹגֵגֶת אוֹ אֲנוּסָה אֶחָד מִכ"ד, נִטְמְאוּ בְּמִדָּה אֶחָד מִכ"ד, שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׂכָּר. ר"א אוֹמֵר הֵיכָא דְּנִטְמְאוּ מִדִּידָהּ בְּטָהֳרָה וְחָטוּ לִתְרוּמָה מִן הַטְּמֵאָה, מִשּׁוּם דְּמַעֲנֶה לְתָרוּמָה מִן הַמֻּקָּף. כֵּיצַד תַּעֲשֶׂה שֶׁיְּהֵא מִן הַמֻּקָּף יְהוֹנָתָן, נוֹטֵלְתָּ כְּדֵי חַלַּת הַטְּמֵאָה מַעֲטָה הַשְּׁתוֹרָה עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעָה לִתְרוּמָה חַלָּתָהּ דִּשְׁהוֹרָה תּוֹ לֹא מָצֵי לְאַפְרוֹשֵׁי מִן הַפְּטוּר עַל הַחִיּוּב וְלֹא יְהֵא עָלָיו תּוֹ שֵׁם חַלָּה, וְנוֹתֶנֶת: פְּחוֹת מִכְּבֵיצָה בְּאֲמַצַּע כְּדֵי לְתָרְמוֹ מִן הַמֻּקָּף. מָקָּף לְשׁוֹן מְחַבֵּר וּמְקוֹרָב, כְּמוֹ אֵין מְקִיפִין שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת בְּמַסֶּכֶת בֵּיצָה (דף כ:), וּמִקְרָא נָפֵקָא לַן דְּחַרְמוּתָהּ מִמָּנוּ מִן הַמֻּקָּף לוֹ, בְּסִפְרֵי, הֶלְכָךְ צְרִיכָה לְהַקִּישׁ

שלישי הבא מחמת שני וכו'. פירש רש"י דשמעינן מיניה תרתי שמעינן מיניה אוכל הבא מחמת טבול יום דסביר ליה כאבא שאול ושמעינן מיניה דשלישי הבא מחמת שני וכו' תימה ביון דליכ ק"ו לשלישי ממחוסר כיפורים לאו ממילא שמעינן מיניה ראית שליה כאבא שאול דבהאי קל וחומר גופיה דמחוסר כיפורים נפקא לן אוכל הבא מחמת טבול יום דעביד רבינאי ש"מ אמאי הוי ליה למיתניה לרבינאי בקודש מאוכל הבא מחמת טבול יום ובי לא מייתי ליה שפיר טפי ממחוסר כיפורים גופיה מדהוי מייתי ליה מאוכל הבא מחמת טבול יום האוכל הבא מחמת טבול יום גופיה לא שמעינן ליה אלא מק"ו דמחוסר כיפורים ונראה דאפי' הכי הוי ניחא ליה טפי לעשות שלישי מק"ו ראשון בגון שלישי הבא מחמת שני דאלים טפי למיעבד רביעי ממאי דמייתי ליה ממחוסר כיפורים שעריך למייתי שלישי גופיה (למיתני) מק"ו דטבול יום דפסול בתרומה אע"ג דבין כך ובין כך הוי ק"ו בן ק"ו מיהו לאלומי כח שלישי עדיף ליה טפי:

הא איתיהיה ממחוסר כיפורים ולא פרכינן. רש"י פי' משום דבין דטבל אזלה ליה הדיה טומאה ולא ידענא אמאי פי' הכי הא ע"כ אית לן למימר דר' יוסי סבירא ליה כרבן יוחנן בן זכאי דמייתי שלישי בתרומה במה הצד דאי לא תימא הכי שלישי מנא ליה ובאותו מה הצד גופיה מייתי רבי יוסי רביעי ממחוסר כיפורים ומכלי חרס ומשום הכי לא פריך. ספר הישר. מסיק בס"ק דשבת (דף יד.) דזמנין דאכיל אוכלין טמאין ובו' הקשה ריב"א הלוי זצ"ל אלמא דאוכלין טמאין פוסלין את הגויה בבציעה דאפי' בציעה מטמאין למשקין דתרומה דשדי לפומיה והתנן בפרק כיצד משתתפין (עירובין דף פב:) חציה לבית המנוגע וחציו חציה לפסול את הגויה דהיינו שני ביצים ותירץ מורי אין דרך בני אדם לשתות אלא לאחר אכילת שני ביצים וקודם לכן מילתא דלא שביחא היא ואין נראה לר"י תירוץ זה חדא שאפילו בלשון לא דקדק שבבאן הוא אמר לפסול את הגויה ולשם הוא אומר אלו פוסלין בתרומה משמע אפילו במגע ובכאן לא גזרו אלא טומאה שני טומאת חוץ ועוד

שְׁלִישִׁי הַבָּא מַחֲמַת שְׁנֵי, דְּשְׁנֵי גּוּפֵיהּ אָסוּר בְּחוּלִּין, אֵינוֹ דִּין שֶׁעוֹשֶׂה רְבִיעִי בְּקֹדֶשׁ? וְכִי תֵּימָא מִשּׁוּם דְּאֵיכָּא לְמֵימַר: מַה לְּטבול יוֹם שֶׁכֵּן אַב הַטּוּמְאָה? הָא אֲמַרְתְּ מִמְּחוּסַּר כִּיפּוּרִים, וְלֹא פְּרִיכָה? אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַב, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבָּה בַּר אַסִּי אָמַר רַב: ר' מֵאִיר, וְר' יוֹסֵי, וְר' יְהוֹשֻׁעַ, וְר' אֶלְעָזָר, וְר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה כּוֹפִלְהוּ סְבִירָא לְהוּ, דְּאֵין שֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחוּלִּין. ר' מֵאִיר, דְּתָנֵן תֵּשַׁע בִּיאַת מַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, מְטַמֵּא אֶת הַקֹּדֶשׁ, וּפוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה, וּמוּתָּר בְּחוּלִּין וּבְמַעֲשֵׂר, דִּבְרֵי ר' מֵאִיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין בְּמַעֲשֵׂר. ר' יוֹסֵי, הָא דַּאֲמָרַן, דְּאִם אֵיתֵיהּ לֵיתֵיהּ לְרִבִיעִי בִּתְרוּמָה וַחֲמִישִׁי בְּקֹדֶשׁ. ר' יְהוֹשֻׁעַ דְּתָנֵן, ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הָאוֹכֵל אוֹכֵל רִאשׁוֹן, שֵׁנִי שֵׁנִי, שְׁלִישִׁי שְׁלִישִׁי. ר' יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הָאוֹכֵל אוֹכֵל רִאשׁוֹן וְאוֹכֵל שֵׁנִי שֵׁנִי, שְׁלִישִׁי שֵׁנִי בְּקֹדֶשׁ וְאֵין שֵׁנִי בִּתְרוּמָה, בְּחוּלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה. עַל טָהֳרַת הַתְּרוּמָה אֵין, עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ לֹא, אֶלָּא קַבָּלָה שֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחוּלִּין. ר' אֶלְעָזָר דְּתָנֵינָא, ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שְׁלָשְׁתָּן שָׁוִין, הָרִאשׁוֹן שֶׁבַּקֹּדֶשׁ וְשֶׁבַּחוּלִּין וְשֶׁבַּתְּרוּמָה מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד בַּקֹּדֶשׁ, מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד בִּתְרוּמָה, וּפוֹסֵל אֶחָד בְּחוּלִּין. ר' אֶלְעָזָר דְּתָנֵינָא, ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר: חֵלָה נִיטֶּלֶת מִן הַטְּהוֹרָה עַל הַטְּמֵאָה, כֵּיצַד? שְׁתֵּי עִיסּוֹת אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה, נוֹטֵל בְּדֵי חַלָּה מֵעִסָּה שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ, וְנוֹתֵן פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה בְּאֶמְצַע, כְּדֵי לְיטוֹל מִן הַמֻּקָּף, וחכמים

הא אנו אומרים בימנא פרק אחרון (דף פ:) אמר רב פפא הנח לטומאת גויה דלאו אוראייתא ומותיב מי אמר רב פפא הכי והכתיב לא תטמאו בהם ואמר רב פפא מכאן לטומאת גויה דאוראייתא ומתרץ מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא ואם היה מגזרת ר"ח דבר וכי בזה היה טוענה ליה לגמרא שהם דאוריימא והלא פשט איסורם בכל העולם אלא ודאי נראה דתרי גזירות הוו חדא גזירת טומאת פנים אטו טומאת חוץ דהיינו פסול אלא דהרואה סבר דמותר להגיע טומאה למשקין דהא זה כשאוכל תרומה ואח"כ שותה משקין טמאים נוגעין זה בזה בתוך מעיו ולא חיישינן להכי נמי לא נחוש אפי' בחרץ להכי גזרו ודוקא בשני ביצים אבל בבציעה לא שהרי האוכל בציעה מתעבל בתוך מעיו ונשאר בין שיניו ולכשהיה בבני מעיו יפחת הרבה מכביצה ואין אדם טועה שאפילו אוכל אוכלין טמאין בבציעה ושותה משקין דתרומה לא יאמר א"כ שהרי חן בבציעה אפי' בחרץ דהא בפנים לא היה בציעה שהרי נתעבל האוכל ולא היה כשיעור לטמא דוקא באוכלין מצרף יותר מכשיעור משום דמתעבל אבל משקין פסלי גויה בכדי רביעית דאין דרך משקה להתעבל בתוך מעיו וא"ת היה להן להוסיף יותר מעט מ"מ כיון דנחית לשיעוריה דעמיד אותה על שני ביצים שהוא שיעור ידוע וגזירה אחרת אותה של שבת שגזרו בבציעה אף על מגע ואותה של שחיטת חולין (דף לד.) דאמר עלא האוכל אוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה איני יודע לפרש אם היה מאותה גזירה ראשונה מ"מ לא תהא גזרו אי משום טומאת חוץ הלא אפילו אם היה נוגע בשלישי שבתרומה לא היה נפסל שאין שלישי עושה רבעי בתרומה כדמוכח התם דתניא חולין שנעשו על טהרת הקדש הרי הוא כחולין רבי אלעזר ברבי צדוק אומר הרי הן כטומאה לתרומה לטמא שנים ולפסול אחד א"כ אינו רביעי וא"מ מגזרה שניה ומשום משקין דאכיל אוכלין טמאין ושתה משקין דתרומה אם כן למה נפסל גופו יהי' טמא אפי' במגע וא"מ גזרה שלישית היא מ"מ הטעם לא נודע אלא א"כ נאמר רבו בגזרות וגזרו גזירה ולפי פירוש הקונטרס שפירש בשחיטת חולין אינו נראה ואינו מיושב יפה שמפרש האוכל אוכל ראשון והו חצי פרס שהרי אנו אומרים מאי טעמא דילמא אכיל אוכלין טמאין ושתי משקין דתרומה וזהו אפילו בבציעה. ע"כ לשון ספר הישר:

מר

מר סבר תחומין דאורייתא ומר סבר תחומין דרבנן. תימה דהכא משמע דאי הוה משתעי קרא דאלפים אמה בלוים דהוה סבר דתחומין דרבנן אלא טעמא משום דמשתעי בשבת והא ילף לתחומין בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.) מג"ש מקום ממקום ומקום מניסה וכו' א"כ אפי' הוה משתעי בשדות וכרמים הוי מצי למילף בהו ג"ש דמקום דכתיב גבי שבת היינו אלפים דהא פריך התם ונילף מקיר העיר וחוצה אע"ג דההוא קרא משתעי לדברי הכל בלוים ובספ"ק דעירובין (דף יז:) משמע מאן דסבר דתחומין דאורייתא נפקא לן מאל יצא איש ממקומו: **רבי** נחמיה אומר בספור הפורס על שמע בבית הכנסת. בתוספתא (פ"ו) ר' נחמיה אומר בבני אדם שקורין את שמע שנאמר ויאמרו לאמר מלמד שהיה משה פותח תחילה וישראל עונין אחריו וגומרין משה אמר אז ישיר משה וישראל אומרים אשירה לה' משה אמר עוז וזמרת יה וישראל אומרים זה אלי ואנוהו משה אמר ה' איש מלחמה וישראל אומרים ה' שמו:

רבי מאיר אומר מנין שאפי' עוברין שבמעי אמן. אין לומר דרבי יוסי הגלילי ורבי מאיר פליגי דרבי יוסי איית ליה דוקא עוללים ויונקים ולא עוברים אלא מקרא דמפי עוללים ויונקים נפקא ליה דתינוק שמט דד מפיו דמשמע יונקים בשעה שהוא יונק ולכך אי"צ קרא דמפי עוללים דאי לאו הכי ביון דנפקא לן מקרא ממקור ישראל במקהלות ברכו אלקים אפילו עוברים לא הוה צריך למימר הו עוללים ויונקים דבפ' שלשה שאבלו (ברכות דף מט:) תנינן בעשרה אומרים נברך אלהינו וכו' רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכין שנאמר במקהלות ברכו אלקים א"ר עקיבא מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין אומר ברכו את ה' וקדיש עליה בגמ' (שם דף נ.) ורבי עקיבא האי קרא דר"י הגלילי מאי עביד ליה מבעי ליה לכדר' מאיר וכו' ואידך

1 **מר** סבר תחומין דאורייתא ומר סבר תחומין דרבנן. תימה דהכא משמע דאי הוה
2 משתעי קרא דאלפים אמה בלוים דהוה סבר דתחומין דרבנן אלא טעמא משום
3 דמשתעי בשבת והא ילף לתחומין בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.) מג"ש מקום
4 ממקום ומקום מניסה וכו' א"כ אפי' הוה משתעי בשדות וכרמים הוי מצי למילף בהו
5 ג"ש דמקום דכתיב גבי שבת היינו אלפים דהא
6 פריך התם ונילף מקיר העיר וחוצה אע"ג דההוא
7 קרא משתעי לדברי הכל בלוים ובספ"ק דעירובין
8 (דף יז:) משמע מאן דסבר דתחומין דאורייתא
9 נפקא לן מאל יצא איש ממקומו: **רבי** נחמיה
10 אומר בספור הפורס על שמע בבית הכנסת.
11 בתוספתא (פ"ו) ר' נחמיה אומר בבני אדם שקורין
12 את שמע שנאמר ויאמרו לאמר מלמד שהיה
13 משה פותח תחילה וישראל עונין אחריו וגומרין
14 משה אמר אז ישיר משה וישראל אומרים אשירה
15 לה' משה אמר עוז וזמרת יה וישראל אומרים זה
16 אלי ואנוהו משה אמר ה' איש מלחמה וישראל
17 אומרים ה' שמו:

18 **רבי** מאיר אומר מנין שאפי' עוברין שבמעי
19 אמן. אין לומר דרבי יוסי הגלילי ורבי
20 מאיר פליגי דרבי יוסי איית ליה דוקא עוללים
21 ויונקים ולא עוברים אלא מקרא דמפי עוללים
22 ויונקים נפקא ליה דתינוק שמט דד מפיו דמשמע
23 יונקים בשעה שהוא יונק ולכך אי"צ קרא
24 דמפי עוללים דאי לאו הכי ביון דנפקא לן
25 מקרא ממקור ישראל במקהלות ברכו אלקים
26 אפילו עוברים לא הוה צריך למימר הו עוללים
27 ויונקים דבפ' שלשה שאבלו (ברכות דף מט:)
28 תנינן בעשרה אומרים נברך אלהינו וכו' רבי
29 יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכין
30 שנאמר במקהלות ברכו אלקים א"ר עקיבא מה
31 מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין
32 אומר ברכו את ה' וקדיש עליה בגמ' (שם
33 דף נ.) ורבי עקיבא האי קרא דר"י הגלילי
34 מאי עביד ליה מבעי ליה לכדר' מאיר וכו'
ואידך

25 **הכנסת**, שהוא פותח תחילה והן עונין אחריו. במאי קמיפלגי? ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר: "לאמור"
26 אמילתא קמיירא. ור' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי סבר: "לאמור" אבל מילתא ומילתא. ור'
27 נחמיה סבר: "ויאמרו" דאמור כוולהו בהדי הדדי, "לאמור" דפתח משה ברישא. תנו רבנן,
28 דרש ר' יוסי הגלילי: בשעה שעלו ישראל מן הים נתנו עיניהם לומר שירה. וכיצד אמרו
29 שירה? עולל מוטל על ברכי אמו, ותינוק יונק משדי אמו, ניין שראו את השכינה, עולל
30 הגביהּ צוארו, ותינוק שמט דד מפיו, ואמרו "זה אלי ואנוהו" שנאמר: "מפי עוללים ויונקים
31 יסדת עז". היה ר' מאיר אומר: מנין שאפילו עוברים שבמעי אמן אמרו שירה? שנאמר
"במקהלות"

1 להקיף החלה אצל העשה קדם שתקרא לה שם, והכי מקיפה לה נותנת בעריבה ליצד
2 אחד ונותנת מן העשה השחורה פחות מכביצה בין החלה השחורה ובין העשה השמאה,
3 והאמצעית נוגעת בשתיהן ומצרפתן, וקורא שם על החלה ומסלקת עם קריאת השם,
4 ופחות מכביצה אינו משמא את החלה ואע"פ שהוא עצמו מקבל טמאה, כדתניא בתורת
5 כהנים מקל האכל אשר יאכל מלמד שהוא
1 משמא בקל שהוא, יכול יטמא לאחרים בקל
2 שהוא ת"ל אשר יאכל, ודרשינן ליה בפרק
3 בתרא דיומא (קה ע.) אבל האוכל בבת אחת,
4 ושערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר
5 מביצת תרנגולת: **וחכמים אומרין.** כדבעינן
6 לפרושי טעמא: **והניא בביצה.** ותניא בברייתא
7 דאלבא דר' אליעזר, ונותנת אף כביצה באמצע
8 ואפ"ה לא מטמא לה לחלחל עד שלא נקרא
9 עליה שם: **כברוזה רבינו.** הני דבי מדרשא דבעא
10 למשמע מנה דר' אליעזר אין שני עושה שלישי
11 בחלין ס"ל, אידי ואידי – הך ברייתא נמי אלבא
12 דרבי אליעזר דשרי בביצה, ומתני' דאמר פחות
13 – תרווייהו בעשה ראשונה העשה השמאה
14 ראשונה לטמאה היא ואפ"ה קאמר ר' אליעזר
15 בברייתא בביצה ואע"ג דמשמאה אמצעית
16 מחמת ראשונה והויא לה שניה לא הדרה
17 ועבדא לה לחלה עד שלא נקרא עליה שם
18 שלישי, ואע"ג דמעשת חלין השבולין לחלה
19 הוא, דכ"ע בין לר' אליעזר בין לרבנן לאו בחלה
20 דמיא למיהוי עלה תורת תרומה: **מאי לאו בהא**
21 **קמיפלגי.** רבי אליעזר ורבנן, דר' אליעזר דשרי
22 קבר אין שני עושה שלישי בחלין, ורבנן דאסרי
23 קברי שני עושה שלישי בחלין ואיטמא לה חלה
24 לפני קריאת השם ואע"ג דחלין הוא ואשתכח
25 דספינן לכהני חלה טמאה בחזקת שהיא טהורה,
26 ותניא דמתני' דאמר לר' אליעזר פחות מכביצה,
27 לאו משום דאית ליה שני עושה שלישי, אלא
28 משום דכמה דאפשר למעוטי טמאה דאמצעית
29 ממעטינן, דאסור לגרום טמאה לחלין, אלא
30 משום תקנת תרומה הוא דשרי, והא אפשר
31 בהכי. אי נמי משום דילמא לא מיידחד בה שלא
32 תגע חלה באמצעית זו אחר קריאת השם,
33 וחכמים אוסרין דילמא אתי למיעבד בביצה
34 ומטמא אמצעית והדרה ומטמיא לחלה: **לא**
35 **דכ"ע.** ואפילו לרבנן אין שני עושה שלישי בחלין,
36 והאי דקאמרי רבנן משום דקסברי חלין הטבולין
37 לחלה בחלה דמו ומיפסלי משום שם שלישי:
38 ואיצטריא אימא דכ"ע לאו בחלה דמי דיכ"ע אין
39 שני עושה שלישי בחלין, **והכא** במתר לגרום
40 **טמאה** לחלין כו'. טעמא דרבנן דאסרי משום
41 אמצעית הוא, דמישמא אמצעית כלומר אם תגע
42 בה ראשונה ואינה נוגעת בשתיהן כלומר בראשונה
43 ובאמצעית, ואין לומר דמשמע אמצעית בלחוד
44 בהדי הדדי: **לאמור אמילתא קמייתא קאי.**
45 שיונק תמיד אשיירה לה: **ורבי נחמיה סבר** ויאמרו. אמשה ובני ישראל קאי, ומשמע דאמור בלחוד בהדי הדדי: **לאמור דפתח משה ברישא.** הכי קאמר, ויאמרו בלם אחר שנרשו לאמור, דהיינו
46 אחר שפתח חבכה: **עולל.** גדול מינוק בדכתיב (שמואל ו טו) מעולל ועד יונק, וזרך המקרא לומר כן, כלומר בלה הבל מן התשוב עד הגדוע כמו משור ועד שה (שם:)
במקהלות

1 ראשונה, וקסברי אסור לגרום טמאה לחלין משום תקנת תרומה, ור' אליעזר סבר מתר לגרום טמאה לאמצעית כדי לתקן חלה בטהרה, ותנא דמתניתין ותנא דברייתא אלבא דר'
2 אליעזר נמי בהא פליגי, דתנא דמתניתין סבר אע"ג דמותר לגרום לה טמאה מיהו כל כמה דאפשר למעוטי לא מפשינן להו לגרום לתן טמאה בחגם, והא אפשר בהכי, הלכך בביצה
3 לא דחשיב, ותנא דברייתא סבר כיון דמתר לגרום לה שנא שיעורא רבא ולא שנא שיעורא זוטרא, דאפלו בכדי ביצה נמי מתר לגרום, אי נמי תנא דמתני' סבר דילמא נגע חלה
4 באמצעית אחר קריאת השם ותנא קרא לא חיש: **במאי קמיפלגי.** ר"ש ור' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי: **בגדול המקרא את החלל.** מקרהו לצבוראי להוציאן ידי חובתן: **והן עונין אחריו**
5 **ראשי פרקים הללויה.** שהוא ראש הפרשה, על כל דבר שהוא אומר עונין אחריו הללויה: **דתנן** במסכת סנה (קף כא.) מי שהיה עבד או אשה או קטן ומקרין אותו הוא עונה אחריהן מה
6 שהם אומרים, ואם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה: **בכופר.** מלמד תינוקות, והוא תדיר בבית הכנסת ופורס על שמע לעשרת הנותנים. פורס לשון חתם לפני החתם
7 (מקלט קף סו), מתחיל בברכות שלפני קריאת שמע, והן עונין אחריו וקורין כלן יחד, וכך שרתה רוח הקדש על כלם ובוונו יחד את השירה בבתבה: **לאמור אשליכה קאי.** שיונק
8 תמיד אשיירה לה: **ורבי נחמיה סבר** ויאמרו. אמשה ובני ישראל קאי, ומשמע דאמור בלחוד בהדי הדדי: **לאמור דפתח משה ברישא.** הכי קאמר, ויאמרו בלם אחר שנרשו לאמור, דהיינו
9 אחר שפתח חבכה: **עולל.** גדול מינוק בדכתיב (שמואל ו טו) מעולל ועד יונק, וזרך המקרא לומר כן, כלומר בלה הבל מן התשוב עד הגדוע כמו משור ועד שה (שם:)
במקהלות

בְּמַקְהֵלוֹת. כְּשֶׁנִּקְהֲלוּ עַל הַיָּם: מִמְּקוֹר. אַף אוֹתָם שֶׁבַּמְּקוֹר: וְלֵיחֵי דְּאִי לָא כוּ'. וְאַמַּאי אָמַר הַדָּבָר עַדַיִן שָׁקוּל: ה"ג דְּלָא הוּא. ה"ק קְרָא אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לִעָרְמָם וְלֹא צַר בָּהּ: בְּאַבְרָהָם. כִּי יָרֵא אֱלֹהִים אַתָּה (בְּרֵאשִׁית כב): תָּלוּי. זְכוּתוֹ לְדוֹרוֹתָיו לְהַגֵּן עֲלֵיהֶם עַד אֲלָפִים דּוֹר: לַאֲלָפִים לְאוֹהֲבַי. שֶׁמָּךְ אוֹהֲבֶיהָ לַאֲלָפִים, וְאִידָךְ קְרָא סָמְכָה לְאֶלֶף דּוֹר אֶל שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו, וְאִידָךְ דַּהֲיָינוּ רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל נִפְקָא לֵיהּ דִּכְתִיב "מְקוֹר מַיִם חַיִּים" (יִרְמְיָה ב), וְאַמַּאי אָמַר אַמּוֹרִים שִׁירָה וּבְפ"ק דִּכְתוּבוֹת (דף ז:) דָּרְשׁוּ לָהּ דְּבִרְכַת חֲתָנִים בְּעֲשָׂרָה מִדְּהוּי מִצֵי לְמֵיכְתַּב מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִתְיב מְמִקְוֹר עַל עִסְקֵי מָקוֹר בְּתוֹסֵפְתָּא מְסִיים הֵכִי וְאוֹתָן הַמַּלְאָכִים שֶׁאָמְרוּ מַה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ אָמַר לְהֶן הַקָּבָ"ה בְּאוּ וְרְאוּ אֶת הַשִּׁירָה כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל פִּתְחוּ אֵף הֵן וְאָמְרוּ שִׁירָה שֶׁנֶּאֱמַר לְהֵן הַקָּבָ"ה אַדִּירִין מַה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ וְגוֹ' וּר"ש בֶּן אֶלְעָזָר (מְנִסְיָא) אוֹמֵר לֹא נֶאֶמְרָה פָּרָשָׁה זוֹ אֶלָּא לְעִנְיַן עֲקִידָה:

גדול הָעוֹשֶׂה מֵאֲהֲבָה. בִּירוּשַׁלְמִי (בְּרָכוֹת פ"ט) ר"ע הוּה מְתַדְּרֵי קְמֵיהּ טוֹרְנוּסְרוּפוֹס הֲרִשׁע אֶתְּ עוֹנְתָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע שְׁרֵי קְרֵי וְגָזַר א"ל סַבָּא סַבָּא אוֹ חֲרַשׁ אַתָּה אוֹ מְבָעֵט בְּיִסּוּרִין אֶת א"ל תִּיפֵּח רוּחֵיהּ דְּהַהוּא רְשִׁיעָא לֹא חָרַשׁ אֲנָא וְלֹא מְבָעֵט בְּיִסּוּרִין אֲנָא אֶלָּא כָּל יְמֵי הֲיִיתִי קוֹרֵא הַפְּסוּק הַזֶּה וְאוֹהֲבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאוֹדֶךָ דַּחֲמִתְּהִי בְּכָל לִבִּי דַּחֲמִתְּהִי בְּכָל נַפְשִׁי דַּחֲמִתְּהִי בְּכָל מָמוֹנִי לֹא הוֹת בְּרִיךְ לִיהּ וְכִיוָן דַּמְטִי לִיהּ בְּכָל נַפְשִׁיהּ וְאַתְּיָא עִנְיָנִתְּה דִּקְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא אִיפְּלִיג עָלֵיהּ בְּגִין כֵּן אֲנָא קְרֵי וְגָחִיךְ:

הַדְּרָן עֲלָךְ כֻּשִּׁ שֶׁהַמַּיִם

מַתְנִי' מִי שֶׁקִּנֵּא לָהּ נִסְתְּרָה. אִם לְאַחַר שֶׁקִּנֵּא לָהּ נִסְתְּרָה: **אֲפִי'** שֶׁכָּתַב מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ. שֶׁנִּסְתְּרָה יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּתָהּ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר בְּפ"ק (לְעֵיל דף ב:) סְתִירָה לֹא בָּעֲיָא עֲדוּת וְאַפִּלּוּ עֵבֶד וְאַפִּלּוּ שִׁפְחָה נַאֲמָנִין, דְּחִיינוּ נַמִּי כְּעוֹף הַפּוֹרֵחַ, דְּאִיתְקַשׁ לְטִמְאָה דִּכְתִיב מִהֵימְנֵי בָּהּ, הִלְכָךְ נַאֲסְרָה עָלָיו וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּתָהּ: **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר עַד שֶׁיְּשַׁמְּאוּ וְיִתְּנוּ בָּהּ מוֹרוֹת בַּלָּבָנָה.** כְּלוֹמַר מִשּׁוּם סְתִירָה שַׁאִין בָּהּ ב' עֵדִים אֵינָהּ נַאֲסֶרֶת עָלָיו, וְרַ' יְהוֹשֻׁעַ לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר מַשְׁקֶה עַל פִּי שְׁנַיִם. מֵיהוּ כְּשֶׁיְּשַׁמְּאוּ וְיִתְּנוּ מוֹרוֹת בַּלָּבָנָה בִּפְרִיצוּתָהּ מְכוּרַעַ הַדָּבָר וְתֵצֵא, דְּהָא אֲפִלּוּ מַיָּא תּוּ לֵא בְּדִקֵּי לָהּ דִּדְתַנְיָא בְּפ"ק (לְעֵיל דף ו:) וְטַהוֹרָה הִיא וְלֹא שֶׁיְּשַׁמְּאוּ וְיִתְּנוּ בָּהּ מוֹרוֹת בַּלָּבָנָה: **אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת.** בְּאוֹתָהּ סְתִירָה שֶׁהִיא עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר ע"פ עוֹף הַפּוֹרֵחַ **לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה.** דְּעַד אֶחָד נַאֲמָן בָּהּ אַף לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ שֶׁרַגִּילִים לְדַבֵּר, וּמִקַּרְאֵי נִלְפְּנוּ לָהּ לְקַמָּן בְּמַתְנִיתִין: חֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים אַף לְפַסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ. שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה וְלֹא תִטּוֹל כְּתֻבָּתָהּ: **חֲמוֹתָהּ וּכַת חֲמוֹתָהּ וְצָרָתָהּ וּכְיבִמְתָּהּ.** אִשַּׁת אָחִיו בְּעִלָּה, אַף הִיא בְּצָרָתָהּ וְשׁוֹנְאָתָהּ שְׁדוֹאֶגֶת הֵימֶנָּה שֶׁסּוֹפָהּ לִהְיוֹת צָרָתָהּ, אִם יָמוּת בַּעְלָהּ בִּלֹא בָנִים תִּתְייַבֵּם לְבַעְלִי, וּכַת בַּעְלָהּ מְאוּשָּׂה אַחֶרֶת, אֲלוּ חֲמֵשׁ נָשִׁים שׁוֹנְאוֹת אוֹתָהּ. וּבִיבְמוֹת (קָה ע"ב) מְפָרֵשׁ טַעֲמָא אַמַּאי קָנוּ לָהּ, וְאֵינָן נֶאֱמָנוֹת לָהּ לְשׁוּם עֵדוּת שֶׁהִיא לְרָעָתָהּ: **חֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנוֹת.** לָהּ לְעֵדוּת זוּ, שֶׁהַתּוֹרָה הֶאֱמִינָה כָּל עֵדוּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ. וּמֵיהוּ לֹא לְפַסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ הוֹאִיל וְשׁוֹנְאוֹת אוֹתָהּ, אֶלָּא שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה שֶׁהֲיֵה בְּדִין. שֶׁלֹּא יְהֵא נֶאֱמָן בָּהּ עַד אֶחָד אִם לֹא מְגוּזֶרֶת הַכָּתוּב: **תֵּיאשׁוֹנָה.** סְתִירָה שֶׁאֵין אוֹסְרָתָהּ אִסּוּר עוֹלָם אֶלָּא עַד שֶׁתִּשְׁתֶּה: **אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת בְּפָחוֹת מִשְּׁנַיִם.** כִּדְבָעֵינָן לְמֵימַר מְגוּזֶרֶת שָׁוָה, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא: **עֵדוּת רִאשׁוֹנָה.** שֶׁאוֹסֶרֶת עָלָיו **בָּהּ.** נֶאֱמָן בָּהּ. וּבְגִמָּרָא יְלִיפְנַן לָהּ דִּכְתִיב קָאָמַר, תְּרֵי לִיתּ בָּהּ אֶלָּא אֶחָד, וְקָאָמַר וְהִיא לֹא נִתְפְּשָׂה לְמִיסְרָהּ, אֶלְמָא מְהֵימְנִי:

שאוסרתה

**"בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים ה' מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל". וְהָא לֹא חָזוּ? אָמַר ר' תַּנְחוּם: כְּרֵם נֶעֱשָׂה לָהֶן כְּאֶפְקַפְקָלְרְיָא הַמְּאִירָה וְרָאוּ: בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן הוֹרְקְנוֹס לֹא עָבַד אִיּוֹב כוּ': וְלֵיחֵי הַאי "לֹא", אִי בְּלַמֵּ"ד וַ"ו כְּתִיב, לֹא הוּא. אִי בְּלַמֵּ"ד וַ"ו כְּתִיב, לוֹ הוּא? וְכָל הֵיכָא דִּכְתִיב בְּלַמֵּ"ד אָלֶ"ף, לֹא, הוּא? אֶלָּא מַעֲתָּה "בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר" דִּכְתִיב בְּלַמֵּ"ד אָלֶ"ף, הָכִי נַמִּי "לֹא" הוּא? וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִּי? וְהָכְתִיב "וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם"! אֶלָּא לָאו, מְשַׁמַּע הָכִי וּמְשַׁמַּע הָכִי. תַּנָּיָא ר' מֵאִיר אוֹמֵר: נֶאֱמַר "יֵרֵא אֱלֹהִים" בְּאִיּוֹב, וְנֶאֱמַר "יֵרֵא אֱלֹהִים" בְּאַבְרָהָם. מַה "יֵרֵא אֱלֹהִים" הָאֲמוּר בְּאַבְרָהָם, מְאֻהָּב. אַף "יֵרֵא אֱלֹהִים" הָאֲמוּר בְּאִיּוֹב, מְאֻהָּב. וְאַבְרָהָם גּוּפֵיהּ מְנָלַן? דִּכְתִיב "זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי". מַאי אִיכָּא בֵּין עוֹשֶׂה מַאֲהֲבָה לְעוֹשֶׂה מִיִּרְאָה? אִיכָּא דְּתַנְיָא, ר' שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: גָּדוֹל הָעוֹשֶׂה מֵאַהֲבָה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה מִיִּרְאָה, שֶׁזֶּה תָּלוּי לְאֶלֶף דּוֹר, וְזֶה תָּלוּי לְאַלְפַּיִם דּוֹר. הָכָא כְּתִיב: "לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי", וְהָתָם כְּתִיב: "וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף דּוֹר". הָתָם נַמִּי כְּתִיב "לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף דּוֹר"? הַאי לְדִסְמִיךְ לֵיהּ וְהַאי לְדִסְמִיךְ לֵיהּ. הֲנָהֲנִי תְּרֵי תַּלְמִידֵי דְּהָווּ יָתְבִי קַמֵּיהּ דְּרַבָּא, חַד אָמַר לֵיהּ: אִקְרִיוְין בְּחֶלְמַאי "מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ". וְחַד אָמַר לֵיהּ: אִקְרִיוְין בְּחֶלְמַאי "וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְיָעֶלְנוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ". אָמַר לְהוּ: תַּרְוַיְיכוּ רַבָּנָן צַדִּיקֵי גְּמוּרֵי אַתּוּ. מָר מַאֲהֲבָה, וּמָר מִיִּרְאָה:

הַדְּרָן עֲלָךְ כֻּשִּׁ שֶׁהַמַּיִם

מִי שֶׁקִּנֵּא לְאִשְׁתּוֹ וְנִסְתְּרָה, אֲפִילּוּ שָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ, יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּתָהּ, דִּבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר. ר' יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּשַׁמְּאוּ וְיִתְּנוּ בָּהּ מוֹרוֹת בַּלָּבָנָה. אָמַר עַד אֶחָד "אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת" לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִילּוּ עֶבֶד, אֲפִילּוּ שִׁפְחָה, חֲרֵי אִלּוּ נֶאֱמָנִין, אַף לְפוֹסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ וְצָרָתָהּ וּכַת חֲמוֹתָהּ וּכְיבִמְתָּהּ. שֶׁהֲיֵה בַּדִּין, וּמָה אִם עֵדוּת רִאשׁוֹנָה שֶׁאֵין אוֹסֶרְתָּהּ אִיסּוּר עוֹלָם, אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת בְּפָחוֹת מִשְּׁנַיִם. עֵדוּת אַחֲרוֹנָה שֶׁאוֹסֶרְתָּהּ אִיסּוּר עוֹלָם, אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא תִּתְקַיֵּם בְּפָחוֹת מִשְּׁנַיִם? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְעֵד אֵין בָּהּ", כָּל עֵדוּת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ. כָּל וְחוֹמֶר לְעֵדוּת הָרִאשׁוֹנָה מַעֲתָּה: וּמָה אִם

עֵדוּת

כאן

כאן בבת אחת כאן בזה אחר זה. קשיא דהכא משמע בין שנתקבל עדותו של ראשון ואע"פ שלא עשו ע"י עדותו שום מעשה ולא שום הוראה רק שלא העיד השני בתוך כדי דיבורו של ראשון הוי דבריו של שני במקום ראשון כדבריו של אחד במקום שנים הכי משמע לפירוש רש"י והא בפרק האשה שהלכה (ביבמות דף קיז:) תנן עד אומר מת וניסת ובא אחר ואמר לא מת לא תצא וקא דייק בגמ' טעמא דניסת הא לכתחילה לא תנשא והאמר עולא וכו' ומשני הכי קאמר עד אומר מת והתירוה לינשא ובא אחר ואמר לא מת לא תצא מהתירוה הראשון והא התם דבזה אחר זה מיירי דהא ניסת בנתיים ואפ"ה בכה"ג בזה אחר זה אם לא ניסת לא תנשא אא"כ התירוה לינשא דאמר לא תצא מהתירוה הראשון ופירש נמי רש"י התם דדוקא שהתירוה קודם שיבא עד השני דמכחישו אבל אם קודם שהתירוה מודה עולא דלא סמכינן אקמא דאבתי לא אחשביניה בתרי לחבי נראה לפרש הכא בזה אחר זה שקיבלו עדות הראשון והורו ע"פ עדותו מיהו תימה עולא גופיה דאמר הכי אליביה תני לא היתה שותה מה דוחקיה למימר הכי והא מתניתין לא משמע ששתה השני אחר הראשון עד שהורו ואסרוה עליו ואמרו אינה שותה וי"ל דמתניתין בסתם קתני אי נמי רבי דצמתרצי אליבא דר' יוחנן בפ' שני דבתובות (דף כב:) משום לוות שפתים והיינו דהאשה רבה (ביבמות דף פח:) לא דמיא לתרוייהו משום דגברא אתי וקאי:

הא חד וחד לא היתה שותה תיובתא דרבי חייא. נראה האי דלא דחי ליה בזה אחר זה משום דסוף סוף תיקשי דיוקא דסיפא דשנים אומרים נטמאת וא' אומר לא נטמאת לא היתה שותה הא חד וחד היתה שותה במאי מוקמת לה ע"כ בבת אחת מאי קמ"ל דיינו ריישא דהילכך צריך לתרוצי כר' נחמיה בין לר' יצחק בין לר' חייא הני תרתי בבי דסיפא תימה היכי הוה מתרץ ר' יצחק מתני' דפרק אמרו לו (בריתות דף יא:) דתנן עד אמר אכל ועד אמר לא אכל אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל מביא אשם תלוי כיון דהאמינה תורה עד אחד דנפקא לן מאו הודע אליו חטאתו (ויקרא ד) חטאת הוי ליה לאיתויי בשלמא רבי חייא הוה מוקי לה בבת אחת. ירושלמי גיזל בר בנימן בשם רב אמר בכל מקום שהכשירו עד אחד עדות האשה כאיש האיש מכחיש את האשה האשה מכחשת את האיש דתנן עד א' אמר נטמאת ואשה אומרת לא נטמאת אשה אומרת נטמאת ועד א' אמר לא נטמאת תנא דבי רבי אומר כן ותו בירושלמי עד אחד אמר נטמאת ועד אחד אמר לא נטמאת שמעון ב"ר אבא בשם ר' יוחנן כאן לא היתה שותה ובעגלה ערופה היו ערפין וטעמא מפני שכאן רגלים לדבר ומסיק נמי התם דבעדי טומאה לא מאמינן עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה מפני שרגלים לדבר:

מדנו

ור' נְחֶמְיָה הִיא. דְּתַנְיָא, ר' נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כָּל מָקוֹם שֶׁהָאֱמִינָה תּוֹרָה עֵד אֶחָד, הַלֵּךְ אַחַר רוֹב דֵּעוֹת, וְעָשׂוּ שְׁתֵּי נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד כְּשְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד, וְאִיפָּא דְּאָמְרִי כָּל הֵיכָא דַּאֲתָא עֵד אֶחָד כְּשֵׁר מֵעִיקָּרָא, אֲפִילּוּ מֵאָה נָשִׁים נַמִּי, כְּעֵד אֶחָד דְּמֵרִי.

והכא

עֵדוּת אֲחֵרוֹנָה שֶׁאוֹסֶרְתָּה אִיסּוּר עוֹלָם, הֲרֵי הִיא מְתֻקְּיֶמֶת בְּעֵד אֶחָד. עֵדוּת רִאשׁוֹנָה שֶׁאֵין אוֹסֶרְתָּה אִיסּוּר עוֹלָם, אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּתְקַיֵּים בְּעֵד אֶחָד? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר". וְלֶהָלֵן הוּא אוֹמֵר "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים... יָקוּם דָּבָר". מַה לְּהַלָּן עַל פִּי שְׁנַיִם, אַף כָּאן פִּי שְׁנַיִם. עַד אוֹמֵר "נִטְמֵאת" וְעֵד אוֹמֵר "לֹא נִטְמֵאת", אִשָּׁה אוֹמֶרֶת "נִטְמֵאת" וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת "לֹא נִטְמֵאת", הֲיְתָה שׁוֹתָה. אֶחָד אוֹמֵר "נִטְמֵאת" וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים "לֹא נִטְמֵאת", הֲיְתָה שׁוֹתָה. שְׁנַיִם אוֹמְרִים "נִטְמֵאת" וְאֶחָד אוֹמֵר "לֹא נִטְמֵאת", לֹא הֲיְתָה שׁוֹתָה מִה דְּחוּקְיֵה דְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּפַ' שְׁנֵי דִּבְתוּבוֹת (דף כב:) מִשּׁוּם לְוּוֹת שִׂפְתַיִם, וְהֵיכִי דְּמָסִיק הָתָם דִּבְעֵדֵי טוּמְאָה לֹא מְהֵימְנִינַן עֵדוּת שֶׁבְּטְלָה מִקְצָתָהּ בְּטְלָה כּוּלָּהּ מִפְּנֵי שֶׁרְגָלִים לַדָּבָר:

אתי וקאי:

הא חד וחד לא הֲיְתָה שׁוֹתָה תִּיובְתָּא דְּרַבִּי חִיָּיא. נִרְאֶה הָאֵי דְּלָא דָּחֵי לֵיהּ בְּזֶה אַחַר זֶה מִשּׁוּם דְּסוֹף סוֹף תִּקְשֵׁי דְּיוּקָא דְּסֵיפָא דִּשְׁנַיִם אוֹמְרִים נִטְמֵאת וְא' אוֹמֵר לֹא נִטְמֵאת לֹא הֲיְתָה שׁוֹתָה הָא חַד וְחַד הֲיְתָה שׁוֹתָה בְּמַאי מוֹקְמַת לָהּ ע"כ בְּבַת אַחַת מַאי קָמ"ל דְּיֵינוּ רֵישָׁא דְּהִלְכָךְ צָרִיךְ לְתָרוּצֵי כְּר' נְחֶמְיָה בֵּין לְר' יִצְחָק בֵּין לְר' חִיָּיא הָנֵי תַּרְתֵּי בְּבֵי דְּסֵיפָא תִּימָה הֵיכִי הֲוָה מְתָרֵץ ר' יִצְחָק מַתְנִי' דְּפֶרֶק אָמְרוּ לוֹ (בְּרַיְיתָא דף יא:) דְּתָנֵן עַד אָמַר אָכַל וְעַד אָמַר לֹא אָכַל אִשָּׁה אוֹמֶרֶת אָכַל וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת לֹא אָכַל מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי כֵּיוָן דְּהֶאֱמִינָהּ תּוֹרָה עַד אֶחָד דְּנָפְקָא לָן מֵאוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ (וַיִּקְרָא ד) חַטָּאת הֲוֵי לֵיהּ לְאֵיתוֹיֵי בְּשִׁלְמָא רַבִּי חִיָּיא הֲוָה מוֹקֵי לַהּ בְּבַת אַחַת. יְרוּשַׁלְמִי גִּיזֵּל בַּר בְּנִימִן בְּשֵׁם רַב אָמַר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִכְשִׁירוּ עֵד אֶחָד עֵדוּת הָאִשָּׁה כְּאִישׁ הָאִישׁ מַכְחִישׁ אֶת הָאִשָּׁה הָאִשָּׁה מַכְחֶשֶׁת אֶת הָאִישׁ דְּתָנֵן עֵד א' אָמַר נִטְמֵאת וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת לֹא נִטְמֵאת אִשָּׁה אוֹמֶרֶת נִטְמֵאת וְעֵד א' אָמַר לֹא נִטְמֵאת תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי אוֹמֵר כֵּן וְתוּ בִּירוּשְׁלְמִי עֵד אֶחָד אָמַר נִטְמֵאת וְעֵד אֶחָד אָמַר לֹא נִטְמֵאת שִׁמְעוֹן ב"ר אַבָּא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן כָּאן לֹא הֲיְתָה שׁוֹתָה וּבְעֶגְלָה עֲרוּפָה הָיוּ עוֹרְפִין וְטַעְמָא מִפְּנֵי שֶׁכָּאן רְגָלִים לְדָבָר וּמְסִיק נַמִּי הָתָם דִּבְעֵדֵי טוּמְאָה לֹא מְהֵימְנִינַן עֵדוּת שֶׁבְּטְלָה מִקְצָתָהּ בְּטְלָה כּוּלָּהּ מִפְּנֵי שֶׁרְגָלִים לַדָּבָר:

מדנו

וְר' נְחֶמְיָה הִיא. דְּתַנְיָא, ר' נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כָּל מָקוֹם שֶׁהָאֱמִינָה תּוֹרָה עֵד אֶחָד, הַלֵּךְ אַחַר רוֹב דֵּעוֹת, וְעָשׂוּ שְׁתֵּי נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד כִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד, וְאִיפָּא דְּאָמְרִי כָּל הֵיכָא דַּאֲתָא עֵד אֶחָד כָּשֵׁר מֵעִיקָּרָא, אֲפִילּוּ מֵאָה נָשִׁים נַמִּי, כְּעֵד אֶחָד דְּמֵרִי.

והכא

שֶׁאוֹסֶרְתָּהּ אִיסּוּר עוֹלָם. בִּדְאָמַר (לְעֵיל דף כח.) בְּסוֹטָה סָפֵק מְנַטְמְאָה וְנִטְמְאָה, וְכ"ש וַדַּאי: עַד אוֹמֵר נִטְמֵאת וְעֵד אוֹמֵר לֹא נִטְמֵאת. אוֹקֵי חַד בְּחַדֵּי חַד וְהֲרֵי הִיא כְּסַפֵּיקָא וְשׁוֹתָה: וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא נִטְמֵאת. כְּלוֹמַר לֹא נִטְמֵאת בְּפָנִים, שֶׁכְּשֶׁבָּאתָ וּמָצָאתָ שֶׁנִּסְתְּרוּ יַחַד גַּם אֲנוּ הֵיינוּ עִמָּךְ וּבְפָנִים לֹא נִטְמֵאת, הֲרֵי נִסְתַּלֵּק הָעֵד הַזֶּה וּבְטְלוּ דִּבְרֵיהֶן מִפְּנֵי הַשְּׁנַיִם וַהֲרֵי הִיא בְּסַפֵּיקָא אִם נִטְמֵאת קֹדֶם שֶׁבָּאוּ אֵלּוּ וּמְצָאוּם וְהֶיְתָה שׁוֹתָה. וּבְגֵט מְפֹרָשׁ לְמַאי אִיצְטְרִיכוּ לְךָ הָנֵךְ בְּבֵי: גַּמ' בָּה וְלֹא בְּקִנּוּי כּוּ'. לְמַאי אִיצְטְרִיךְ גְּזֵרָה שָׁוָה הִיא כְּתִיב גַּבֵּי טוּמְאָה וְעַד אֵין בָּהּ וּמֵיעִיקָּרָא הוּא, בָּהּ עַד אֶחָד וְאֵמָּן וְלֹא בְּעֵדוּת אַחֶרֶת וְהֶיְתָה לָהּ עֵדוּת סְתִירָה כְּשֶׁאָר כָּל עֵדְיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה: **וְטָמְאָה בְּעֶלְמָא.** עַד א' שֶׁהֵעִיד עַל אִשָּׁה שֶׁלֹּא קִנָּא לָהּ בַּעְלָהּ וְאָמַר נִטְמֵאת מִנַּיִן דִּלְמָא מְהֵימְנִין וְלֹא אָמְרִינַן אִשְׁתְּמַאת אִשָּׁה הַמְנִיָּה רַחֲמָנָא לֹא שְׁנָא לְאַחֵר קִנּוּי וְלֹא שְׁנָא בְּלֹא קִנּוּי, תַּלְמוּד לוֹמַר כוּ', וְכִי הַמְנָיָה רַחֲמָנָא שֶׁאַחַר קִנּוּי וְיֵשׁ עֵדֵי סְתִירָה שְׁנַיִם וְעֵד מֵעִיד שֶׁנִּטְמֵאת שֶׁרְגָלִים לַדָּבָר. וּבְפֶרֶק קַמָּא (לְעֵיל דף ג.) פְּרִכִינַן וְהָא נ' כְּתִיב קִנּוּי בְּתַר הָכֵי כְּתִיב, וּמִשְׁנִינַן וְעֵבֶר כְּתִיב שִׁבְעָה עָבֶר: **הָא לֹא מְבַחֵישׁ לֵיהּ כוּ'.** הוּא הַדִּין דְּהֶוְיָה לֵיהּ לְמִבְעֵי אַרִישָׁא דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא אֶחָד אוֹמֵר אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת לֹא הֶיְתָה שׁוֹתָה אִלְמָא מְהֵימְנִין, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְאַקְשׁוּיֵי עֲלֵיהּ כִּי מְבַחֵישׁ לֵיהּ מַאי הֲוֵי הָא הַמְנָיָה רַחֲמָנָא לְהָאי דְּאָמַר נִטְמֵאת כְּבֵי תְּרֵי וְהֲוֵי לֵיהּ הָאי דְּמַכְחֵישׁ לֵיהּ חַד וְאֵין דְּבָרָיו שֶׁל אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁנַיִם: **הֲרֵי בָּאן שְׁנַיִם.** הֲרֵי הוּא כִּשְׁנַיִם: **שֶׁנָּשָׂא בְּמָקוֹם שְׁנַיִם.** דְּכִיוָן דְּהֶאֱמִינָהּ תּוֹרָה הֲרֵי הָעֲמִידָהּ בְּמָקוֹם שְׁנַיִם: **בָּאן בְּבַת אַחַת.** מִתְנִי' כְּשֶׁהֶעִידוּ שְׁנֵיהֶם בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר בְּטְלוּ דִּבְרֵיהֶן מִיָּד דְּלָא נִתְקַיְּמָה עֵדוּתָן בַּ"ד, וְהֵיכָא הָאֱמִינָהּ תּוֹרָה כְּשְׁנַיִם בְּגוֹן אִם הֵעִיד עֵדוּתוֹ בַּ"ד, וְחָיְכָא, דְּתוּ לֹא מָצֵי חַד לְאַכְחוּשֵׁי: **הָא חַד וְחַד.** עַל בָּרְחָיְכָּ לֹא הֶיְתָה שׁוֹתָה תָּנָא בְּרֵישָׁא, דְּאִי הֶיְתָה שׁוֹתָה קָתָנֵי הָא תּוּ לְמָה לִי, הִשְׁתָּא בְּחַד יַחַד הִכְחִישָׁה תְּרֵי מַכְעֵיא פְּשִׁיטָא דְּאֵין אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁנַיִם, וּמִתְנִי' לְדִיוּקָא דִּידֵיהּ תָּנָא לֵיהּ, דְּאִי לְאַשְׁמוּעִינַן הֵיא גּוּפָהּ פְּשִׁיטָא דְּלָא אִיצְטְרִיךְ: **אֲמַר לָךְ ר' חִיָּיא וּלְמַעְמֵי.** דְּסֵבִירָא לָךְ דְּמַתְנִי' לְגוּפָהּ לֹא אִיצְטְרִיךְ, דְּהָא פְּשִׁיטָא דְּאֵין אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁנַיִם, וּלְדִיוּקָא אָתָא, סֵיפָא מַאי תִּידוּק מִנָּהּ, אֶלָּא מִתְנִי' לֹא לְדִיוּקָא אָתָא אֶלָּא לְאַשְׁמוּעִינַן הֵיא גּוּפָהּ אִיצְטְרִיךְ, דִּשְׁנַיִם דְּקָא תָּנֵא בְּפִסּוּלֵי עֵדוּת קָאָמַר בְּגוֹן נָשִׁים אוֹ עֲבָדִים, וְאַשְׁמוּעִינַן דְּשַׁתֵּי נָשִׁים מְבַטְּלוֹת דִּבְרֵי עֵד א' בֵּין בְּרֵישָׁא בֵּין בְּסֵיפָא. וּלְקַמָּן פָּרִיךְ תִּרְתֵּי לְמָה לִי. וְהַאי דְּלָא שָׁנֵי ר' חִיָּיא מִצִּיעָתָא בְּזֶה אַחַר זֶה, מִשּׁוּם דְּקָא דַּיְיקִ מַתְנִי' דְּבַת אַחַת דְּקָתָנֵי וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא רְאִינוּהָ (וּנְטְמֵאת) אִלְמָא בְּבָזֶה הַדָּדֵי קָאָתֵי, דְּלִשְׁלֹחַ בְּמָקוֹם שְׁנַיִם לָא הֶאֱמִינָהּ תּוֹרָה עַד אֶחָד: **בָּאן בְּמָקוֹם שֶׁהֶאֱמִינָהּ תּוֹרָה בוֹ.** הוֹצִיאָנוּ לְעֵדוּת זוֹ מִכְּלַל כָּל עֵדְיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה לְפִיכָךְ פְּסוּלִין וְכִשֵּׁרִין שָׁוִין בָּהּ וְהָלַךְ אַחַר רוֹב דֵּעוֹת הַמְעִידִין בְּדָבָר: **וְאִיבָּא דְּאָמְרֵי כָּל הֵיכָא דַּאֲתָא עֵד אֶחָד כָּשֵׁר מֵעִיקָּרָא.** וְאָמַר נִטְמֵאת וְנִתְקַבְּלָה עֵדוּתוֹ וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ מֵאָה נָשִׁים בְּעֵד א' דְּמֵרִי וְהֲוֵה לֵיהּ כָּאן שְׁנַיִם וְאֵין דִּבְרֵיהֶן שֶׁל אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁנַיִם וְאֵינָהּ שׁוֹתָה:

והכא

רַבִּי בּוֹן בַּר חִייָא בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: מַאן תְּנָא פֵּיאָה מַצֶּלֶת? לֹא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי? אָמַר לֵיהּ: אַדְּהַי תַּנָּא.

נִמְצָאתָ אָמַר לְעִנְיַן כִּלְאַיִם, כָּל הַפָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ – כְּסָתוּם.

מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה, אִם הָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ – מוּתָּר, וְאִם הַפָּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד – אָסוּר.

מֵאַרְבָּעָה וְעַד עֲשָׂר, אִם עוֹמֵד מְרוּבֶּה עַל הַפָּרוּץ – מוּתָּר, וְאִם פָּרוּץ מְרוּבֶּה עַל הָעוֹמֵד, כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד – מוּתָּר, כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ – אָסוּר.

יוֹתֵר מֵעֲשָׂר, אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ, כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד – מוּתָּר, כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ – אָסוּר.

לְעִנְיַן שַׁבָּת, כָּל הַפָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ – כְּסָתוּם.

מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה, מֵאַרְבָּעָה וְעַד עֲשָׂר, אִם הָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ – מוּתָּר, וְאִם הַפָּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד – אָסוּר. יֶתֶר מֵעֲשָׂר, אַף עַל פִּי שֶׁעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ – אָסוּר. רַבִּי חֲנַנְיָה, רַבִּי יוּדָה בַּר פַּזִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן:

[דף כ"א ע"ב]

לֵית כָּאן מִשָּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה, יֵשׁ כָּאן פִּירְצָה שְׁלֹשָׁה – אֵין כָּאן מָקוֹם אַרְבָּעָה.

מְתִיב רַבִּי מָנָא: וְהָתַנִּינַן: מַקִּיפִין בְּקָנִים. וְקָנֶה יֵשׁ לוֹ מָקוֹם? אָמַר לֵיהּ: לָא תְּתִיבִינִי פְּחוֹת מִשָּׁלֹשָׁה, שֶׁכָּל הַפָּחוֹת מִשָּׁלֹשָׁה – כְּסָתוּם הוּא.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב: מִכָּל מָקוֹם, מִכְּיוָן שֶׁהָעוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ – מוּתָּר.

הֲלָכָה ג'

מתני' הַנּוֹטֵעַ שׁוּרָה שֶׁל חָמֵשׁ גְּפָנִים, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כֶּרֶם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ כֶּרֶם. עַד שֶׁיִּהוּ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת. לְפִיכָךְ, הַזּוֹרֵעַ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁבַּכֶּרֶם, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: קִידֵּשׁ שׁוּרָה אַחַת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: קִידֵּשׁ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת.

גמרא וְהוּא – שֶׁזָּרַע כְּנֶגֶד כּוּלָּם. זָרַע כְּנֶגֶד הָאֶמְצָעִי, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית שַׁמַּאי – אוֹסֵר אֶת כָּל הַשּׁוּרָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית הִלֵּל – אוֹסֵר שָׁלֹשׁ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ.

זָרַע כְּנֶגֶד הַבְּנָיִין שֶׁבָּאֶמְצָעִי, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית שַׁמַּאי – אוֹסֵר שְׁתַּיִם מִיכָּן וּשְׁתַּיִם מִיכָּן. חֲמִישִׁית אֵי זוֹ הִיא? נֹאמַר אִם הָיוּ זְרָעִים קְרוֹבִין לְאַחַת מֵהֶן – הֲרֵי הִיא אַסּוּרָה, וְאִם לָאו – הֲרֵי אֵלּוּ מוּתָּרוֹת [אֲסוּרוֹת]. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית הִלֵּל – אָסוּר אַרְבַּע כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם.

[דף כ"ב ע"א]

זָרַע כְּנֶגֶד קֶרֶן הַזָּוִית, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית שַׁמַּאי אֵי זוֹ שׁוּרָה אָסוּר? זוֹ וְזוֹ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית הִלֵּל – אָסוּר שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵאת זָנָב מִכָּאן, וְאַחַת יוֹצֵא זָנָב מִכָּאן.

זֶרַע בְּנֶגֶד הַבֵּינַיִים שֶׁבַּקֶּרֶן הַזָּוִית, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית שַׁמַּאי – אוֹסֵר אֶת כָּל הַשּׂוֹרָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית הִלֵּל – אוֹסֵר שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵאת זָנָב מִיָּמָן. שִׁשִּׁית אֵי זוֹ הִיא? שְׁלִישִׁית שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה, שְׁנִיָּיה שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית.

הֲלָכָה ד׳

מתני׳ הַנּוֹטֵעַ שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵא זָנָב – הֲרֵי זֶה כֶּרֶם. שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם וְאַחַת בֵּינְתַיִם, אוֹ שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם וְאַחַת בָּאֶמְצַע – אֵינוֹ כֶּרֶם, עַד שֶׁיְּהוּ שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵא זָנָב.

גמרא רַבִּי חִיָּיה בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּיא בַּר יוֹסֵף: (במדבר לד) **אֶרֶץ כְּנַעַן לִגְבֻלֹתֶיהָ** – גְּבוּלוֹת שֶׁבָּדוּ לָהֶם הַכְּנַעֲנִיִּים.

רַבִּי אֵימִי בָּעֵי: וּלְמֵידִין מִן הַכְּנַעֲנִיִּים? שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּמוֹרָד לַכָּתָן. רַבִּי יוֹסֵי בַּר זְמִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְּ רוֹאֶה כְּילוּ אַחַת נְטוּעָה כָּאן.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: נָטַע שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵאת זָנָב. שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵאת זָנָב – אַתְּ רוֹאֶה כְּילוּ אַחֶרֶת נְטוּעָה כָּאן, וְאַחֶרֶת נְטוּעָה כָּאן.

נָטַע שָׁלֹשׁ כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ, וְאַחַת מְכַוֶּנֶת כְּנֶגֶד הָאֶמְצָעִי – אַתְּ רוֹאֶה כְּילוּ אַחֶרֶת נְטוּעָה, כָּאן וַאֲחֶרֶת נְטוּעָה כָּאן. לַעֲשׂוֹתוֹ כֶּרֶם גָּדוֹל. לֹא כֵן אַתְּ אָמַר: אֵין זָנָב לְכֶרֶם גָּדוֹל! בְּשָׁעָה שֶׁהוּא גָּדוֹל. מַהוּ לִיתֵּן זָנָב לְכֶרֶם קָטָן וְלַעֲשׂוֹתוֹ גָּדוֹל?

הֲלָכָה ה׳

מתני׳ הַנּוֹטֵעַ שׂוּרָה אַחַת בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְשׂוּרָה אַחַת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְדֶרֶךְ הַיָּחִיד וְדֶרֶךְ הָרַבִּים בָּאֶמְצַע,

[דף כ״ב ע״ב]

וְגָדֵר שֶׁהוּא נָמוּךְ מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. גְּבוֹהַּ מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – אֵינָן מִצְטָרְפוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם עֵרְכָן מִלְמַעְלָה – הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפוֹת.

גמרא רַבִּי אַחָא בָּעֵי: לֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן? דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ! תַּמָּן – אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. בְּרַם הָכָא – שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵירוֹ מִצְטָרְפִין לֶאֱסוֹר אֶת הָאֶמְצָעִי.

רַבִּי מָנָא לֹא אָמַר כֵּן? אֶלָּא, לֹא כֵן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּדַעְתֵּיהּ, כְּמָה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, כֵּן הוּא אָמַר: אֵין אָדָם חוֹבֵשׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ! תַּמָּן – אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. בְּרַם הָכָא – שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵירוֹ מִצְטָרְפִין לֶאֱסוֹר אֶת הָאֶמְצָעִי.

הֲלָכָה ו׳

מתני׳ הַנּוֹטֵעַ שְׁתֵּי שׂוּרוֹת, אִם אֵין בֵּינֵיהֶן שְׁמוֹנָה אַמּוֹת – לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם. הָיוּ שָׁלֹשׁ, אִם אֵין בֵּין שׂוּרָה לַחֲבֶרְתָּהּ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה – לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם.

רַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשּׁוּם חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי: אֲפִילּוּ חָרְבָּה הָאֶמְצָעִית וְאֵין בֵּין שׁוּרָה לַחֲבֶרְתָּהּ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה – לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם, שֶׁאִלּוּ מִתְּחִלָּה נִטָּעָן – הָיָה מוּתָּר בִּשְׁמוֹנָה אַמּוֹת.

הַנּוֹטֵעַ אֶת כַּרְמוֹ עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה – מוּתָּר לְהָבִיא זֶרַע לְשָׁם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְצַלְמוֹן, בְּאֶחָד שֶׁנָּטַע אֶת כַּרְמוֹ עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וְהָיָה הוֹפֵךְ סָעָר שְׁתֵּי שׁוּרוֹת לְצַד אֶחָד, וְזוֹרֵעַ אֶת הַנִּיר. וּבְשָׁנָה אַחֶרֶת הָיָה הוֹפֵךְ אֶת הַסָּעָר לְמָקוֹם הַזֶּרַע, וְזוֹרֵעַ אֶת הַבּוּר. וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְהִתִּירוּ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמְרִים: אַף הַנּוֹטֵעַ אֶת כַּרְמוֹ עַל שְׁמוֹנָה אַמּוֹת – מוּתָּר.

גמרא אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: שְׁמוֹנָה – חוּץ מִמָּקוֹם כָּרְתִין. כְּמָה דְּתֵימַר שְׁמוֹנָה חוּץ מִמָּקוֹם כָּרְתִין, וְדִכְוָותַהּ אַרְבַּע חוּץ מִמָּקוֹם כָּרְתִין.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: הֶחְמִירוּ תּוֹכוֹ יוֹתֵר מִחוּצָה לוֹ. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: עַד דַּאֲנָא תַּמָּן קְיֵימְנַתַּהּ, תּוֹכוֹ – שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, חוּצָה לוֹ –

[דף כ"ג ע"א]

שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנָה – אָסוּר, וּמְקַדֵּשׁ. מִשְּׁמוֹנָה וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה – אָסוּר וְאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְיָא דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב כְּבֵית שַׁמַּאי. כְּמָה דְּבֵית שַׁמַּאי אָמְרוּ: שׁוּרָה אַחַת – כֶּרֶם, בֵּן רַבִּי לְיֵעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: שׁוּרָה אַחַת – כֶּרֶם. מָה נַפְשָׁךְ, כֶּרֶם גָּדוֹל – הוּא אָסוּר בִּשְׁמוֹנָה, כֶּרֶם קָטָן – הוּא אָסוּר בְּשִׁמּוֹנָה.

רַבִּי יוּדָן לֹא אָמַר כֵּן! אֶלָּא, שְׁמוֹנָה אַמּוֹת – אָסוּר, שְׁמוֹנָה אַמּוֹת וְכָל שֶׁהוּא – מוּתָּר.

אִית דְּבָעֵי מֵימַר: שֶׁאִילּוּ מִתְּחִילָּה נִטְּעוּ מַטַּע שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה – הָיָה מוּתָּר בִּשְׁמוֹנָה אַמּוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְיָא דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב כְּבֵית שַׁמַּאי. כְּמָה דְּבֵית שַׁמַּאי מַחְמִירִין בּוֹ בְּחוּרְבָּנוֹ יוֹתֵר מִמַּטָּעָתוֹ, כֵּן רַבִּי לְיֵעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב מַחְמִיר בְּחוּרְבָּנוֹ יוֹתֵר מִמַּטָּעָתוֹ.

רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַב: מוּתָּר הַזֶּרַע וְאָסוּר לְזוֹרְעוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַב: הִלְכְתָא, מוּתָּר הַזֶּרַע וּמוּתָּר לְזוֹרְעוֹ.

רַב חִייָא בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן.

מַה? מוּתָּר הַזֶּרַע וּמוּתָּר לְזוֹרְעוֹ, אוֹ מוּתָּר הַזֶּרַע וְאָסוּר לְזוֹרְעוֹ? מִן מַה דְּאָמַר רַבִּי בָּא: מָשַׁח לִי רַבִּי חִייָא בַּר אַשִׁי כַּרְמֵי מַטַּע שְׁמוֹנָה עַל שְׁמוֹנָה, הָדָא אָמְרָה: מוּתָּר הַזֶּרַע וּמוּתָּר לְזוֹרְעוֹ.

רַב הוּנָא זָרַע כַּרְמֵיהּ כָּרְתִין. וְאֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם כִּלְאַיִם? מְעָרְבְּבָן הַוְיָין.

וְאֵין עֲבוֹדָה לְגֶפֶן יְחִידִית? אֶלָּא כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: אֵין עֲבוֹדָה לְגֶפֶן יְחִידִית! דִּבְרֵי חֲכָמִים! רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מֵיקֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: וְתָנֵּיי תַּמָּן: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מֵיקֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ.

הַדָּרָן עָלָךְ פֶּרֶק קַרְחַת הַכֶּרֶם

[דף כ"ג ע"ב]

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הֲלָכָה א' מתני' כֶּרֶם שֶׁחָרַב, אִם יֵשׁ בּוֹ לְלַקֵּט עֶשֶׂר גְּפָנִים לְבֵית סְאָה וּנְטוּעוֹת כְּהִלְכָתָן – חֲרֵי זֶה נִקְרָא כֶּרֶם דַּל. כֶּרֶם שֶׁהוּא נָטוּעַ עֲרֻבּוּבְיָא, אִם יֵשׁ בּוֹ לְכַיֵּון שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ – חֲרֵי זֶה כֶּרֶם. וְאִם לָאו – אֵינוֹ כֶּרֶם. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הוֹאִיל וְהוּא נִרְאֶה כְּתַבְנִית כְּרָמִים – חֲרֵי זֶה כֶּרֶם.

גמרא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִיא קַרְחַת הַכֶּרֶם, הִיא כֶּרֶם שֶׁחָרַב. קַרְחַת הַכֶּרֶם – מַקְרִיחִין אוֹתוֹ מֵאֶמְצָעוֹ. כֶּרֶם שֶׁחָרַב – מַקְרִיחִין אוֹתוֹ מִכָּל צְדָדָיו. רַבִּי זְעֵירָא מַתְנֵי לְחַבְרַיָּיא תֵּשַׁע שׁוּרִין מִן שׁוּבַע שׁוּבַע, נֶסֶב שׁוּרָה, פְּרָא שׁוּרָה לִשְׁתֵּי, נֶסֶב שׁוּרָה פְּרָא שׁוּרָה לְעֶרֶב. נִשְׁתַּיְּירוּ שָׁם עֶשְׂרִים גְּפָנִים. נֶסֶב תַּרְתֵּיי מִיפָּן וְתַרְתֵּיי מִיפָּן, חֲדָא מִיכָּא וַחֲדָא מִיכָּא, נִשְׁתַּיְּירוּ שָׁם עֶשְׂרִים [עֶשֶׂר] גְּפָנִים בָּאֶמְצַע.

הָדָא דְתָנֵינַן: עֶשֶׂר גְּפָנִים לְבֵית סְאָה. נִמְצְאוּ שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, אַחַת יוֹצֵא וְנָבָט. שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵא וְנָבָט. שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם, וְאַחַת יוֹצֵא וְנָבָט. שְׁתַּיִם כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם וְאַחַת יוֹצֵא וְנָבָט. אַתְּ רוֹאֶה כִּילּוּ אַחֶרֶת נְטוּעָה כָּאן, כִּילּוּ אַחֶרֶת נְטוּעָה כָּאן, כִּילּוּ אַחֶרֶת נְטוּעָה כָּאן.

לִיטַע כָּאן אֵין אַתְּ יָכוֹל, שֶׁהוּא וָנָבָט, וְאֵין וָנָבָט לְוָנָבָט. לִיטַע כָּאן אֵין אַתְּ יָכוֹל, שֶׁהוּא וָנָבָט, וְאֵין וָנָבָט לְוָנָבָט. הָדָא אָמְרָה: שֶׁאֵין וָנָבָט לְכֶרֶם גָּדוֹל [שֶׁנּוֹתְנִים וָנָבָט לְכֶרֶם קָטָן לַעֲשׂוֹתוֹ גָּדוֹל].

[דף כ"ד ע"א]

הָדָא פְּשִׁיטָא שְׁאִילְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר זְמִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, אַתְּ רוֹאֶה כִּילּוּ אַחֶרֶת נְטוּעָה כָּאן.

נִמְצְאוּ שִׁשִּׁים וְאַרְבַּע עַל אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, נֶסֶב תַּרְתֵּי מִיכָּא וִיהַב לוֹן הָכָא, נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה עַל אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה. חַד בֵּינַיי עֲקַר, חַד בֵּינַיי יְהַב.

חַד קָרֵח, שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. עֲבוֹדָתוֹ – בִּשְׁמוֹנָה

[דף כ"ד ע"ב]

אֲמוֹת.

מַה אַתְּ עָבֵד לֵיהּ? הוּא וַעֲבוֹדָתוֹ לְתוֹךְ בֵּית סְאָה, אוֹ חוּץ לַעֲבוֹדָתוֹ? אֵין תַּעְבְּדִינַהּ הוּא וַעֲבוֹדָתוֹ בְּתוֹךְ בֵּית סְאָה – אֲשְׁבַּח חָסֵר תִּלַּת מְאָוִון וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא. וְאֵין תַּעְבְּדִינַהּ חוּץ לַעֲבוֹדָתוֹ – אֲשְׁבַּח יָתֵר מֵאַרְבַּע מְאָוִון וְחַמְשִׁין וְתַרְתֵּיי.

וּכְמוֹ פַּלְגוּת בִּיחִידִיוֹת [וּבַמּוּפְלָגוֹת – בִּיחִידִיוֹת] הֵן.

אִין תֵּימַר: בְּרוֹצֵף, לָא תְּנֵינַן אֶלָּא

[דף כ"ה ע"א]

עֶשֶׂר גְּפָנִים לְבֵית סְאָה. חֲיָיו, לָא מְצֵי תַּנְיֵיה.

הַכּוֹרֶת מְכַוָּון, וְהַנּוֹף אֵינוֹ מְכַוָּון – חֲרֵי זֶה כֶּרֶם. הַנּוֹף מְכַוֵּון, וְהַכּוֹרֶת אֵינוֹ מְכַוָּון – אֵינוֹ כֶּרֶם. הָיוּ דַּקּוֹת וְאֵינָן מְכַוָּונוֹת, הֲעֲבוּ וַחֲרֵי הֵן מְכַוָּונוֹת – חֲרֵי זֶה כֶּרֶם.

כֵּיצַד הוּא יוֹדֵעַ אִם מְכַוָּונוֹת הֵן? מֵבִיא חוּט וּמוֹתְחָהּ. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: מִבַּפְנִים. וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי: מִבַּחוּץ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מַאן דְּאָמַר מִבַּפְנִים – בְּתוֹךְ טָפַח. מַאן דְּאָמַר מִבַּחוּץ – צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא נוֹגֵעַ בָּהֶן.

שׁוּרָה הַחִיצוֹנָה שֶׁאֵינָהּ מְכוּוֶּנֶת כְּנֶגֶד הַכְּרָתִין - נוֹתְנִין לָהּ עֲבוֹדָתָהּ וְזוֹרֵעַ אֶת הַמּוֹתָר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁאנִי הָיוּ זוֹרְעִין בְּתוֹךְ שִׁשָּׁה – הַכֹּל אָסוּר. חוּץ לְשִׁשָּׁה, הַגְּפָנִים – מוּתָּרוֹת, וְהַכֶּרֶם – אָסוּר. וְאֵי זֶהוּ כֶּרֶם הַיל? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הַיל בַּגְּפָנִים, וְעָשִׂיר בַּעֲבוֹדוֹת.

הֲלָכָה ב׳

מתני׳ כֶּרֶם שֶׁהוּא נָטוּעַ עַל פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵינוֹ כֶּרֶם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כֶּרֶם. וְרוֹאִין אֶת הָאֶמְצָעִיּוֹת כְּאִילּוּ אֵינָן.

גמרא אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אוֹתָם שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים: "רוֹאִין אֶת הָאֶמְצָעִיּוֹת כְּאִילּוּ אֵינָן" – חֲרֵי הֵן עִיקָּרוֹ שֶׁל כֶּרֶם.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: הָדָא אָמְרָה: כְּשֶׁהָיוּ שֵׁשׁ כְּנֶגֶד שֵׁשׁ. אֲבָל אִם הָיוּ חָמֵשׁ כְּנֶגֶד חָמֵשׁ – כָּל עַמָּא מוֹדֵיי: שֶׁהֵן רוֹאִין אֶת הָאֶמְצָעִיּוֹת כְּאִילּוּ אֵינָן.

אָמַר רַבִּי מָנָא: הָדָא דְתֵימַר: כְּשֶׁהָיוּ חָמֵשׁ כְּנֶגֶד חָמֵשׁ. אֲבָל אִם הָיוּ שֵׁשׁ כְּנֶגֶד שֵׁשׁ, אִילּוּ אַתְּ רוֹאֶה אֶת הָאֶמְצָעִים כְּאִילּוּ אֵינָן – אֵלּוּ אֵלּוּ.

מַהוּ הָדָא דְתֵינַיִן: "רוֹאִין אֶת הָאֶמְצָעִיּוֹת כְּאִילּוּ אֵינָן"? אָמַר רַבִּי הוּנָא: שֶׁמּוּתָּר לְהַדְלוֹתָן עַל גַּבֵּי

[דף כ"ה ע"ב]

גְּפָנִים [זְרָעִים].

אָמַר רַבִּי מָנָא: הָדָא מִסְתַּיְיעָא לְהָא דְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אִם הָיוּ זְרָעִים בְּתוֹךְ שִׁשָּׁה – הַכֹּל אָסוּר. חוּץ לְשִׁשָּׁה, גְּפָנִים – מוּתָּרוֹת, וְהַכֶּרֶם – אָסוּר.

שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כְּשֵׁם שֶׁהֵן חֲלוּקִין כָּאן, כָּךְ חֲלוּקִין בְּשְׁכוּנַת קְבָרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וְלָא דַּמְיָא! תַּמָּן, מְרַוָּחִין וּרְצָפָן – יֵשׁ לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. רְצוּפִין וְרִוּוחָן – אֵין לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. בְּרֶם הָכָא, מְרַוָּחִים וּרְצָפָן – בְּמַחְלוֹקֶת. רְצוּפִין וְרִוּוחָן – דִּבְרֵי הַכֹּל.

בְּרַם הָכָא מַה פְּלִיגִין? בְּשֶׁבָּא וּמְצָאָן רְצוּפִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי: גַּל נָפַל עֲלֵיהֶן וּרְצָפָן. וְרַבָּנָן אָמְרֵי: מְרַוְּחִין הֵן וּרְצָפָן.

הֲלָכָה ג׳

מתני׳ חָרִיץ שֶׁהוּא עוֹבֵר בַּכֶּרֶם, עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה – רַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִם הָיָה מְפֻלָּשׁ מֵרֹאשׁ הַכֶּרֶם וְעַד סוֹפוֹ – הֲרֵי זֶה גְּרָאָה כְּבֵין שְׁנֵי כְרָמִים, זוֹרְעִים בְּתוֹכוֹ. וְאִם לָאו – הֲרֵי הוּא כַּגַּת.

הַגַּת שֶׁבַּכֶּרֶם עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה – זוֹרְעִין בְּתוֹכָהּ; דִּבְרֵי רַבִּי לְעָזָר. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין.

שׁוֹמֶרָה שֶׁבַּכֶּרֶם גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה – זוֹרְעִין בְּתוֹכָהּ.

[דף כ״ו ע״א]

וְאִם הָיָה סֵעָר כּוֹתֵשׁ – אָסוּר.

גֶּפֶן שֶׁהִיא נְטוּעָה בַּגַּת אוֹ בַּגָּקָע – נוֹתְנִין לָהּ עֲבוֹדָתָהּ, וְזוֹרֵעַ אֶת הַמּוֹתָר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם אֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת – לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם. וְהַבַּיִת שֶׁבַּכֶּרֶם – זוֹרְעִין אוֹתוֹ.

גמרא עַד שֶׁיְּהֵא מַבְרִיק, כְּדֵי הוּא וַעֲבוֹדָתוֹ? מִן מַה דְּתָנֵי: מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב בְּחָרִיץ מַבְרִיק כְּדֵי הוּא וַעֲבוֹדָתוֹ, הֲוֵי בֵּן, רַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב סָבַר מֵימַר: אֲפִילּוּ אֵינוֹ מַבְרִיק כְּדֵי הוּא וַעֲבוֹדָתוֹ.

מַה פְּלִיגִין? בְּשֶׁהָיוּ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת מִיכָּן וּשְׁתֵּי שׁוּרוֹת מִכָּאן. אֲבָל אִם הָיְתָה שׁוּרָה אַחַת מִיכָּן וְשׁוּרָה אַחַת מִיכָּן, מִכֵּיוָן שֶׁהוּא מַגִּיעַ נֶגֶד שָׁלֹשׁ גְּפָנִים – בָּטֵל הַכֶּרֶם.

תָּנֵי: פְּחוֹת מִיכָּן – אָסוּר, דַּל בֵּן, מַה אֲנַן אָמְרִין: עֲשָׂרָה – אָסוּר, תִּשְׁעָה – לֹא כָּל שֶׁכֵּן! אֶלָּא מַהוּ פְּחוֹת מִיכָּן, לְרוֹחַב, דַּל בֵּן, מַה אֲנַן אָמְרִין? יֵעָשֶׂה בְּסָתוּם וּתְהֵא מוּתָּר!

וְיֵעָשֶׂה בְּסָתוּם וּתְהֵא מוּתָּר! לֹא בֵּן תָּנֵי: שָׁרְשֵׁי פֵּיאָה נִכְנָסִין לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁבַּכֶּרֶם, לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים – הֲרֵי אֵילּוּ מוּתָּרִין. שַׁנְיָיא הִיא, שְׁאֲוִיר הַכֶּרֶם מַקִּיף.

אָמַר לָהֶן רַבִּי לְעָזָר: אֵין אַתֶּם מוֹדִין לִי, שֶׁעָמוֹק – כְּגָבוֹהַּ? [וְאָמְרוּ לוֹ: אֵין] אֶלָּא שֶׁאֲוִיר הַכֶּרֶם מַקִּיף.

מִסְתַּבְּרָא, רַבִּי לְעָזָר מוֹדֶה לְרַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב. רַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב לֹא יוֹדֵי לְרַבִּי לְעָזָר. רַבִּי לְעָזָר מוֹדֵי לְרַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב, שֶׁעָמוֹק – כְּגָבוֹהַּ. רַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב לֹא יוֹדֵי לְרַבִּי לְעָזָר, שֶׁאֲוִיר הַכֶּרֶם מַקִּיף.

רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁם חָלָל אַרְבַּע. אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: הָדָא דְּתֵימַר בַּעֲגוּלָה, אֲבָל בִּמְרוּבַּעַת – אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁם חָלָל אַרְבָּעָה.

רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שָׁאוּל אָמַר: צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עָפָר מִלְּמַעְלָן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָדָא דְּתֵימָא בַּעֲגוּלָה, אֲבָל בִּמְרוּבַּעַת – אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עָפָר מִלְּמַעְלָה.

מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה – הֵיא מַתְנִיתִין. פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה – כְּסָתוּם. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה – מַשְׁלִים אַרְבָּעָה וְזוֹרֵעַ מִיָּד. רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: (ישעיה מב) **וּבָבָתֵּי כְלָאִים הוֹחָבָאוּ** – בַּיִת שֶׁמַּחְבִּיאִים בּוֹ אֶת הַכִּלְאַיִם.

[דף כ"ו ע"ב]

הֲלָכָה ד׳

מתני׳ הַנּוֹטֵעַ יָרָק בַּכֶּרֶם, אוֹ הַמְקַיֵּים – הֲרֵי זֶה מְקַדֵּשׁ אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ גְּפָנִים. אֵימָתַי? בְּזְמַן שֶׁהֵן נְטוּעוֹת עַל אַרְבַּע אַרְבַּע, אוֹ עַל חָמֵשׁ חָמֵשׁ. הָיוּ נְטוּעוֹת עַל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, אוֹ עַל שֶׁבַע שֶׁבַע – הֲרֵי זֶה מְקַדֵּשׁ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה לְכָל רוּחַ. עֲגֻלּוֹת לֹא מְרֻבָּעוֹת.

גמרא רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא אָמַר: וְהוּא שֶׁזָּרַע כְּנֶגֶד הָאֶמְצָעִית. רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: וְהוּא שֶׁתְּהֵא הָאֶמְצָעִי עֲגוּלָה יָרָק.

הֵיאַךְ עֲבִידָא? שׁוּבַע שׁוּרִין מִן שׁוּבַע שׁוּרִין, צֵא מֵהֶן אַרְבַּע גְּפָנִים לְאַרְבַּע זָוִיּוֹת הַכֶּרֶם – נִשְׁתַּיְּירוּ שָׁם אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ גְּפָנִים. תָּדָא הִיא דְּתָנִינַן: **הֲרֵי הוּא מְקַדֵּשׁ אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ גְּפָנִים. אֵימָתַי? בְּזְמַן שֶׁהֵן נְטוּעוֹת אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, אוֹ חָמֵשׁ עַל חָמֵשׁ.**

תָּדָא מְסַיֵּיעַ לְרַבִּי זְעֵירָא! דְּרַבִּי זְעֵירָא אָמַר: שְׁמוֹנָה חוּץ מִמָּקוֹם בָּרְתִין.

הָיוּ נְטוּעוֹת שֵׁשׁ עַל שֵׁשׁ אוֹ שֶׁבַע עַל שֶׁבַע. תָּדָא מְסַיֵּיעַ לְרַבִּי לְעָזָר, דְּרַבִּי לְעָזָר אָמַר: מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שְׁמוֹנָה – אָסוּר וּמְקֻדָּשׁ. מִשְּׁמוֹנָה וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה – אָסוּר וְאֵינוֹ מְקֻדָּשׁ.

הֲלָכָה ה׳

מתני׳ הָרוֹאֶה יָרָק בַּכֶּרֶם, וְאָמַר: "כְּשֶׁאַגִּיעַ לוֹ אֲלַקְּטֶנּוּ" – מוּתָּר. "כְּשֶׁאֶחֱזֹר אֲלַקְּטֶנּוּ" אִם הוֹסִיף בְּמָאתַיִם – אָסוּר.

[דף כ"ז ע"א]

גמרא רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אָמַר: בְּפוֹעֵל שָׁנוּ. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהוּא עָסוּק בִּמְלַאכְתּוֹ – עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּפוֹעֵל.

בַּעַל הַבַּיִת שֶׁקַּיִּים יְרָקוֹת שָׂדֶה בַּכֶּרֶם – אָסוּרִין בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר. פּוֹעֵל שֶׁקַּיִּים יְרָקוֹת שָׂדֶה בַּכֶּרֶם – אָסוּר לוֹ וּמוּתָּר לְכָל אָדָם.

וְקַשְׁיָא, אִם אָסוּר לוֹ – יְהֵא אָסוּר לְכָל אָדָם! אִם מוּתָּר לְכָל אָדָם – יְהֵא מוּתָּר לוֹ! אֶלָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר: אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, מוֹדֶה הוּא הָכָא שֶׁאָסוּר לוֹ. בְּשֶׁלְּקָטָן אַחֵר. אֲבָל אִם לִיקֵּט הוּא – אָסוּר בֵּין לוֹ בֵּין לְכָל אָדָם.

וְאִם הוֹסִיף בְּמָאתַיִם – אָסוּר. דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי מְשַׁעֲרִין בְּהֲדֵין יַרְבּוּזָה. כֵּיצַד הוּא בּוֹדֵק? רַב בִּיבִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: לוֹקֵט אֶחָד וּמֵנִיחַ אֶחָד, מַה שֶּׁזֶּה פּוֹחֵת – זֶה מוֹסִיף.

הֲלָכָה ו׳

מתני׳ הָיָה עוֹבֵר בַּכֶּרֶם וְנָפְלוּ מִמֶּנּוּ זְרָעִים, אוֹ שֶׁיָּצְאוּ עִם הַזְּבָלִים אוֹ עִם הַמַּיִם. הַזּוֹרֵעַ וְסִיעָרַתּוּ הָרוּחַ, לְאַחֲרָיו – מוּתָּר. סִיעָרַתּוּ הָרוּחַ לְפָנָיו, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִם עָשָׂבִים – יוֹפֵךְ. וְאִם אָבִיב – יְנַפֶּץ. וְאִם הֵבִיאָה דָּגָן – יְדַלֵּק.

גמרא אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַתְנִיתִין – בְּעוֹמֵד בִּשְׂדֵה לָבָן וְסִיעָרַתּוּ הָרוּחַ לִשְׂדֵה כֶּרֶם.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: מַה אִיתְאֲמַרַת? בְּעוֹמֵד, אוֹ אֲפִילּוּ עוֹמֵד? אִין תֵּימַר בְּעוֹמֵד בְּלָבָן, הָא בִּשְׂדֵה כֶּרֶם – לֹא. אִין תֵּימַר אֲפִילּוּ עוֹמֵד – הִיא הָדָא הִיא הָדָא.

נִישְׁמַעֲנָהּ מִן הָדָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַזּוֹרֵעַ וְסִיעָרַתּוּ הָרוּחַ לַאֲחוֹרָיו – מוּתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹנֵס. מַה נַן קַיָּימִין? אִם בְּעוֹמֵד בִּשְׂדֵה כֶּרֶם – עוֹבֵר עֲבֵירָה, וְאַתְּ אָמַרְתְּ מוּתָּר? אֶלָּא כַּי נַן קַיָּימִין בְּעוֹמֵד בִּשְׂדֵה לָבָן וְסִיעָרַתּוּ הָרוּחַ לִשְׂדֵה כֶּרֶם.

רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ

[דף כ"ז ע"ב]

מִשּׁוּם רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: אִם עָשָׂבִים – יוֹפֵךְ, הַכֹּל מוּתָּר. אִם אָבִיב – יְנַפֶּץ, הַקַּשִּׁין – מוּתָּרִין, וְהַדָּגָן – אָסוּר. אִם הֵבִיאָה דָּגָן – תְּדַלֵּק, הַכֹּל אָסוּר.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: הַכֹּל אָסוּר. מַהוּ הָדָא דְתָנֵינַן: אִם עָשָׂבִים – יוֹפֵךְ, אִם אָבִיב – יְנַפֶּץ, וְאִם הֵבִיאָה דָּגָן – תְּדַלֵּק? כְּהַהִיא דְתָנֵינַן תַּמָּן: הָעֲרָלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לִשָּׂרֵף – יִשָּׂרֵף. אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לִיקָּבֵר – יִקָּבֵר.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: פְּעָמִים שֶׁהַקַּשִּׁין מוּתָּרִין, וְהַדָּגָן אָסוּר. פְּעָמִים שֶׁהַקַּשִּׁין אֲסוּרִין וְהַדָּגָן מוּתָּר. הֵיאַךְ עֲבִידָא? זָרַע בְּהֶיתֵּר וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּן – הַקַּשִּׁין מוּתָּרִין, וְהַדָּגָן אָסוּר. זָרַע בְּאִיסּוּר וְהֶעֱבִיר אֶת הַסְּכָךְ – הַקַּשִּׁין אֲסוּרִין, וְהַדָּגָן מוּתָּר.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: נִיחָא הַקַּשִּׁין מוּתָּרִין, וְהַדָּגָן אָסוּר. הַקַּשִּׁין אֲסוּרִין וְהַדָּגָן מוּתָּר, גְּדַל מִתּוֹךְ אִיסּוּר, וְאַתְּ אָמַרְתְּ הַדָּגָן מוּתָּר?! רַבִּי זְעֵירָא – כְּדַאֲתֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: בָּצָל שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁעָקְרוֹ וּשְׁתָלוֹ, אֲפִילּוּ מוֹסִיף כַּמָּה – אָסוּר, שֶׁאֵין גִּידּוּלֵי אִיסּוּר מַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר.

מתני׳ הַמְקַיֵּים קוֹצִים בַּכֶּרֶם, רַבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר: קִידֵּשׁ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא קִידֵּשׁ, אֶלָּא דָּבָר שֶׁכָּמוֹהוּ מְקַיְּימִין.

הָאִירוּס, וְהַקִּיסוֹס, וְשׁוֹשַׁנַּת הַמֶּלֶךְ, וְכָל מִין זְרָעִים – [אֵינָם] כִּלְאַיִם בַּכֶּרֶם.

הַקַּנְבָּס, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵינוֹ כִלְאַיִם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כִּלְאָיִם. וְהַקִּינָרָם – כִּלְאַיִם בַּכֶּרֶם.

גמרא אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: טַעְמָא דְּרַבִּי לִיעֶזֶר, שֶׁבֵּן מְקַיְּימִין אוֹתָן לַגְּמַלִּים בַּעֲרַבְיָא.

הָאִירוּס – אִירְסָיָה. הַקִּיסוֹס – קִיסוֹסָא. וְשׁוֹשַׁנַּת הַמֶּלֶךְ – קְרִינְטוֹן.

הַקָּנִין וְהָאָגִין וְהַוָּורֶד וְהָאֲטָדִין – מִין אִילָן וְאֵינָן כִּלְאַיִם בַּכֶּרֶם. הַשִּׁיפָה וְהָאִיטָן וְהַגֶּמִי, וּשְׁאָר כָּל הַגִּדְּלִים בָּאָפָר – מִין דְּשָׁאִים וְאֵינָן כִּלְאַיִם בַּכֶּרֶם.

וְהָתָנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: אֵילוּ הֵן מִינֵי דְּשָׁאִים? הַקִּינָרם וְהַחֲלָמָה וְהַדִּימוּעַ וְהָאָטָד! תַּמָּן – לִבְרָכָה, וְכָאן – לַכְּלָאַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָדָא אָמְרָה: אֶתְרוֹג, אַף עַל פִּי שֶׁאַתָּה אוֹמֵר עָלָיו: "בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ", אַתְּ אָמַר עַל הַתְּמוֹרוֹת שֶׁלּוֹ: "בּוֹרֵא מִינֵי דְּשָׁאִים"

הַצָּלָף, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כְּלָאַיִם בַּכֶּרֶם וְאֵינוֹ כְּלָאַיִם בַּזְּרָעִים. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ כְּלָאַיִם לֹא בַּכֶּרֶם וְלֹא בַּזְּרָעִים. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁהוּא חַיָּיב בְּעָרְלָה.

תָּנֵי רַבִּי חִינְנָא בַּר פָּפָּא: אֶת שֶׁהוּא עוֹלֶה מִגִּזְעוֹ – מִין אִילָן. מִשָּׁרָשָׁיו – מִין יָרָק.

הֲתִיבוּן: חֲרֵי הַכְּרוּב, חֲרֵי הוּא עוֹלֶה מִגִּזְעוֹ! כָּאן – בְּוַדַּאי, כָּאן – בְּסָפֵק.

הַדָּרָן עָלָךְ פֵּרֶק כֶּרֶם שֶׁחָרַב

[דף כ"ח ע"א]

פֵּרֶק שִׁשִּׁי

הֲלָכָה א' מתני' אֵיזֶהוּ עָרִים? הַנּוֹטֵעַ שׁוּרָה שֶׁל חָמֵשׁ גְּפָנִים בְּצַד הַגָּדֵר שֶׁהוּא גָבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אוֹ בְּצַד חָרִיץ שֶׁהוּא עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה – נוֹתְנִין לוֹ עֲבוֹדָתוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מוֹדְדִין אַרְבַּע אַמּוֹת מֵעִיקַּר גְּפָנִים וְלַשָּׂדֶה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִן הַגָּדֵר וְלַשָּׂדֶה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: טוֹעִין כָּל הָאוֹמְרִין כָּךְ! אֶלָּא, אִם יֵשׁ שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת מֵעִיקַּר גְּפָנִים וְלַגָּדֵר – נוֹתְנִין לוֹ אֶת עֲבוֹדָתוֹ וְזוֹרֵעַ אֶת הַמּוֹתָר. וְכַמָּה הִיא עֲבוֹדַת הַגֶּפֶן? שִׁשָּׁה טְפָחִים לְכָל רוּחַ. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה.

גמרא וְקַשְׁיָא עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבֵית שַׁמַּאי, בְּלֹא כָּךְ אֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם כֶּרֶם? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בֶּעָרִים הַמְעוּקָם שָׁנוּ. אִם בֶּעָרִים הַמְעוּקָם שָׁנוּ – בְּלֹא גָּדֵר אֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם כִּלְאַיִם.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: מַהוּ לִיזָּרֵע בֵּינְתַיִם? בִּמְכֻוָּונוֹת הֵן, וְאַתְּ אָמַר (אָסוּר) מוּתָּר לִיזָּרֵע בֵּינְתַיִם? מַהוּ לִיזָּרֵע בֵּין הַגְּפָנִים? כְּמָה דְּתֵימַר גַּבֵּי מוּקְשָׁה: אָסוּר לִיזָּרֵע בֵּין הַגּוּמּוֹת, אוּף הָכָא אָסוּר לִיזָּרֵע בֵּין הַגְּפָנִים.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בֶּעָרִים הַמְכֻוָּון שָׁנוּ. אִם בְּעָרִים הַמְכֻוָּון שָׁנוּ, בְּלֹא גָּדֵר אֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם כֶּרֶם? נֵימַר: בְּגִין בֵּית הִלֵּל תְּנֵיתָה.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: מִסְתַּבְּרָא, מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן – בְּעָרִים הַמְכֻוָּון שָׁנוּ, בְּגִין בֵּית הִלֵּל. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ – בֶּעָרִים הַמְעוּקָם שָׁנוּ, בְּגִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: טוֹעִין כָּל הָאוֹמְרִים בֵּן! אֵין תֵּימַר בְּעָרִים הַמְכֻוָּון שָׁנוּ,

[דף כ"ח ע"ב]

מַה אִית בָּהּ טוֹעִין?

בֵּין כְּמַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגְּפָנִים מוֹשְׁחִין, וּבֵין כְּמַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגֶּדֶר מוֹשְׁחִין. מַה בֵּינֵיהוֹן? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: תִּיפְתֵּר שֶׁהָיוּ הַכְּרָתִין נִתּוּנִין מִקְצָתָן בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וּמִקְצָתָן חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת. מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגְּפָנִים מוֹשְׁחִין – נִיחָא. מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגֶּדֶר מוֹשְׁחִין, מָקוֹם שֶׁהַחוּט כָּלֶה – אָסוּר, וְהַשְּׁאָר – מוּתָּר.

הָיוּ שָׁם שְׁתֵּי אַמּוֹת, מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגְּפָנִים מוֹשְׁחִין – אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא שְׁתֵּי אַמּוֹת. מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגֶּדֶר מוֹשְׁחִין – אָסוּר עַד שְׁתֵּי אַמּוֹת אֲחֵרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי – שְׁלָשְׁתָּן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד! רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּתָנֵינַן: עַל גִּנָּה קְטַנָּה שֶׁהִיא מוּקֶפֶת עָרִים, אִם יֵשׁ בָּהּ מְלֹא בּוֹצֵר וְסַלּוֹ מִיכָּן, וּמְלֹא בּוֹצֵר וְסַלּוֹ מִיכָּן – תִּיזָּרֵעַ. וְאִם לָאו – לֹא תִיזָּרֵעַ. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: אַמָּה בּוֹצֵר, וְאַמָּה סַלּוֹ. אַמָּה בּוֹצֵר, וְאַמָּה סַלּוֹ.

הַווֹן בָּעֵיי מֵימַר: מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגְּפָנִים מוֹשְׁחִין – נִיחָא. מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגֶּדֶר מוֹשְׁחִין – אֵין אוֹתָן הַכְּרָתִין מְמַעֲטִין אַרְבַּע? תִּיפְתֵּר: שֶׁהָיוּ חֲבוּקִין לַכּוֹתֶל.

לֹא, אַרְבַּע – אֵינָן כְּלוּם. הֲלָכַת עָרִים – בְּחָמֵשׁ!

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: תִּיפְתֵּר: שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי גְּפָנִים נִתּוּנִים בְּקֶרֶן זָוִית אַחַת, שֶׁאִם יִמְתָּחֵם – הֵן נִרְאִים כְּאַרְבַּע בֵּינַיִים.

רַבִּי יוֹסֵי, דְּתָנֵינָן֯ רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם אֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת – לֹא יָבִיא

[דף כ"ט ע"א]

זֶרַע לְשָׁם. מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגְּפָנִים מוֹשְׁחִין – נִיחָא. מַאן דְּאָמַר: מֵעִיקַּר הַגֶּדֶר מוֹשְׁחִין, אֵין אוֹתוֹ הַסּוֹרֶת מְמַעֵט אַרְבַּע? תִּיפְתֵּר: שֶׁהָיָה חָבוּק לַכּוֹתֶל. וְהָכִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דְּהָכָא.

מִסְתַּבְּרָא, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל יוֹדוּן לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לֹא יוֹדֵי לְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי יוֹסֵי יוֹדֵי לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֹא יוֹדֵי לְרַבִּי יוֹסֵי.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מֵיקֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: וְתָנֵיי תַּמָּן: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מֵיקֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ.

הֲלָכָה ב׳

מתני׳ עָרִים שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַמִּדְרָגָה, רַבִּי לְיֵעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִם עוֹמֵד בָּאָרֶץ וּבוֹצֵר אֶת פּוֹלּוֹ – הֲרֵי זֶה אוֹסֵר אַרְבַּע אַמּוֹת בַּשָּׂדֶה. וְאִם לָאו – אֵינוֹ אוֹסֵר אֶלָּא כְּנֶגְדּוֹ.

רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: אַף הַנּוֹטֵעַ אַחַת בָּאָרֶץ וְאַחַת בַּמִּדְרָגָה, אִם גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים – אֵינָהּ מִצְטָרֶפֶת עִמָּהּ. וְאִם לָאו – הֲרֵי זוֹ מִצְטָרֶפֶת עִמָּהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. נִסְכֵּי בְּהֵמָה - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁדַּם הַזֶּבַח מַתִּירָן לְקָרֵב; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם מֵבִיא זְבָחִים הַיּוֹם וּנְסָכִים לְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם. אָמַר לָהֶם: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּבָאִים עִם הַזֶּבַח. אָמְרוּ לוֹ: אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ לְזֶבַח אַחֵר. לוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁדַּם הָאָשָׁם מַתִּירוֹ לַבְּהוֹנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם מֵבִיא אֲשָׁמוֹ הַיּוֹם וְלֹגוֹ לְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם. אָמַר לָהֶן: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּבָאִין עִם הָאָשָׁם, אָמְרוּ לוֹ: אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ לְאָשָׁם מְצוֹרָע אַחֵר.

ב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַקֻּטֶּרֶת וְהַלְּבוֹנָה אֵינָם רְאוּיִין לַאֲכִילָה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא. הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יָפֶה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ מִכֹּחַ הַכֹּהֲנִים, וְכֹחַ הַכֹּהֲנִים מִכֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ. יָפֶה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ בְּקֻטֶּרֶת וּלְבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ וּמִנְחַת נְסָכִים וּבְעוֹלַת הָעוֹף, שֶׁאֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם. יָפֶה כֹּחַ הַכֹּהֲנִים בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְחַטָּאת, שֶׁאֵין לַמִּזְבֵּחַ בָּהֶן כְּלוּם. וְיָפֶה כֹּחַ כֹּהֲנִים מִכֹּחַ יִשְׂרָאֵל וְכֹחַ יִשְׂרָאֵל מִכֹּחַ כֹּהֲנִים. יָפֶה כֹּחַ הַכֹּהֲנִים בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְכִכּוֹר שֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל בָּהֶן כְּלוּם. יָפֶה כֹּחַ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וּבְפֶסַח שֶׁאֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם.

ג. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים כֵּיוָן שֶׁשְּׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן -מוּעָלִין בָּהֶן וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין מִשּׁוּם פִּגּוּל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא כְּשֶׁלְמִים וְדָמוֹ נִתָּן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: הֲלָכָה זוֹ אָמַר לִי רַבִּי עֲקִיבָה, אֵין חַיָּבִין מִשּׁוּם פִּגּוּל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא כְּשֶׁלְמִים וְדָמוֹ נִתָּן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: פִּגֵּל בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה מֵהֶן בַּחוּץ - פִּגֵּל. בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה מֵהֶן בִּפְנִים - לֹא פִגֵּל, כֵּיצַד?

הַשָּׁלֵם

הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְאָמַר: 'הֲרֵינִי שׁוֹחֵט עַל מְנָת לְהַזּוֹת מִדָּמוֹ לְמָחָר' - לֹא פִגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים. הָיָה עוֹמֵד בִּפְנִים וְאָמַר: 'הֲרֵינִי מַזֶּה עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֲמוּרִין לְמָחָר וְלִשְׁפֹּךְ שִׁירַיִם לְמָחָר' - לֹא פִגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בִּפְנִים בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ וְאָמַר: 'הֲרֵינִי שׁוֹחֵט עַל מְנָת לִשְׁפֹּךְ שִׁירַיִם לְמָחָר וּלְהַקְטִיר אֲמוּרִין לְמָחָר' - פִּגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ.

ד. קָדְשֵׁי עַכּוּ"ם - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. וְאֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאֵין מְבִיאִין נְסָכִים, אֲבָל קָרְבָּנָן טְעוּנִים נְסָכִים; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּכָלָן אֲנִי רוֹאֶה לְהַחְמִיר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, אֲבָל בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת - מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁמּוֹעֲלִין בָּהֶן, וּדְבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טֻמְאָה. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר וּבְטֻמְאָה בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ אֶלָּא אַחַר זְרִיקָה, שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, אֶלָּא לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים.

ה. חֹמֶר בְּפִגּוּל שֶׁאֵין בְּנוֹתָר וּבְטֻמְאָה, וּבְנוֹתָר וּבְטֻמְאָה שֶׁאֵין בְּפִגּוּל, שֶׁהַפִּגּוּל נוֹהֵג בְּמַחְשָׁבָה וְנוֹהֵג לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְאֵם נִתְפַּגֵּל מִקְצָת הַזֶּבַח - נִתְפַּגֵּל כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹתָר וְטֻמְאָה. חֹמֶר בְּנוֹתָר וּבְטֻמְאָה, שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טֻמְאָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִגּוּל. חֹמֶר בְּטֻמְאָה שֶׁאֵין בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר: שֶׁהַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר בִּידִיעָה אַחַת, וְהַטֻּמְאָה בִּשְׁתֵּי יְדִיעוֹת; פִּגּוּל וְנוֹתָר בְּקִבּוּעָה וְטֻמְאָה בְּעוֹלֶה וְיוֹרֵד; פִּגּוּל וְנוֹתָר לֹא הֻתְּרוּ מִכְּלָלָן וְהַטֻּמְאָה הֻתְּרָה מִכְּלָלוֹ. חֹמֶר בְּטֻמְאָה, שֶׁהַטֻּמְאָה נוֹהֶגֶת בַּתְּרוּמָה וְנוֹהֶגֶת לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים, וְאֵם נִטְמָא מִקְצָת הָאֻבָּר - נִטְמָא כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר.

תּוֹסֶפְתָּא

ו. חֹמֶר בְּטָמֵא שֶׁאֵין בְּיוֹצֵא וּבְיוֹצֵא שֶׁאֵין בְּטָמֵא; שֶׁהַטָּמֵא נוֹהֵג בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְקָדְשִׁים קַלִּים, וְנוֹהֵג בְּקָדְשֵׁי הַגְּבוּל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹצֵא. חֹמֶר בְּיוֹצֵא שֶׁהַיּוֹצֵא לֹא הָתַר מִכְּלָלוֹ וְאֵין הַצֵּיץ מְרַצֶּה עָלָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטָמֵא. בְּאֵיזֶה טָמֵא אָמְרוּ? בְּטָמֵא שֶׁאָכַל בָּשָׂר טָהוֹר וּבְשָׂר טָמֵא, אֲבָל טָהוֹר שֶׁאָכַל בָּשָׂר טָמֵא, וְהָאוֹכֵל מִן הַקָּדָשִׁים לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן. וּמִן הָעוֹלָה, וּמִן הָאֲמוּרִין, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן וּבֵין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמָן - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: אֵין חַיָּבִין קָרְבָּן אֶלָּא עַל פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא.

ז. לְשֵׁם שְׁשָׁה דְּבָרִים הַזֶּבַח נִזְבָּח: לְשֵׁם זֶבַח, לְשֵׁם זוֹבֵחַ, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אִישִׁים, לְשֵׁם רֵיחַ, לְשֵׁם נִיחוֹחַ, וְחַטָּאת וְאָשָׁם לְשֵׁם הַחַטָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אֶחָד בְּכָל אֵלֶּה כָּשֵׁר, שֶׁהֵן תְּנַאי בֵּית דִּין, שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא לְאַחַר הָעוֹבֵד. לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט, שֶׁהַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם חַטָּאת, וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוְּנִין לְשֵׁם עוֹלָה, אוֹ הַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם עוֹלָה וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוְּנִין לְשֵׁם חַטָּאת, לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵיזֶהוּ צָפוֹן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁכָּשֵׁר לִשְׁחִיטַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים? מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ הַצָּפוֹנִי וְעַד כֹּתֶל הָעֲזָרָה הַצָּפוֹנִי עַל פְּנֵי כָּל הַמִּזְבֵּחַ הַצָּפוֹנִי. וְיֶשְׁנָן שְׁלֹשִׁים אַמָּה; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹסִיף מִכְּנֶגֶד בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, וְעַד כְּנֶגֶד בֵּית הַחֲלִיפוֹת, וְיֶשְׁנָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אַמָּה. וְרַבִּי מוֹסִיף מִקּוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אַחַד עָשָׂר אַמָּה. וּמִקּוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל אַחַד עָשָׂר אַמָּה, מִקּוֹם הַכֹּתֶל הַצָּפוֹנִי וְעַד כֹּתֶל הָעֲזָרָה הַמִּזְרָחִי. וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּצָּפוֹן כָּךְ קִבּוּל הַדָּם בַּצָּפוֹן.

ב. הָיָה עוֹמֵד בַּדָּרוֹם וּפָשַׁט יָדוֹ לַצָּפוֹן, וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. וְאִם קִבֵּל הַדָּם - פָּסוּל. הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לִפְנִים וְשָׁחַט - פָּסוּל, כְּאִלּוּ לֹא נִכְנַס כְּלוֹ. פִּרְכְּסָה וְיָצָאת לַחוּץ וְהֶחֱזִירָהּ לִפְנִים - פְּסוּלָה. וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּיּוֹם, כָּךְ קִבּוּל הַדָּם בַּיּוֹם. שָׁחַט בַּיּוֹם וְקִבֵּל בַּלַּיְלָה. שָׁחַט בַּלַּיְלָה וְקִבֵּל בַּיּוֹם - פָּסוּל, עַד שֶׁיִּשְׁחֹט בַּיּוֹם וְיִקַּבֵּל בַּיּוֹם.

ג. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, שְׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן, נִכְנַס וְעָמַד בֵּין מִזְבֵּחַ הַזָּהָב לְמְנוֹרָה, מִזְבֵּחַ הָיָה לִפְנִים מִמֶּנּוּ, טָבַל וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים כְּנֶגֶד בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, עַל כָּל הַזָּיָה טְבִילָה, נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כְּשֵׁרָה, מִן הַקֶּרֶן וְלִפְנִים - פָּסוּל. שִׁנָּה מַתַּן קֶרְנוֹת - פָּסוּל, חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אֶפִילּוּ אַחַת - פָּסוּל. יָצָא וְהָיָה שׁוֹפֵךְ שִׁירֵי הַדָּם לִיסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְשֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הָיָה שׁוֹפֵךְ לִיסוֹד דְּרוֹמִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵלּוּ וְאֵלּוּ לִיסוֹד מַעֲרָבִי. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִתְעָרְבִין בָּאַמָּה וְיוֹצְאִין לְנַחַל קִדְרוֹן וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין לַזֶּבֶל וּמוֹעָלִים בָּהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַרַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְעִילָה בְּדָמִים.

ד. חַטָּאוֹת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד, כֵּיצַד סֵדֶר מַתַּן דָּמִים שֶׁלָּהֶם? הָיָה עוֹלֶה בַּכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, טוֹבֵל אֶצְבָּעוֹ הַמְיֻמֶּנֶת שֶׁבְּיָמִין, נוֹתֵן בְּגוּדָלוֹ מִלְמַעְלָה וּבְאֶצְבָּעוֹ קְטַנָּה מִלְמַטָּה וּמְחַטֵּא וְיוֹרֵד כְּנֶגֶד חֲדָה שֶׁל קֶרֶן, עַד שֶׁהַדָּם שֶׁבְּאֶצְבָּעוֹ כָּלָה. נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כָּשֵׁר. מִן הַקֶּרֶן וְלִפְנִים - פָּסוּל. שִׁנָּה מַתַּן קֶרְנוֹת - פָּסוּל. חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אֶפִילּוּ אַחַת - פְּסוּלָה. שִׁירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ וְיוֹרֵד לִיסוֹד דְּרוֹמִי. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּמְקוֹמוֹ הָיָה עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ לִיסוֹד דְּרוֹמִי.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ה. הַיְסוֹד הָיָה מַקִּיף פְּנֵי כָל הַמִּזְבֵּחַ מִן הַצָּפוֹן לְמַעֲרָב אַמָּה עַל אַמָּה טֶפַח כְּלַפֵּי מִזְבֵּחַ, אוֹכֵל בַּדָּרוֹם אַחַת וּבְמִזְרַח אַמָּה, וּבְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֹא הָיָה לָהּ יְסוֹד, אֶלָּא חוּט שֶׁל סִיקְרָא הָיָה בְּאֶמְצַע הַמִּזְבֵּחַ, מִמֶּנּוּ וּלְמַטָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת, מִמֶּנּוּ וּלְמַעְלָה חָמֵשׁ אַמּוֹת, שֶׁכָּל הַנִּתָּנִין לְמַטָּן - כְּשֵׁרִין מִחוּט הַסִּקְרָא וּלְמַטָּן, וְכָל הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה - כְּשֵׁרִין מִחוּט הַסִּקְרָא וּלְמַעְלָה; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּעוֹלַת הָעוֹף, אֲבָל בְּחַטָּאת בְּהֵמָה לֹא הָיוּ נוֹתְנִין אֶלָּא עַל גּוּפָהּ שֶׁל קֶרֶן. הַיְסוֹד הָיָה מְנֻקָּב כְּמִין שְׁנֵי חוּטִין דַּקִּין, שֶׁבָּהֶן הָיוּ דָמִים יוֹרְדִין וּמִתְעָרְבִין בָּאָמָּה וְיוֹצְאִין לְנַחַל קִדְרוֹן, וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין וְלַזֶּבֶל וּמוֹעֲלִין בָּהֶן.

ו. עוֹלָה וּתְמוּרַת עוֹלָה וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וַאֲשָׁמוֹת, וְתוֹדָה, וְאֵיל נָזִיר וּשְׁלָמִים, וְהַשְּׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת פֶּסַח, וְאַחַד עָשָׂר שֶׁבְּמַעֲשֵׂר פֶּסַח שֶׁעָבַר זְמָנוֹ, כֵּיצַד סֵדֶר מַתָּן דָּמִים שָׁלָהֶן? בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה דָּרוֹמָה. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה. צְפוֹנִית מַעֲרָבִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ הַמִּצְפָּה הָיָה מְשַׁנֶּה בַּתָּמִיד, בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה. דְּרוֹמִית - נוֹתֵן דָּרוֹמָה. נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כָּשֵׁר. מִן הַקֶּרֶן וְלִפְנִים - פְּסוּלָה. שְׁנָה מַתַּן קְרָנוֹת - כָּשֵׁר. חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אוֹ שֶׁלֹּא נָתַן אֶלָּא אַחַת - כָּשֵׁר. שִׁירֵי הַדָּם - הָיָה שׁוֹפְכוֹ לְמַטָּה. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח - שׁוֹפְכָן שְׁפִיכָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד, שְׁפָכָן שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַיְסוֹד - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין.

ז. הֵיכָן הִיא אֲכִילָתָן שֶׁל כָּלָן? חַטָּאת וְאָשָׁם, וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וְחַטַּאת הָעוֹף, וְאָשָׁם תָּלוּי, וְלוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְהָעֹמֶר - כָּלָן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, וְנֶאֱכָלִין לְזִכְרֵי כְהוּנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פְּסוּל בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר. אֶחָד תְּמִימִים וְאֶחָד בַּעֲלֵי מוּמִים לְמַחֲלֹקֶת.

ח. הַבְּכוֹר, וְהַמּוּרָם מִן הַתּוֹדָה, וְאֵיל הַנָּזִיר - נֶאֱכָלִין לַאֲנָשִׁים וּלְנָשִׁים וְלַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא אוֹכֵל בַּתְּרוּמָה - אוֹכֵל בְּאֵלּוּ, וְכָל שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בַּתְּרוּמָה - אֵינוֹ אוֹכֵל בְּאֵלּוּ. הַשְּׁלָמִים וְהַמַּעֲשֵׂר וְאֶחָד עָשָׂר שֶׁבְּמַעֲשֵׂר - נֶאֱכָלִין לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, לְיוֹם וְלַיְלוֹ, וְלִיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו. וְכֵיצַד שֶׁחֲשָׁבָה - חַיָּבִין עֲלֶיהָ מִשּׁוּם נוֹתָר, וּמַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְאֵין שְׂרֻפָתָן אֶלָּא בַּיּוֹם, וּבְכָל מָקוֹם הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלַּיְלָה, וְלָאֲכִילַת קָדָשִׁים הַלַּיְלָה הוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִזְבֵּחַ כֻּלּוֹ צָפוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא א, יא): "וְשָׁחַט אוֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוֹנָה לִפְנֵי ה'". רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַצָּפוֹן - כַּצָּפוֹן מֵחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַדָּרוֹם - כַּדָּרוֹם. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי פִסְפָּסִין הָיוּ בְּבֵית הַחֲלִיפוֹת, פְּתוּחִין לַמַּעֲרָב, גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁמוֹנָה אַמּוֹת שֶׁתְּהֵא עֲזָרָה כְּשֵׁרָה לַאֲכִילַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְלִשְׁחִיטַת קָדָשִׁים קַלִּים, אַפְלוּ אֲחוֹרֵי בֵּית הַכַּפֹּרֶת שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ב, ג): "וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" וְגוֹ'.

ב. מְנָחוֹת הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, אֲפִלּוּ בְּרֹאשׁ שֶׁל מִזְבֵּחַ. אַחַת חַטַּאת הָעוֹף וְאַחַת עוֹלַת הָעוֹף בָּאוֹת מִן הַחִלִּין, בַּיּוֹם, וּבְיַד הַיְמָנִית: כֵּיצַד מוֹלֵק בְּחַטַּאת הָעוֹף? נוֹתֵן שְׁנֵי גַפָּיהָ בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וּשְׁתֵּי רַגְלֶיהָ בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וְהָיָה מוֹתֵחַ צַוָּארָהּ עַל רֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו וְזֶה עֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. הָיָה מוֹלֵק בַּצָּפוֹן מִמּוּל עָרְפָּהּ, וְאֵין מַבְדִּיל, וּמַזֶּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ, וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה אֶחָד אוֹ רַב אֶחָד - כֵּן מְלִיקָה אֶחָד אוֹ רַב אֶחָד. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן

תּוֹסֶפְתָּא

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָה בְּתִקְנָהּ וְהֻכְדֵּיל בָּהּ - כְּשֵׁרָה. מְלָקָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ - כְּשֵׁרָה. מִצָּה דָּמָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ - כְּשֵׁרָה. הִזָּה וְלֹא מִצָּה - כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן מִדָּם הַנֶּפֶשׁ לְמַטָּה מִחוּט הַסִּקְרָא. וְאִם הָיְתָה כְּשֵׁרָה - נֶאֱכֶלֶת לַכֹּהֲנִים, וְאִם לָאו - זוֹרָקָה עַל גַּבֵּי הַדֶּשֶׁן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חֲלוֹן הָיְתָה שָׁם לְמַעֲרְבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ, וּרְבוּבָה הָיְתָה נְקָרֵאת, שֶׁשָּׁם זוֹרְקִים פְּסוּלֵי חַטַּאת הָעוֹף - שֶׁתַּעֲבֹר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ג. כָּל הָעוֹלִין לַמִּזְבֵּחַ עוֹלִין לַמִּזְרָח וְיוֹרְדִין בַּמַּעֲרָב, בְּיָמִין וְיוֹרְדִין בִּשְׂמֹאל, חוּץ מִנְּסוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן, וְעוֹלַת הָעוֹף, שֶׁעוֹלִין בַּמַּעֲרָב וְיוֹרְדִין בַּמַּעֲרָב בְּיָמִין. כֵּשֵׁם שֶׁמּוֹלֵק בְּחַטַּאת הָעוֹף כָּךְ מוֹלֵק בְּעוֹלַת הָעוֹף, אֶלָּא שֶׁבְּעוֹלַת הָעוֹף הָיָה מַבְדִּיל וּמְמַצֶּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. מִצָּה מִן הָרֹאשׁ - פָּסוּל. מִן הַגּוּף - כָּשֵׁר. מִצָּה עַל הַכֶּבֶשׁ וְעַל הַיְסוֹד - פָּסוּל. עֲשָׂאָהּ מִמָּקוֹם שֶׁעוֹמֵד לְמַעְלָה אַמָּה - כְּשֵׁרָה. מִמָּקוֹם שֶׁעוֹמֵד לְמַטָּה אַמָּה - כְּשֵׁרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמְרִים: בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ הָיְתָה נַעֲשֵׂית. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסְתַּאי אוֹמֵר: קַרְקְבָנִין הָיָה זוֹרֵק עַל גַּבֵּי הַדֶּשֶׁן. בָּא לוֹ לַגּוּף, הָיָה מְשַׁסְּעוֹ בְּיָד, אֲבָל לֹא בַּסַּכִּין, בֵּין שֶׁשִּׁסַּע בְּיָד וּבֵין שֶׁשִּׁסַּע בַּסַּכִּין, שִׁסַּע וְלֹא הִבְדִּיל - כְּאִלּוּ לֹא שִׁסַּע. מָלַח וְלֹא סָפַג, סָפַג וְלֹא מָלַח - כְּשֵׁרָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל שִׁנּוּיִן שֶׁשִּׁנָּה בָהּ לִפְנֵי מִצּוּי דָּמָהּ - פְּסוּלָה, לְאַחַר מִצּוּי דָּמָהּ - כְּשֵׁרָה.

ז,ד חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ לְהַזּוֹת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמָהּ בַּחוּץ, לֶאֱכוֹל בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ לְהַזּוֹת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמָהּ בַּחוּץ, לֶאֱכוֹל בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ - פָּסוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמּוֹלֵק וְהַמַּמֵּצֶה בְּעוֹלַת הָעוֹף, לֶאֱכֹל דְּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל וּלְהַקְטִיר דְּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקָּרֵב מִתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרֵב הַמִּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? מָלַק בִּשְׁתִּיקָה וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בִּשְׁתִּיקָה - זֶה הוּא שֶׁקָּרֵב הַמִּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד לֹא קָרֵב מִתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? מָלַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ, בֵּין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם וּבֵין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; אִם קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. כֵּיצַד קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם? מָלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ. כֵּיצַד קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן? מָלַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ.

ה. חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָרֵב הַמִּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַפִּגּוּלִין שֶׁנּוֹהֲגִין בְּחַטַּאת בְּהֵמָה - נוֹהֲגִין בְּחַטַּאת הָעוֹף. וְכָל הַפִּגּוּלִין שֶׁנּוֹהֲגִין בְּעוֹלַת בְּהֵמָה - נוֹהֲגִין בְּעוֹלַת הָעוֹף. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעָשָׂאהּ לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה חַטַּאת לְשׁוּם חַטַּאת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מוֹעֲלִין בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵין מוֹעֲלִין בָּהּ. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וּמַה אִם חַטַּאת שֶׁאֵין מוֹעֲלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ מוֹעֲלִין בָּהּ, עוֹלָה שֶׁמּוֹעֲלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּמְעֲלוּ בָהּ? ! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּחַטַּאת שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשׁוּם עוֹלָה, שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְעִילָה, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשׁוּם חַטַּאת - שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ בְּצָפוֹן לְשׁוּם שְׁלָמִים יוֹכִיחַ, שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ, וְאַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה שֶׁיִּמְעֲלוּ בָהּ. אָמַר לוֹ

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּאָשָׁם שֶׁאִם שִׁנָּה אֶת שְׁמוֹ לֹא שִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמָהּ?! אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: הֲרֵי אָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּדָּרוֹם לְשֵׁם שְׁלָמִים יוֹכִיחַ, שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמוֹ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ, אַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמָהּ - מוֹעֲלִין בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּאָשָׁם שֶׁשִּׁנָּה שְׁמוֹ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ - לֹא שִׁנָּה אֶת מַעֲשָׂיו, וְשִׁנָּה לְדָבָר שֶׁמִּקְצָתוֹ מְעִילָה, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ, וְאֶת מַעֲשֶׂיהָ וְאֶת מְקוֹמָהּ, וְשִׁנָּה לְדָבָר שֶׁאֵין מִקְצָתוֹ מְעִילָה. חֲטַאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק - מִטַּמֵּא בְּסָפֵק וּמְטַמֵּא אֲבִית הַבְּלִיעָה.

ו. הַנִּרְבָּע, הַמּוּקְצֶה, וְהַנֶּעֱבָד, אֶתְנַן, וּמְחִיר, טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה, שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "זָכָר" מוֹצִיא טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס מִן הַכְּלָל. מָלַק הַזָּר וּמָלַק הַפָּסוּל - מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. הַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר - אֵין מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה פְּסוּלָן בְּקֹדֶשׁ. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהָיָה פְּסוּלָן בְּקֹדֶשׁ - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה, לֹא הָיָה פְּסוּלָן בְּקֹדֶשׁ - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ, הֵן וְלָדוֹתֵיהֶן וּתְמוּרוֹתֵיהֶן - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. אִם כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, קָרְבָּה עוֹלָתוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו עוֹלָה אֲחֶרֶת. חֲטַאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאַחַת מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן חֲטָאת. אִם כְּבָר קָרַב זֶבַח - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - שְׁנֵיהֶן יָמוּתוּ. אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרַב בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן אָשָׁם. כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ וְזֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - שְׁנֵיהֶן יִפְּלוּ לִנְדָבָה: מָעוֹת חַטָּאת וּמָעוֹת אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֵלּוּ בְאֵלּוּ - לוֹקֵחַ בָּהֶן שְׁתֵּי בְהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי אָשָׁם עַל אָשָׁם. כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יוֹלִיךְ לְיָם הַמֶּלַח. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרַב בִּתְמוּרָתוֹ - שְׁנֵיהֶן יִקָּרְבוּ, וְיָנִיחַ הַלֶּחֶם עִמָּהֶן.

ג. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶם זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. כְּבָר קָרְבָה זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרְבָה תּוֹדָה - יָבִיא בִּדְמֶיהָ תּוֹדָה אַחֶרֶת. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. כְּבָר קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בִּדְמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיאוּ בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָת. בֵּן

הַשָּׁלֵם

בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, וּדְמֵי שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים וְנוֹתְנִין לַבְּעָלִים. וְלֹא יִתְּנֵם לַבְּעָלִים עַד שֶׁיַּחְלְלֵם עַל כֶּלֶן.

ב. עוֹלָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. אִם כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, קָרְבָה עוֹלָתוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו עוֹלָה אֲחֶרֶת. חֲטַאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאַחַת מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן חֲטָאת. אִם כְּבָר קָרַב זֶבַח - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - שְׁנֵיהֶן יָמוּתוּ. אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרַב בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן אָשָׁם. כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ וְזֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - שְׁנֵיהֶן יִפְּלוּ לִנְדָבָה: מָעוֹת חַטָּאת וּמָעוֹת אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֵלּוּ בְאֵלּוּ - לוֹקֵחַ בָּהֶן שְׁתֵּי בְהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי אָשָׁם עַל אָשָׁם. כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יוֹלִיךְ לְיָם הַמֶּלַח. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרַב בִּתְמוּרָתוֹ - שְׁנֵיהֶן יִקָּרְבוּ, וְיָנִיחַ הַלֶּחֶם עִמָּהֶן.

ג. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶם זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. כְּבָר קָרְבָה זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרְבָה תּוֹדָה - יָבִיא בִּדְמֶיהָ תּוֹדָה אַחֶרֶת. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. כְּבָר קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בִּדְמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיאוּ בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָת. בֵּן

תּוֹסֶפְתָּא

עַזַאי אוֹמֵר: שְׁלֹמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח הֲרֵי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה.

ד. בְּכוֹר שֶׁנִּתְעָרַב בְּפֶסַח - שְׁנֵיהֶן יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֵאָכְלוּ כַּבְּכוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח - וּכְמִנְיָן שֶׁל פֶּסַח. מַעֲשֶׂר שֶׁנִּתְעָרַב בְּפֶסַח - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ כַּמַּעֲשֵׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וּכְמִנְיָן שֶׁל פֶּסַח. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כְּאֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁמַּתַּן דָּמָם שָׁוֶה; וְלֹא הוֹדוּ חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁמֵּבִיא קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין - יֵאָכְלוּ כֻּחָמוּר שֶׁבָּהֶן. נִתְעָרְבוּ בְּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין, אוֹ בְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה - תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֵיל נָזִיר - שְׁנֵיהֶם יִקָּרְבוּ וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בְּאַבְרֵי הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאַבְרֵי עוֹלָה - שֶׁיִּקָּרְבוּ. מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּרוֹבֵעַ וּבִנְרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבְנֶעֱבָד, בָּאֻתְנָן, וּבַמְּחִיר, וּבַכִּלְאַיִם, וּבְטֵרֵפָה, וְיוֹצֵא דֹּפֶן - שֶׁתֵּצֵא צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה; עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּתְעָרְבוּ אַבְרֵי בַּעַל מוּם בְּתְמִימִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי אַבְרֵי בַּעַל מוּם בְּתְמִימִים, כְּאִלּוּ הֵן עֵצִים; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ו. דַּם שֶׁנִּתְעָרַב בַּמַּיִם - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵן יַיִן, נִתְעָרֵב בַּיַּיִן - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵם מַיִם,

הַשָּׁלֵם

נִתְעָרֵב בְּדַם הַבְּהֵמָה, אוֹ בְּדַם חַיָּה - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵן יַיִן, וּבַמַּיִם - אִם בִּטְּלוּ מַרְאָיו - פָּסוּל, וְאִם לָאו - כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אֵין דָּם מְבַטֵּל דָּם. אֵין לְךָ שֶׁמְּכַפֵּר - אֶלָּא דַּם הַנֶּפֶשׁ בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יז, יא): "כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר", אֵי זֶה הוּא דַּם הַנֶּפֶשׁ? כָּל זְמַן שֶׁמְּקַלֵּחַ, וְדַם הַתַּמְצִית? כָּל שֶׁאֵינוֹ מְקַלֵּחַ. חָתַךְ אֶת הָרֹאשׁ בְּבֶבֶת אַחַת, קִבֵּל מִן הָרֹאשׁ - פָּסוּל, מִן הַגּוּף - כָּשֵׁר. נִתְעָרֵב בְּדַם פְּסוּלִין - יִשָּׁפֵךְ לְאַמָּה אוֹ בְּדַם הַתַּמְצִית. אוֹמֵר לוֹ - שֶׁלֹּא יִתֵּן, וְאִם נָתַן - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא בַּמַּיִם, אִם בִּטְּלוּ מַרְאָיו - פָּסוּל, וְאִם לָאו - כָּשֵׁר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר בְּדַם הַתַּמְצִית.

ז. נִתְעָרֵב בְּרוֹבֵעַ וּבִנְרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבְנֶעֱבָד, בָּאֻתְנָן, בַּמְּחִיר, וּבַכִּלְאַיִם, וּבְטֵרֵפָה, וְיוֹצֵא דֹּפֶן, בֵּין כּוֹס בְּכוֹס וּבֵין בְּבָלוּל שֶׁנִּתְעָרְבוּ - יִשָּׁפֵךְ לְאַמָּה. כּוֹס אֶחָד בְּמֵאָה כּוֹסוֹת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם קָרֵב כּוֹס אֶחָד - יִקָּרְבוּ כָּל הַכּוֹסוֹת, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִילּוּ קָרְבוּ כֻּלָּן, חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן - יִשָּׁפֵךְ לְאַמָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחֱלַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַל דַּם עוֹלָה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּדַם זְבָחִים - שֶׁיִּקָּרְבוּ; עַל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּרוֹבֵעַ וּבִנְרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבְנֶעֱבָד, בָּאֻתְנָן וּבַמְּחִיר, בֵּין כּוֹס בְּכוֹסוֹת, וּבֵין בְּבָלוּל[1] - יִשָּׁפֵךְ לְאַמָּה. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּתְעָרֵב דַּם בַּעַל מוּם בְּתְמִימִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דַּם בַּעַל מוּם בְּתְמִימִים כְּאִלּוּ הֵן מַיִם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפֵךְ לְאַמָּה.

ח. הַנִּתָּנִין לְמַטָּה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין לְמַעְלָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ לְמַעְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפְכוּ לָאַמָּה. נָתַן לְמַטָּה וְלֹא נִמְלַךְ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִתֵּן לְמַעְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה וְהַתַּחְתּוֹנִים

---

[1] מָקוֹר בְּסוֹגְרִים: 'אוֹ שֶׁנִּתְעָרֵב דַּם בַּעַל מוּם בְּבָלוּל אוֹ כּוֹס אֶחָד בְּמֵאָה כּוֹסוֹת'.

תּוֹסֶפְתָּא

עָלוּ לוֹ. נָתַן לְמַעֲלָה וְלֹא נִמְלַךְ, אֶלּוּ וְאֶלּוּ מוֹדִים שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה, אֶלּוּ וְאֶלּוּ עָלוּ לוֹ.

ט. חַטָּאת יָחִיד שֶׁנִּתְעָרְבָה זוֹ בְּזוֹ, חַטָּאת צִבּוּר שֶׁנִּתְעָרְבָה זוֹ בְּזוֹ, חַטַּאת יָחִיד וְצִבּוּר שֶׁנִּתְעָרְבוּ זוֹ בְּזוֹ, וְכֵן בְּתוֹדוֹת, וְכֵן בְּעוֹלוֹת, וְכֵן בִּשְׁלָמִים - נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכָּל אַחַת וְאַחַת. וְאִם נָתַן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכֻּלָּן - יָצָא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין - נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכֻּלָּן. וְאִם נָתַן מַתָּנָה אַחַת מִכֻּלָּן - יָצָא. רַבִּי אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הַמַּתָּנָה, שֶׁאִם תֵּחָלֵק, וְיֵשׁ בָּהּ מַתָּנָה לְכָל אַחַת וְאַחַת.

י. הַנִּתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת שֶׁנִּתְעָרְבָה בַּנִּתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת - יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתַּן אַרְבַּע - יִנָּתְנוּ בְּמַתַּן אַרְבַּע. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתָּנָה אַחַת - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתַּן אַרְבַּע. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתָּנָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל "בַּל תִּגְרַע"! אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל "בַּל תּוֹסִיף"! אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא נֶאֱמַר "בַּל תּוֹסִיף" אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, וּמוֹסִיף אַתָּה עָלָיו כְּשֶׁהוּא עִם אֲחֵרִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נֶאֱמַר "בַּל תִּגְרַע" אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, וְגוֹרֵעַ אַתָּה הֵימֶנּוּ כְּשֶׁהוּא עִם אֲחֵרִים. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עַדַיִן דָּבָר שָׁקוּל, מִי מַכְרִיעַ? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אַכְרִיעַ! כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְּיָדִי - נִמְצֵאתִי עוֹבֵר עַל "לֹא תַעֲשֶׂה", וַהֲרֵי הוּא בְּיָדִי! כְּשֶׁאֲנִי מַנִּיחַ כְּמוֹת שֶׁהִיא - נִמְצֵאתִי עוֹבֵר "לֹא תַעֲשֶׂה" וְאֵינָהּ בְּיָדִי.

יא. הַנִּתָּנִין בִּפְנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין בַּחוּץ - יִשָּׁפְךְ לָאֻמָּה. נָתַן בַּחוּץ וְלֹא נִמְלַךְ - יַחֲזֹר וְיִתֵּן בִּפְנִים, וְהַחִיצוֹנִים עָלוּ לוֹ. בַּחוּץ בִּפְנִים וְלֹא נִמְלַךְ - אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ. בִּפְנִים בַּחוּץ וְלֹא נִמְלַךְ - אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ, חוּץ מִשֶּׁנִּתְעָרְבוּ בְּחַטָּאת, מִפְּנֵי שֶׁחַטָּאת שֶׁנִּכְנַס דָּמָהּ לִפְנִים פְּסוּלָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַף הָאָשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ז, ז): "כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם".

הַשָּׁלֵם

יב. חַטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כּוֹסוֹת - נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן, אוֹ שֶׁנִּשְׁפַּךְ, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, אוֹ שֶׁנִּתְנוּ לְמַטָּה - הֲרֵי חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר. קַל וָחֹמֶר לַחִיצוֹנִים, שֶׁאִם נִכְנַס אֶחָד מֵהֶם לִפְנִים - לֹא יְהֵא חֲבֵרוֹ פָּסוּל. וְהַדִּין נוֹתֵן: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁמַּחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ, לֹא פָּסַל הַדָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת הַדָּם שֶׁבִּפְנִים. מָקוֹם שֶׁאֵין מַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא יִפְסֹל הַדָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת הַדָּם בַּחוּץ? הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא ו, כג): "אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ" - אֲפִלּוּ מִקְצָת דָּמָהּ". נִכְנַס לִפְנִים - כָּשֵׁר. יָצָא לַחוּץ - פָּסוּל. בְּשֵׁר הֶקֹּדֶשׁ שֶׁנִּכְנַס לִפְנִים - כָּשֵׁר. וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיְּהֵא פָּסוּל: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת הַדָּם שֶׁבִּפְנִים, נִפְסַל בָּשָׂר הַיּוֹצֵא לְשָׁם. מָקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת הַדָּם שֶׁבַּחוּץ אֵינוֹ דִין שֶׁנִּפְסַל בָּשָׂר שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם, תַּלְמוּד לוֹמַר (שְׁמוֹת כב, ל): "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ" וְגוֹ'.

יג. נִכְנַס לִפְנִים - חֲבֵרוֹ פִּגּוּל, יָצָא לַחוּץ - חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר. קִבֵּל הַכֹּהֵן, קִבֵּל הַכָּשֵׁר, קִבֵּל בִּימִין, קִבֵּל בִּכְלִי קֹדֶשׁ - חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר, שֶׁזֶּה רָאוּי לְקָרֵב בִּפְנִים. קִבֵּל הַזָּר, קִבֵּל הַפָּסוּל, קִבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל - חֲבֵרוֹ פָּסוּל, שֶׁאֵין זֶה רָאוּי לְקָרֵב בִּפְנִים. פִּרְכָּסָהּ לְקָרֵב בִּפְנִים וְהֶחֱזִירָהּ - כְּשֵׁרָה. חַטָּאת הָעוֹף שֶׁפִּרְכָּסָהּ לִפְנִים וְהֶחֱזִירָהּ - כְּשֵׁרָה.

יד. חַטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בְּאַרְבָּעָה כּוֹסוֹת, אִם נָתַן מִכֻּלָּן עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת - כֻּלָּן נִשְׁפָּכִין לַיְסוֹד, וְאִם לֹא נָתַן אֶלָּא מֵאֶחָד מֵהֶן מַתָּן אַרְבַּע - הוּא נִשְׁפַּךְ לַיְסוֹד, וְהֵן נִשְׁפָּכִין לָאֻמָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ לֹא נָתַן אֶלָּא מֵאֶחָד מֵהֶן מַתַּן אַרְבַּע - כֻּלָּן נִשְׁפָּכִין לַיְסוֹד. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לַיְסוֹד - דָּמוֹ טָעוּן כִּבּוּס, וּמַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְהַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - חַיָּב. כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לָאֻמָּה - אֵין דָּמוֹ טָעוּן כִּבּוּס, וְאֵין מַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְהַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - פָּטוּר.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. אֵין בֵּין דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אֶלָּא הַדָּם וְהַנְּסָכִים. הַדָּם כְּדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל זוֹרְקוֹ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים, נְסָכִים נוֹתְנוֹ לְסְפָלִים. הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְעָלוּ לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵרְדוּ. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִין - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵרְדוּ.

ב. אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - יֵרְדוּ, שֶׁאֵין הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ אֶלָּא אֶת הָרָאוּי לוֹ. הָרוֹבֵעַ, וְהַנִּרְבָּע, הַמַּקָּצֶה, וְהַנֶּעֱבָד, וְהָאֶתְנָן, וְהַמְּחִיר, וְהַכִּלְאַיִם, וְהַטְּרֵפָה, וְיוֹצֵא דֹּפֶן, שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - יֵרְדוּ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיוּ פְּסוּלִין בַּקֹּדֶשׁ. זֶה הַכְּלָל: שֶׁהָיָה פְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ - הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ, לֹא הָיָה פְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ - אֵין הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ, חוּץ מִבַּעַל מוּם, שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: בַּעַל מוּם בָּעוֹף - כָּשֵׁר. רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: דּוֹחֶה הָיָה אַבָּא אֶת בַּעֲלֵי מוּמִין מִלִּקָּרֵב, מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: הַלָּן וְהַיּוֹצֵא וְהַטָּמֵא שֶׁעָלוּ לֹא יֵרְדוּ? מִפְּנֵי שֶׁהַלָּן כָּשֵׁר בַּשְּׁלָמִים, וְהַיּוֹצֵא כָּשֵׁר בַּבָּמָה, וְהַטָּמֵא כָּשֵׁר בַּצִּבּוּר.

ג. הַקֹּמֶץ, וְהַלְּבוֹנָה, מִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשׁוּחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִים - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵרְדוּ. אֲבָל קֻטֶּרֶת שֶׁעָלָה לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - תֵּרֵד, שֶׁאֵין הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ אֶלָּא אֶת הָרָאוּי לוֹ, עוֹלָה שֶׁעָלְתָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְנִמְצֵאת פְּסוּלָה - יַקְטִירֶנָּה עַל יַד הָעֲזָרָה. אֲבָרִין שֶׁלָּנוּ בָּעֲזָרָה - מַעֲלִין אוֹתוֹ כָּל הַלַּיְלָה. שֶׁעַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ, שֶׁבְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ - מַעֲלִין אוֹתָם לְעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁאִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ - כָּךְ אִם יָרְדוּ לֹא יַעֲלוּ, וְאִם עָלוּ - יֵרְדוּ. הַקֹּמֶץ שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים - שְׁיָרָיו מֻתָּרִין.

ד. אֱמוּרִין שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים - הַבָּשָׂר מֻתָּר. הַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר וְהַטָּמֵא שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים - חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר

הַשָּׁלֵם

וְטָמֵא, עוֹלָה שְׁחוּטָה שֶׁעָלְתָה עַל הַמִּזְבֵּחַ, אוֹ שֶׁעָלְתָה חַיָּה וּשְׁחָטָהּ - הֲרֵי מַפְשִׁיט וּמְנַתֵּחַ וּמוֹרִיד אֶת הַדָּם וְזוֹרְקוֹ לְמַטָּה, מוֹרִיד אֶת הַקְּרָבִים וּמְדִיחָן בַּמַּיִם, וְחוֹזֵר וּמַעֲלֶה אוֹתָן וּמוֹרִיד אֶת הָעוֹר לַכֹּהֲנִים, וְחוֹזֵר וּמַקְטִיר אֶת הַכֹּל.

ה. זְבָחִים שְׁחוּטִין שֶׁעָלוּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ - הֲרֵי זֶה מַפְשִׁיט וּמְנַתֵּחַ וּמוֹרִיד אֶת הַדָּם וְזוֹרְקוֹ לְמַטָּה, מוֹרִיד אֶת הַקְּרָבִים וּמְדִיחָן בַּמַּיִם, וְחוֹזֵר וּמַעֲלֶה אוֹתָן, וּמוֹרִיד אֶת הָעוֹר וְאֶת הַבָּשָׂר לַבְּעָלִים, חוֹזֵר וּמַקְטִיר אֶת הַשְּׁאָר. הֶעֱלוּ חַיִּים - מוֹרִידָן וְשׁוֹחֲטָן לְמַטָּה, אֵין לְךָ שֶׁמַּקְדִּישׁ בְּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אֶלָּא אֶת הָרָאוּי לוֹ.

ו. כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַלַּח, וּמִדַּת הַיָּבֵשׁ מְקַדֶּשֶׁת אֶת הַיָּבֵשׁ, אֵין כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַיָּבֵשׁ, וְלֹא מִדַּת הַיָּבֵשׁ מְקַדֶּשֶׁת אֶת הַלַּח, אֵין מְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא בְּמִלּוּאָן. אֵין מְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא מִתּוֹכָן, אֵין מְקַדֵּשׁ אֶלָּא בִּפְנִים. נִקְּבוּ, נִפְגְּמוּ, נִסְדְּקוּ, אִם עוֹשִׂין מֵעֵין מְלַאכְתָּן שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין כְּשֶׁהֵן שְׁלֵמִים - מְקַדְּשִׁין, וְאִם לָאו - אֵין מְקַדְּשִׁין.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. כָּל הַתָּדִיר מְחַבְּרוֹ - הוּא קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ, וְכָל הַמְקֻדָּשׁ מְחַבְּרוֹ - הוּא קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ. פַּר מָשִׁיחַ וּפַר הָעֵדָה עוֹמְדִין - פַּר מָשִׁיחַ קוֹדֵם לְפַר הָעֵדָה בְּכָל מַעֲשָׂיו, הוֹאִיל וּמָשִׁיחַ מְכַפֵּר וְעֵדָה מִתְכַּפֶּרֶת מוּטָב שֶׁיְּקַדֵּם מְכַפֵּר לַמִּתְכַּפֵּר שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, טז): "וְכִפֶּר בְּעַדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל". פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת קוֹדֵם לִשְׂעִירֵי הָעֵדָה, וּשְׂעִירֵי הָעֵדָה קוֹדְמִין לְשָׂעִיר שֶׁל נָשִׂיא, וּשְׂעִיר שֶׁל נָשִׂיא קוֹדֵם לִשְׂעִירָה שֶׁל יָחִיד, וּשְׂעִירָה שֶׁל יָחִיד קוֹדֶמֶת לְכִבְשָׂה שֶׁל יָחִיד. תּוֹדָה קוֹדֶמֶת לְאַיִל נָזִיר מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹדָה טְעוּנָה אַרְבָּעָה מִינֵי לֶחֶם, וְאַיִל נָזִיר טָעוּן שְׁנֵי מִינֵי לֶחֶם. מַעֲשֵׂר קוֹדֵם אֶת הָעוֹפוֹת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַהֲלֹא מַעֲשֵׂר קָדָשִׁים קַלִּים וְעוֹפוֹת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים קָדְמוּ קָדָשִׁים קַלִּים לְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, אֱמוֹר מֵעַתָּה: יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂר אֲמוּרֵי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעוֹפוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

ב. חַטַּאת הָעוֹף קוֹדֶמֶת לְעוֹלַת הָעוֹף בְּהַקְרָבָה. אַף בְּהַפְרָשָׁה לֹא יֹאמַר: ״זֶה לְעוֹלָתִי וְזֶה לְחַטָּאתִי״, אֶלָּא אוֹמֵר: ״זֶה לְחַטָּאתִי וְזֶה לְעוֹלָתִי״. חַטַּאת הָעוֹף שֶׁל יוֹלֶדֶת קוֹדֶמֶת לְכִבְשָׂה. מִנְחַת הָאִישׁ קוֹדֶמֶת לְמִנְחַת הָאִשָּׁה, מִנְחַת חִטִּים קוֹדֶמֶת לְמִנְחַת שְׂעוֹרִין, מִנְחָה קוֹדֶמֶת לְיַיִן וְהַיַּיִן קוֹדֵם לַשֶּׁמֶן, שֶׁמֶן קָדַם לַמֶּלַח וּמֶלַח קוֹדֶמֶת לָעֵצִים וְעֵצִים קוֹדְמִין לְכָל דָּבָר.

ג. פָּרִים קוֹדְמִין לָאֵילִים וְאֵילִים קוֹדְמִין לַכְּבָשִׂים. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁבָּאוּ כְּאֶחָד, אֲבָל הַבָּא רִאשׁוֹן - קָרֵב רִאשׁוֹן. הַבָּא אַחֲרוֹן - קָרֵב אַחֲרוֹן. לֶחֶם הַפָּנִים קָדַם לִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, כְּשֶׁהוּא מְחַלֵּק בַּעֲצֶרֶת אוֹמֵר: ״הֵילֵךְ מַצָּה הֵילֵךְ חָמֵץ, הֵילֵךְ מַצָּה הֵילֵךְ חָמֵץ״. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר: שְׁתֵּי הַלֶּחֶם קוֹדְמוֹת לְלֶחֶם הַפָּנִים. כְּשֶׁהוּא מְחַלְּקָן בַּעֲצֶרֶת אוֹמֵר: ״הֵילֵךְ מַצָּה, הֵילֵךְ מַצָּה, הֵילֵךְ חָמֵץ, הֵילֵךְ מַצָּה״, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁתֵּי הַלֶּחֶם חֲבִיבוֹת. שֶׁקּוֹדְמִין זֶה אֶת זֶה בְּהַקְרָבָה - כָּךְ קוֹדְמִין זֶה אֶת זֶה בַּאֲכִילָה. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים קוֹדְמִין לְקָדָשִׁים קַלִּים. הַנֶּאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד קוֹדְמִין לַנֶּאֱכָלִין לִשְׁנֵי יָמִים. שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ קוֹדְמִין לְחַטַּאת וְאָשָׁם שֶׁל יוֹם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חַטַּאת וְאָשָׁם שֶׁל יוֹם קוֹדְמִין לְשֶׁל אֶמֶשׁ.

ד. וְכֻלָּן רַשָּׁאִין כֹּהֲנִים לְשָׁנוֹת בַּאֲכִילָתָן. מִנְחוֹת לְלוֹתָתָן וּלְהוֹצִיא שַׁמְנָן, וְלֶחֶת לְתוֹכָן תִּבְלֵי חֵלִין וְתִבְלֵי תְרוּמָה; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: תִּבְלֵי חֵלִין וְלֹא תִּבְלֵי תְרוּמָה, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ לִידֵי פְּסוּל וְלִידֵי מְעוּט אֲכִילָה. יַיִן כַּיּוֹצֵא בּוֹ. אֵין מְבַשְּׁלִין חַטַּאת וְאָשָׁם עִם מוּרָם מִתּוֹדָה, וְאֵיל נָזִיר עִם הַבְּכוֹר עִם הַמּוּרָם מִשֶּׁל שְׁלָמִים - מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט אֶת אֲכִילָתָן וּזְמַן אֲכִילָתָן. וְלֹא שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ עִם חַטַּאת וְאָשָׁם שֶׁל יוֹם - מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט אֶת אֲכִילָתָן וּמְקוֹם אֲכִילָתָן וּזְמַן אֲכִילָתָן. אֲבָל חַטַּאת וְאָשָׁם מִתְבַּשְּׁלִין זֶה עִם זֶה. תּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר מִתְבַּשְּׁלִין זֶה עִם זֶה. הַבְּכוֹר וּמוּרָם מִשְּׁלָמִים מִתְבַּשְּׁלִים זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁכֻּלָּן שָׁווֹת.

הַשָּׁלֵם

ה. אֶחָד חַטָּאוֹת הַחִיצוֹנוֹת וְאֶחָד חַטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת לְכִבּוּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ו, יח): ״תּוֹרַת הַחַטָּאת״ - תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַחַטָּאוֹת. חַטַּאת הָעוֹף - אֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּבּוּשׁ. חַטַּאת פְּסוּלָה - אֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּבּוּשׁ. הָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וְנִפְסְלָה - דָּמָהּ טָעוּן כִּבּוּשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וְנִפְסְלָה - אֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּבּוּשׁ. נָתַן עַל הַקֶּרֶן וְעַל הַכֶּבֶשׁ וְעַל הַיְסוֹד - אֵין זָקוּק לוֹ. נָתַן מִיָּדוֹ כְּשֶׁהוּא מַזֶּה עַל גַּבֵּי הַקִּיתוֹן - גּוֹרְדוֹ וְהוּא טָהוֹר. נָתַן עַל הָעוֹר עַד שֶׁלֹּא הִפְשִׁיט - אֵין טָעוּן כִּבּוּשׁ. מִשֶּׁהִפְשִׁיט - טָעוּן כִּבּוּשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף מִשֶּׁהִפְשִׁיט - אֵין טָעוּן כִּבּוּשׁ, אֶלָּא מָקוֹם הַדָּם, וְדָבָר הָרָאוּי לִקָּבֵל טֻמְאָה וְרָאוּי לְכִבּוּשׁ. הֵיכָן מְכַבְּסוֹ? בִּפְנִים. יָצָא לַחוּץ - נִכְנַס וּמְכַבְּסוֹ בִּפְנִים.

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָדָשִׁים קַלִּים - אֵין טְעוּנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה אֲבָל טְעוּנִין הֶדְחָה מִשּׁוּם נוֹתַן טַעַם. כְּבָשִׂים פְּסוּלִין - אֵין טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָיָה לָהֶן שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וְנִפְסְלוּ - טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לָהֶן שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וּפְסוּלִין - אֵין טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה אֶלָּא הֶדְחָה. כְּלֵי חֶרֶשׂ אֵין טְעוּנִין אֶלָּא שְׁבִירָה. הֵיכָן שׁוֹבְרוֹ? בִּפְנִים. יָצָא לַחוּץ - נִכְנַס וְשׁוֹבְרוֹ בִּפְנִים. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: בְּשֶׁל בּוֹ מִתְּחִלַּת הֶרֶגֶל - מְבַשֵּׁל בּוֹ כָּל הֶרֶגֶל. אַחַר הֶרֶגֶל - טָעוּן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. אָמַר רַבִּי נָתָן: לֹא הָיָה רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֶלָּא בִּקָּדָשִׁים קַלִּים בִּלְבַד. הֵיכָן מוֹרְקָן וְשׁוֹטְפָן? בִּפְנִים. יָצָא לַחוּץ - מַכְנִיסָן מוֹרְקָן וְשׁוֹטְפָן בִּפְנִים. נִטְמְאוּ בַּחוּץ - מְטַהֲרָן וּמַכְנִיסָן, מוֹרְקָן וְשׁוֹטְפָן בִּפְנִים. כֵּיצַד מְרִיקָתָן וּשְׁטִיפָתָן? בִּמְקוֹם אֲכִילָתָן - מְרִיקָתָן וּשְׁטִיפָתָן. עַד זְמַן אֲכִילָתָן מְרִיקָתָן וּשְׁטִיפָתָן. בְּשֶׁל בּוֹ קָדָשֵׁי קָדָשִׁים - מֹרַח וְשָׁטַף לְקָדָשֵׁי קָדָשִׁים. קָדָשִׁים קַלִּים - מֹרַח וְשָׁטַף לְקָדָשִׁים קַלִּים. קָדָשֵׁי קָדָשִׁים וְקָדָשִׁים קַלִּים - מֹרַח וְשָׁטַף לֶחְמוּר שֶׁבָּהֶן.

תּוֹסֶפְתָּא

שָׁטַח וְלֹא מֵרַק, מֵרַק וְלֹא שָׁטַח - יֹאכַל כֻּלָּם.

ז. חֹמֶר בְּהַזָּאָה שֶׁאֵין בְּמִרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וּבְמִרִיקָה וּשְׁטִיפָה שֶׁאֵין בְּהַזָּאָה. שֶׁהַזָּאָה נוֹהֶגֶת בַּחַטָּאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְנוֹהֶגֶת לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמִרִיקָה וּשְׁטִיפָה. חֹמֶר בְּמִרִיקָה וּשְׁטִיפָה, שֶׁהַמִּרִיקָה וּשְׁטִיפָה נוֹהֲגִים בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְקָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵם נִתְבַּשֵּׁל בְּמִקְצָת כְּלִי - כֻּלּוֹ טָעוּן מִרִיקָה וּשְׁטִיפָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהַזָּאָה.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

א. אֵין אוֹנֵן רַשַּׁאי לְהָבִיא זְבָחִים כָּל שִׁבְעָה, אֶחָד זְבָחִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לָבֹא נְדָבָה, וְאֶחָד זְבָחִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לָבֹא נְדָבָה, אֲפִלּוּ יַיִן וַאֲפִלּוּ עֲצִים וַאֲפִלּוּ לְבוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ג, א): "שְׁלָמִים". רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלָמִים שֶׁהַכֹּל שָׁלוֹם בָּהֶן, מֵהֶן לַמִּזְבֵּחַ, וּמֵהֶן לַכֹּהֲנִים, וּמֵהֶן לַבְּעָלִים. זִבְחֵי תוֹדָה הֲרֵי זֶה תּוֹדָה בְּכָל מָקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים נ, כג): "זוֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ" וְגוֹ'.

ב. כֹּהֵן גָּדוֹל מַקְרִיב אוֹנֵן וְאֵינוֹ אוֹכֵל, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: גּוֹמֵר אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּיָדוֹ וּבָא לוֹ, אֲבָל כֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁעָמַד וּמַקְרִיב וּמֵת לוֹ מֵת - מְנִיחַ אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּיָדוֹ וְיוֹצֵא. לְפִיכָךְ, אִם זָרַק אֶת הַדָּם אוֹ שֶׁהִקְטִיר קְטֹרֶת, כָּל עֲבוֹדָה שֶׁעָבַד - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת.

ג. כָּל חַטָּאוֹת שֶׁדָּמָן נִכְנַס לְפָנִים - אֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם, אֶלָּא הַדָּם וְאֵמוּרִין לַמִּזְבֵּחַ, וְעוֹר וּבְשָׂר יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הֵיכָן שׂוֹרְפִין אוֹתָן? בְּבֵית הַדֶּשֶׁן הַגָּדוֹל חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וְלִצְפוֹנָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם חוּץ לְשָׁלֹשׁ מַחֲנוֹת, וְלֹא הָיוּ שׂוֹרְפִין אוֹתָן שְׁלֵמִין, אֶלָּא מְנֻתָּחִין אוֹתָן עַל יְדֵי עוֹרָן כְּנִתְחֵי עוֹלוֹת.

ד. אֵין הַכֹּהֲנִים חוֹלְקִין בָּשָׂר כְּנֶגֶד בָּשָׂר, וְעוֹפוֹת כְּנֶגֶד עוֹפוֹת, בָּשָׂר כְּנֶגֶד עוֹפוֹת, עוֹפוֹת כְּנֶגֶד מְנָחוֹת, מְנָחוֹת כְּנֶגֶד מְנָחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ז, י): "וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה

הַשָּׁלֵם

בַּשֶּׁמֶן וַחֲרֵבָה לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו". הָאִישׁ חוֹלֵק אַף עַל פִּי בַּעַל מוּם, אֵין הַקָּטָן חוֹלֵק אַף עַל פִּי תָּמִים. קָטָן, מַאימָתַי כָּשֵׁר לְחַלֵּק בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ? מִשֶּׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, אֲבָל אֵין מַקְרִיבִין אוֹתוֹ לַעֲבוֹדָה, עַד שֶׁנִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, עַד שֶׁיִּהֵא בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה - "לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית ה'" (עֶזְרָא ג, ח). עוֹלָה - כֻּלָּהּ לַגָּבוֹהַּ וְעוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים הַדָּם וְאֵמוּרָיו - לַמִּזְבֵּחַ וּבְשָׂר וְעוֹר לַכֹּהֲנִים. קָדָשִׁים קַלִּים הַדָּם וְאֵמוּרִים לַמִּזְבֵּחַ, וְעוֹר וּבְשָׂר לַבְּעָלִים. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּבָּשָׂר - יֵשׁ לוֹ בָּעוֹרוֹת, כָּל שֶׁאֵין לוֹ בַּבָּשָׂר - אֵין לוֹ בָּעוֹרוֹת, חוּץ מִן הָעוֹלָה שֶׁפֵּרַשׁ בָּהּ הַכָּתוּב (וַיִּקְרָא ז, ח): "עוֹר הָעוֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה", שְׁחָטָהּ חוּץ לִזְמַנָּהּ, חוּץ לִמְקוֹמָהּ, הוֹאִיל וְלֹא זָכָה מִזְבֵּחַ בִּבְשָׂרָהּ - לֹא יִזְכּוּ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרָהּ. עוֹלַת הֶקְדֵּשׁ - אֵין עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אַף שֵׁל גֵּרִים וְשֶׁל נָשִׁים וַעֲבָדִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "עוֹלַת אִישׁ" - פְּרָט לְאֵלּוּ. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר "עוֹר הָעוֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה", אִם 'כֹּהֵן' לָמָּה נֶאֱמַר 'עוֹלַת אִישׁ'? אֶלָּא עוֹלָה שֶׁעָלְתָה לְאִישׁ - עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים, וְשֶׁלֹּא עָלְתָה לְאִישׁ - אֵין עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים.

ה. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁנִּטְמָא הַדָּם - הַדָּם יִזָּרֵק, וְעוֹר וּבְשָׂר אֲסוּרִין. וְאִם נִזְרַק הַדָּם - עוֹר וּבְשָׂר מֻתָּרִים. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁנִּטְמָא הַזָּבַח - הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְנִטְמָא הָעוֹר וְאַחַר כָּךְ זָרַק אֶת הַדָּם - הָעוֹר מֻתָּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, זָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ נִטְמָא הַזָּבַח - הָעוֹר אָסוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ נִטְמָא הַזָּבַח - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהָעוֹר מֻתָּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁיָּצָא הַדָּם, אוֹ שֶׁשְּׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁיָּצָא הַדָּם - לֹא יִזָּרֵק, עוֹר וּבְשָׂר אֲסוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּזְרַק הַדָּם - עוֹר וּבְשָׂר אֲסוּרִין.

ו. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁיָּצָא הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְיָצָא הַזֶּבַח וְאַחַר כָּךְ זָרַק אֶת הַדָּם - הָעוֹר מֻתָּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ יָצָא הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ יָצָא הַזֶּבַח - הָעוֹר מֻתָּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁלָּן הַדָּם - הַדָּם יִזָּרֵק, עוֹר וּבְשָׂר אֲסוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּזְרַק הַדָּם - עוֹר וּבְשָׂר אֲסוּרִין. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁלָּן הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק הַדָּם וְלָן הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ לָן הַזֶּבַח - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהָעוֹר מֻתָּר. רַבִּי אוֹמֵר: הַדָּם מְרַצֶּה עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּשֶׁהוּא עִם הַבָּשָׂר, נוֹלָד בּוֹ פְּסוּל בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים בֵּין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - הֲרֵי הוּא כַּיּוֹצֵא בּוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין הַדָּם מְרַצֶּה עַל הָעוֹר בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּשֶׁהוּא עִם הַבָּשָׂר נִזְרַק עָלָיו הַדָּם - הֲרֵצָה שָׁעָה אַחַת, לְפִיכָךְ, אִם נוֹלָד לוֹ פְּסוּל אֲפִילוּ לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר.

ז. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַכְנִיסִין עוֹרוֹת קָדָשִׁים לְלִשְׁכַּת בֵּית הַפַּרְוָה, וְהָיוּ מְחַלְּקִין אוֹתָן בָּעֲרָבִין לְכָל בֵּית אָב שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהָיוּ גְּדוֹלֵי כְהוּנָּה בָּאִים וְנוֹטְלִין אוֹתָם בִּזְרוֹעַ, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מְחַלְּקִין אוֹתָן בָּעֲרָבִי שַׁבָּתוֹת לְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר, וַעֲדַיִן הָיוּ גְּדוֹלֵי כְהוּנָּה בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בִּזְרוֹעַ, עָמְדוּ הַבְּעָלִים

הַשָּׁלֵם

וְהִקְדִּישׁוּם לַשָּׁמַיִם. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: קוֹרוֹת שֶׁל שִׁקְמָה הָיוּ בִּירִיחוֹ, וּבַעֲלֵי אֲגֻרוֹף נוֹטְלִין אוֹתָן, עָמְדוּ וְהִקְדִּישׁוּם, אָמְרוּ: לֹא הִקְדִּישׁוּ בְּעָלִים לַשָּׁמַיִם אֶלָּא קוֹרוֹת שִׁקְמָה בִּלְבַד.

ח. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, בִּזְמַן שֶׁנִּשְׂרָפִין כְּמִצְוָתָן נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן וּמְטַמְּאִין בְּגָדִים. וְאִם אֵין נִשְׂרָפִין כְּמִצְוָתָן - נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַבִּירָה וְאֵין מְטַמְּאִין בְּגָדִים. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: בְּבֵית הַדֶּשֶׁן הַגָּדוֹל הָיוּ נִשְׂרָפִין, אֲפִלּוּ בְּתֵבֶן אֲפִלּוּ בְּקַשׁ וַאֲפִלּוּ בִּגְבָבָא, וַאֲפִלּוּ לֹא הִצִּית אֶת הָאֵשׁ אֶלָּא בְּרֶבֶּה - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין.

שופטים פרק ח

א וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֲנָשׁ אֶפְרַיִם מָה־הַדָּבָר הַזֶּה
עָשִׂיתָ לָּנוּ לְבִלְתִּי קְרֹאת לָנוּ כִּי הָלַכְתָּ
לְהִלָּחֶם בְּמִדְיָן וַיְרִיבוּן אִתּוֹ בְּחָזְקָה: **ב** וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מֶה־עָשִׂיתִי עַתָּה כָּכֶם הֲלֹא טוֹב
עֹלְלוֹת אֶפְרַיִם מִבְצִיר אֲבִיעֶזֶר: **ג** בְּיֶדְכֶם נָתַן
אֱלֹהִים אֶת־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב
וּמַה־יָּכֹלְתִּי עֲשׂוֹת כָּכֶם אָז רָפְתָה רוּחָם
מֵעָלָיו בְּדַבְּרוֹ הַדָּבָר הַזֶּה: **ד** וַיָּבֹא גִדְעוֹן
הַיַּרְדֵּנָה עֹבֵר הוּא וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר
אִתּוֹ עֲיֵפִים וְרֹדְפִים: **ה** וַיֹּאמֶר לְאַנְשֵׁי סֻכּוֹת
תְּנוּ־נָא כִּכְּרוֹת לֶחֶם לָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי כִּי־
עֲיֵפִים הֵם וְאָנֹכִי רֹדֵף אַחֲרֵי זֶבַח וְצַלְמֻנָּע
מַלְכֵי מִדְיָן: **ו** וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי סֻכּוֹת הֲכַף זֶבַח
וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְיָדֶךָ כִּי־נִתֵּן לְצִבְאֲךָ
לָחֶם: **ז** וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן לָכֵן בְּתֵת יְהוָה אֶת־זֶבַח
וְאֶת־צַלְמֻנָּע בְּיָדִי וְדַשְׁתִּי אֶת־בְּשַׂרְכֶם אֶת־
קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבַּרְקָנִים: **ח** וַיַּעַל מִשָּׁם
פְּנוּאֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כָּזֹאת וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ אַנְשֵׁי
פְנוּאֵל כַּאֲשֶׁר עָנוּ אַנְשֵׁי סֻכּוֹת: **ט** וַיֹּאמֶר גַּם־
לְאַנְשֵׁי פְנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם אֶתֹּץ
אֶת־הַמִּגְדָּל הַזֶּה: {פ}
י וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בַּקַּרְקֹר וּמַחֲנֵיהֶם עִמָּם
כַּחֲמֵשֶׁת עָשָׂר אֶלֶף כֹּל הַנִּוֹתָרִים מִכֹּל מַחֲנֵה
בְנֵי־קֶדֶם וְהַנֹּפְלִים מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ
שֹׁלֵף חָרֶב: **יא** וַיַּעַל גִּדְעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׁכוּנֵי
בָאֳהָלִים מִקֶּדֶם לְנֹבַח וְיָגְבְּהָה וַיַּךְ אֶת־
הַמַּחֲנֶה וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בֶּטַח: **יב** וַיָּנָס זֶבַח
וְצַלְמֻנָּע וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְכֹּד אֶת־שְׁנֵי
מַלְכֵי מִדְיָן אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע וְכָל־
הַמַּחֲנֶה הֶחֱרִיד: **יג** וַיָּשָׁב גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ מִן־
הַמִּלְחָמָה מִלְמַעֲלֵה הֶחָרֶס: **יד** וַיִּלְכֹּד־נַעַר
מֵאַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיִּשְׁאָלֵהוּ וַיִּכְתֹּב אֵלָיו אֶת־שָׂרֵי
סֻכּוֹת וְאֶת־זִקְנֶיהָ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה
אִישׁ: **טו** וַיָּבֹא אֶל־אַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה
זֶבַח וְצַלְמֻנָּע אֲשֶׁר חֵרַפְתֶּם אוֹתִי לֵאמֹר הֲכַף
זֶבַח וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְיָדֶךָ כִּי נִתֵּן לַאֲנָשֶׁיךָ
הַיְעֵפִים לֶחֶם: **טז** וַיִּקַּח אֶת־זִקְנֵי הָעִיר וְאֶת־
קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבַּרְקָנִים וַיֹּדַע בָּהֶם אֶת
אַנְשֵׁי סֻכּוֹת: **יז** וְאֶת־מִגְדַּל פְּנוּאֵל נָתָץ וַיַּהֲרֹג
אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר: **יח** וַיֹּאמֶר אֶל־זֶבַח וְאֶל־
צַלְמֻנָּע אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הַרַגְתֶּם בְּתָבוֹר
וַיֹּאמְרוּ כָּמוֹךָ כְּמוֹהֶם אֶחָד כְּתֹאַר בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ: **יט** וַיֹּאמֶר אַחַי בְּנֵי־אִמִּי הֵם חַי־יְהוָה
לוּ הֲחִיִּתֶם אוֹתָם לֹא הָרַגְתִּי אֶתְכֶם: **כ** וַיֹּאמֶר
לְיֶתֶר בְּכוֹרוֹ קוּם הָרֹג אוֹתָם וְלֹא־שָׁלַף הַנַּעַר
חַרְבּוֹ כִּי יָרֵא כִּי עוֹדֶנּוּ נָעַר: **כא** וַיֹּאמֶר זֶבַח
וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתָּה וּפְגַע־בָּנוּ כִּי כָאִישׁ גְּבוּרָתוֹ
וַיָּקָם גִּדְעוֹן וַיַּהֲרֹג אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע וַיִּקַּח
אֶת־הַשַּׂהֲרֹנִים אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם: {פ}
כב וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּדְעוֹן מְשָׁל־בָּנוּ
גַּם־אַתָּה גַּם־בִּנְךָ גַּם בֶּן־בִּנֶּךָ כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ
מִיַּד מִדְיָן: **כג** וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשֹׁל
אֲנִי בָּכֶם וְלֹא־יִמְשֹׁל בְּנִי בָּכֶם יְהוָה יִמְשֹׁל
בָּכֶם: **כד** וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן אֶשְׁאֲלָה מִכֶּם
שְׁאֵלָה וּתְנוּ־לִי אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ כִּי־נִזְמֵי זָהָב
לָהֶם כִּי יִשְׁמְעֵאלִים הֵם: **כה** וַיֹּאמְרוּ נָתוֹן נִתֵּן

וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־הַשִּׂמְלָה וַיִּשְׁלְחוּ שָׁמָּה אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ: **כו** וַיְהִי מִשְׁקַל נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׁאָל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת זָהָב מִן־הַשַּׁהֲרֹנִים וְהַנְּטִיפוֹת וּבִגְדֵי הָאַרְגָּמָן שֶׁעַל מַלְכֵי מִדְיָן וּלְבַד מִן־הָעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם: **כז** וַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גִדְעוֹן לְאֵפוֹד וַיַּצֵּג אוֹתוֹ בְעִירוֹ בְּעָפְרָה וַיִּזְנוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שָׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתוֹ לְמוֹקֵשׁ: **כח** וַיִּכָּנַע מִדְיָן לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ לָשֵׂאת רֹאשָׁם וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן: {פ}

כט וַיֵּלֶךְ יְרֻבַּעַל בֶּן־יוֹאָשׁ וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתוֹ: **ל** וּלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִים בָּנִים יֹצְאֵי יֶרֶךְ כִּי־נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ: **לא** וּפִילַגְשׁוֹ אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם יָלְדָה־לּוֹ גַם־הִיא בֵּן וַיָּשֶׂם אֶת־שְׁמוֹ אֲבִימֶלֶךְ: **לב** וַיָּמָת גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ בְּשֵׂיבָה טוֹבָה וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר יוֹאָשׁ אָבִיו בְּעָפְרָה אֲבִי הָעֶזְרִי: {פ}

לג וַיְהִי כַּאֲשֶׁר מֵת גִּדְעוֹן וַיָּשׁוּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים וַיָּשִׂימוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים: **לד** וְלֹא זָכְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּצִּיל אוֹתָם מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב: **לה** וְלֹא־עָשׂוּ חֶסֶד עִם־בֵּית יְרֻבַּעַל גִּדְעוֹן כְּכָל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה עִם־יִשְׂרָאֵל: {פ}

שופטים פרק ט

א וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבַּעַל שְׁכֶמָה אֶל־אֲחֵי אִמּוֹ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וְאֶל־כָּל־מִשְׁפַּחַת בֵּית־אֲבִי אִמּוֹ לֵאמֹר: **ב** דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי כָל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם מַה־טּוֹב לָכֶם הַמְשֹׁל בָּכֶם שִׁבְעִים אִישׁ כֹּל בְּנֵי יְרֻבַּעַל אִם־מְשֹׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד וּזְכַרְתֶּם כִּי־עַצְמְכֶם וּבְשַׂרְכֶם אָנִי: **ג** וַיְדַבְּרוּ אֲחֵי־אִמּוֹ עָלָיו בְּאָזְנֵי כָל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לִבָּם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ כִּי אָמְרוּ אָחִינוּ הוּא: **ד** וַיִּתְּנוּ־לוֹ שִׁבְעִים כֶּסֶף מִבֵּית בַּעַל בְּרִית וַיִּשְׂכֹּר בָּהֶם אֲבִימֶלֶךְ אֲנָשִׁים רֵיקִים וּפַחָזִים וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו: **ה** וַיָּבֹא בֵית־אָבִיו עָפְרָתָה וַיַּהַרֹּג אֶת־אֶחָיו בְּנֵי־יְרֻבַּעַל שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן אֶחָת וַיִּוָּתֵר יוֹתָם בֶּן־יְרֻבַּעַל הַקָּטֹן כִּי נֶחְבָּא: {ס} **ו** וַיֵּאָסְפוּ כָּל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְכָל־בֵּית מִלּוֹא וַיֵּלְכוּ וַיַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ לְמֶלֶךְ עִם־אֵלוֹן מֻצָּב אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם: **ז** וַיַּגִּדוּ לְיוֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲמֹד בְּרֹאשׁ הַר־גְּרִזִים וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְעוּ אֵלַי בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְיִשְׁמַע אֲלֵיכֶם אֱלֹהִים: **ח** הָלוֹךְ הָלְכוּ הָעֵצִים לִמְשֹׁחַ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לַזַּיִת מלוכה (מָלְכָה) עָלֵינוּ: **ט** וַיֹּאמֶר לָהֶם הַזַּיִת הֶחָדַלְתִּי אֶת־דְּשְׁנִי אֲשֶׁר־בִּי יְכַבְּדוּ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים: **י** וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַתְּאֵנָה לְכִי־אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ: **יא** וַתֹּאמֶר לָהֶם הַתְּאֵנָה הֶחָדַלְתִּי אֶת־מָתְקִי וְאֶת־תְּנוּבָתִי הַטּוֹבָה וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים: **יב** וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַגֶּפֶן לְכִי־אַתְּ מלוכי (מָלְכִי) עָלֵינוּ: **יג** וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן הֶחָדַלְתִּי אֶת־תִּירוֹשִׁי הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים: **יד** וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעֵצִים אֶל־

הָאָטָד לֵךְ אַתָּה מְלָךְ־עָלֵינוּ: **טו** וַיֹּאמֶר
הָאָטָד אֶל־הָעֵצִים אִם בֶּאֱמֶת אַתֶּם מְשִׁחִים
אֹתִי לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם בֹּאוּ חֲסוּ בְצִלִּי וְאִם־אַיִן
תֵּצֵא אֵשׁ מִן־הָאָטָד וְתֹאכַל אֶת־אַרְזֵי
הַלְּבָנוֹן: **טז** וְעַתָּה אִם־בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים
עֲשִׂיתֶם וַתַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאִם־טוֹבָה
עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאִם־כִּגְמוּל
יָדָיו עֲשִׂיתֶם לוֹ: **יז** אֲשֶׁר־נִלְחַם אָבִי עֲלֵיכֶם
וַיִּשְׁלֵךְ אֶת־נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד
מִדְיָן: **יח** וְאַתֶּם קַמְתֶּם עַל־בֵּית אָבִי הַיּוֹם
וַתַּהַרְגוּ אֶת־בָּנָיו שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן אֶחָת
וַתַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֲמָתוֹ עַל־בַּעֲלֵי
שְׁכֶם כִּי אֲחִיכֶם הוּא: **יט** וְאִם־בֶּאֱמֶת
וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ הַיּוֹם
הַזֶּה שִׂמְחוּ בַּאֲבִימֶלֶךְ וְיִשְׂמַח גַּם־הוּא
בָּכֶם: **כ** וְאִם־אַיִן תֵּצֵא אֵשׁ מֵאֲבִימֶלֶךְ וְתֹאכַל
אֶת־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאֶת־בֵּית מִלּוֹא וְתֵצֵא אֵשׁ
מִבַּעֲלֵי שְׁכֶם וּמִבֵּית מִלּוֹא וְתֹאכַל אֶת־
אֲבִימֶלֶךְ: **כא** וַיָּנָס יוֹתָם וַיִּבְרַח וַיֵּלֶךְ בְּאֵרָה
וַיֵּשֶׁב שָׁם מִפְּנֵי אֲבִימֶלֶךְ אָחִיו: {פ}
כב וַיָּשַׂר אֲבִימֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ
שָׁנִים: **כג** וַיִּשְׁלַח אֱלֹהִים רוּחַ רָעָה בֵּין
אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּבְגְּדוּ בַעֲלֵי־שְׁכֶם
בַּאֲבִימֶלֶךְ: **כד** לָבֹוא חֲמַס שִׁבְעִים בְּנֵי־
יְרֻבַּעַל וְדָמָם לָשׂוּם עַל־אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם
אֲשֶׁר הָרַג אוֹתָם וְעַל בַּעֲלֵי שְׁכֶם אֲשֶׁר־חִזְּקוּ
אֶת־יָדָיו לַהֲרֹג אֶת־אֶחָיו: **כה** וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַעֲלֵי
שְׁכֶם מְאָרְבִים עַל רָאשֵׁי הֶהָרִים וַיִּגְזְלוּ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בַּדָּרֶךְ וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ:
{פ}
כו וַיָּבֹא גָּעַל בֶּן־עֶבֶד וְאֶחָיו וַיַּעַבְרוּ בִּשְׁכֶם
וַיִּבְטְחוּ־בוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם: **כז** וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֶה
וַיִּבְצְרוּ אֶת־כַּרְמֵיהֶם וַיִּדְרְכוּ וַיַּעֲשׂוּ הִלּוּלִים
וַיָּבֹאוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיְקַלְלוּ
אֶת־אֲבִימֶלֶךְ: **כח** וַיֹּאמֶר | גָּעַל בֶּן־עֶבֶד מִי־
אֲבִימֶלֶךְ וּמִי־שְׁכֶם כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא בֶן־יְרֻבַּעַל
וּזְבֻל פְּקִידֹו עִבְדוּ אֶת־אַנְשֵׁי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם
וּמַדּוּעַ נַעַבְדֶנּוּ אֲנָחְנוּ: **כט** וּמִי יִתֵּן אֶת־הָעָם
הַזֶּה בְּיָדִי וְאָסִירָה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר
לַאֲבִימֶלֶךְ רַבֶּה צְבָאֶךָ וָצֵאָה: **ל** וַיִּשְׁמַע זְבֻל
שַׂר־הָעִיר אֶת־דִּבְרֵי גַּעַל בֶּן־עֶבֶד וַיִּחַר
אַפּוֹ: **לא** וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ
בְּתָרְמָה לֵאמֹר הִנֵּה גַּעַל בֶּן־עֶבֶד וְאֶחָיו בָּאִים
שְׁכֶמָה וְהִנָּם צָרִים אֶת־הָעִיר
עָלֶיךָ: **לב** וְעַתָּה קוּם לַיְלָה אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר־
אִתָּךְ וֶאֱרֹב בַּשָּׂדֶה: **לג** וְהָיָה בַבֹּקֶר כִּזְרֹחַ
הַשֶּׁמֶשׁ תַּשְׁכִּים וּפָשַׁטְתָּ עַל־הָעִיר וְהִנֵּה־הוּא
וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ יֹצְאִים אֵלֶיךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ
כַּאֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ: **לד** וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְכָל־
הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לָיְלָה וַיֶּאֶרְבוּ עַל־שְׁכֶם
אַרְבָּעָה רָאשִׁים: **לה** וַיֵּצֵא גַּעַל בֶּן־עֶבֶד
וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְהָעָם
אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִן־הַמַּאְרָב: **לו** וַיַּרְא־גַּעַל אֶת־
הָעָם וַיֹּאמֶר אֶל־זְבֻל הִנֵּה־עָם יוֹרֵד מֵרָאשֵׁי
הֶהָרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אֶת צֵל הֶהָרִים אַתָּה
רֹאֶה כָּאֲנָשִׁים: **לז** וַיֹּסֶף עוֹד גַּעַל לְדַבֵּר
וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עָם יוֹרְדִים מֵעָם טַבּוּר הָאָרֶץ
וְרֹאשׁ־אֶחָד בָּא מִדֶּרֶךְ אֵלוֹן

מְעוֹנְנִים: **לח** וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֶל אַיֵּה אֲפוֹא פִּיךָ
אֲשֶׁר תֹּאמַר מִי אֲבִימֶלֶךְ כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא זֶה
הָעָם אֲשֶׁר מָאַסְתָּה בּוֹ צֵא־נָא עַתָּה וְהִלָּחֶם
בּוֹ: **לט** וַיֵּצֵא גַּעַל לִפְנֵי בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּלָּחֶם
בַּאֲבִימֶלֶךְ: **מ** וַיִּרְדְּפֵהוּ אֲבִימֶלֶךְ וַיָּנָס מִפָּנָיו
וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים רַבִּים עַד־פֶּתַח
הַשָּׁעַר: **מא** וַיֵּשֶׁב אֲבִימֶלֶךְ בָּארוּמָה וַיְגָרֶשׁ
זְבֻל אֶת־גַּעַל וְאֶת־אֶחָיו מִשֶּׁבֶת בִּשְׁכֶם:
{ס} **מב** וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה וַיַּגִּדוּ
לַאֲבִימֶלֶךְ: **מג** וַיִּקַּח אֶת־הָעָם וַיֶּחֱצֵם
לִשְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיֶּאֱרֹב בַּשָּׂדֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה
הָעָם יֹצֵא מִן־הָעִיר וַיָּקָם עֲלֵיהֶם
וַיַּכֵּם: **מד** וַאֲבִימֶלֶךְ וְהָרָאשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ
פָּשְׁטוּ וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וּשְׁנֵי
הָרָאשִׁים פָּשְׁטוּ עַל־כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
וַיַּכּוּם: **מה** וַאֲבִימֶלֶךְ נִלְחָם בָּעִיר כָּל הַיּוֹם
הַהוּא וַיִּלְכֹּד אֶת־הָעִיר וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ
הָרָג וַיִּתֹּץ אֶת־הָעִיר וַיִּזְרָעֶהָ מֶלַח: {פ}
מו וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־
צְרִיַח בֵּית אֵל בְּרִית: **מז** וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ כִּי
הֻתְקַבְּצוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם: **מח** וַיַּעַל
אֲבִימֶלֶךְ הַר־צַלְמוֹן הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת־הַקַּרְדֻּמוֹת בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת
שׂוֹכַת עֵצִים וַיִּשָּׂאֶהָ וַיָּשֶׂם עַל־שִׁכְמוֹ וַיֹּאמֶר
אֶל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ מָה רְאִיתֶם עָשִׂיתִי מַהֲרוּ
עֲשׂוּ כָמוֹנִי: **מט** וַיִּכְרְתוּ גַם־כָּל־הָעָם אִישׁ
שׂוֹכָה וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיָּשִׂימוּ עַל־
הַצְּרִיַח וַיַּצִּיתוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַצְּרִיַח בָּאֵשׁ
וַיָּמֻתוּ גַּם כָּל־אַנְשֵׁי מִגְדַּל־שְׁכֶם כְּאֶלֶף אִישׁ
וְאִשָּׁה: {פ}
נ וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ אֶל־תֵּבֶץ וַיִּחַן בְּתֵבֶץ
וַיִּלְכְּדָהּ: **נא** וּמִגְדַּל־עֹז הָיָה בְתוֹךְ־הָעִיר
וַיָּנֻסוּ שָׁמָּה כָּל־הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְכֹל בַּעֲלֵי
הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם וַיַּעֲלוּ עַל־גַּג
הַמִּגְדָּל: **נב** וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד־הַמִּגְדָּל וַיִּלָּחֶם
בּוֹ וַיִּגַּשׁ עַד־פֶּתַח הַמִּגְדָּל לִשְׂרְפוֹ
בָאֵשׁ: **נג** וַתַּשְׁלֵךְ אִשָּׁה אַחַת פֶּלַח רֶכֶב עַל־
רֹאשׁ אֲבִימֶלֶךְ וַתָּר�ץ אֶת־גֻּלְגָּלְתּוֹ: **נד** וַיִּקְרָא
מְהֵרָה אֶל־הַנַּעַר | נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלֹף
חַרְבְּךָ וּמוֹתְתֵנִי פֶּן־יֹאמְרוּ לִי אִשָּׁה הֲרָגָתְהוּ
וַיִּדְקְרֵהוּ נַעֲרוֹ וַיָּמֹת: **נה** וַיִּרְאוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
כִּי מֵת אֲבִימֶלֶךְ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לִמְקֹמוֹ: **נו** וַיָּשֶׁב
אֱלֹהִים אֵת רָעַת אֲבִימֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָבִיו
לַהֲרֹג אֶת־שִׁבְעִים אֶחָיו: **נז** וְאֵת כָּל־רָעַת
אַנְשֵׁי שְׁכֶם הֵשִׁיב אֱלֹהִים בְּרֹאשָׁם וַתָּבֹא
אֲלֵיהֶם קִלְלַת יוֹתָם בֶּן־יְרֻבָּעַל: {פ}

שופטים פרק י

א וַיָּקָם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל
תּוֹלָע בֶּן־פּוּאָה בֶּן־דּוֹדוֹ אִישׁ יִשָּׂשכָר וְהוּא־
יֹשֵׁב בְּשָׁמִיר בְּהַר אֶפְרָיִם: **ב** וַיִּשְׁפֹּט אֶת־
יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה וַיָּמָת וַיִּקָּבֶר
בְּשָׁמִיר: {פ}
ג וַיָּקָם אַחֲרָיו יָאִיר הַגִּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־
יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה: **ד** וַיְהִי־לוֹ
שְׁלֹשִׁים בָּנִים רֹכְבִים עַל־שְׁלֹשִׁים עֲיָרִים
וּשְׁלֹשִׁים עֲיָרִים לָהֶם יִקְרְאוּ | חַוֹּת יָאִיר
עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד: **ה** וַיָּמָת

יָאִיר וַיִּקְבֹּר בְּקָמוֹן: {פ}
ו וַיֹּסִיפוּ | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי
יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת
וְאֶת־אֱלֹהֵי אֲרָם וְאֶת־אֱלֹהֵי צִידוֹן וְאֶת |
אֱלֹהֵי מוֹאָב וְאֶת אֱלֹהֵי בְּנֵי־עַמּוֹן וְאֶת אֱלֹהֵי
פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וְלֹא
עָבָדוּהוּ: **ז** וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם
בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן: **ח** וַיְרֹעֲצוּ
וַיְרַצְּצוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁנָה הַהִיא שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֶת־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד: **ט** וַיַּעַבְרוּ
בְּנֵי־עַמּוֹן אֶת־הַיַּרְדֵּן לְהִלָּחֶם גַּם־בִּיהוּדָה
וּבְבִנְיָמִין וּבְבֵית אֶפְרָיִם וַתֵּצַר לְיִשְׂרָאֵל
מְאֹד: **י** וַיִּזְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה לֵאמֹר
חָטָאנוּ לָךְ וְכִי עָזַבְנוּ אֶת־אֱלֹהֵינוּ וַנַּעֲבֹד אֶת־
הַבְּעָלִים: {פ}
יא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא
מִמִּצְרַיִם וּמִן־הָאֱמֹרִי וּמִן־בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן־
פְּלִשְׁתִּים: **יב** וְצִידוֹנִים וַעֲמָלֵק וּמָעוֹן לָחֲצוּ
אֶתְכֶם וַתִּצְעֲקוּ אֵלַי וָאוֹשִׁיעָה אֶתְכֶם
מִיָּדָם: **יג** וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ אֱלֹהִים
אֲחֵרִים לָכֵן לֹא־אוֹסִיף לְהוֹשִׁיעַ
אֶתְכֶם: **יד** לְכוּ וְזַעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
בְּחַרְתֶּם בָּם הֵמָּה יוֹשִׁיעוּ לָכֶם בְּעֵת
צָרַתְכֶם: **טו** וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה
חָטָאנוּ עֲשֵׂה־אַתָּה לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ
אַךְ הַצִּילֵנוּ נָא הַיּוֹם הַזֶּה: **טז** וַיָּסִירוּ אֶת־
אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִקִּרְבָּם וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה וַתִּקְצַר
נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל: {פ}
יז וַיִּצָּעֲקוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְעָד וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּמִּצְפָּה: **יח** וַיֹּאמְרוּ הָעָם שָׂרֵי
גִלְעָד אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר יָחֵל
לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן יִהְיֶה לְרֹאשׁ לְכֹל יֹשְׁבֵי
גִלְעָד: {פ}

שופטים פרק יא

א וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי הָיָה גִּבּוֹר חַיִל וְהוּא בֶּן־
אִשָּׁה זוֹנָה וַיּוֹלֶד גִּלְעָד אֶת־יִפְתָּח: **ב** וַתֵּלֶד
אֵשֶׁת־גִּלְעָד לוֹ בָּנִים וַיִּגְדְּלוּ בְּנֵי־הָאִשָּׁה
וַיְגָרְשׁוּ אֶת־יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנְחַל
בְּבֵית־אָבִינוּ כִּי בֶן־אִשָּׁה אַחֶרֶת
אָתָּה: **ג** וַיִּבְרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֶחָיו וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ
טוֹב וַיִּתְלַקְּטוּ אֶל־יִפְתָּח אֲנָשִׁים רֵיקִים וַיֵּצְאוּ
עִמּוֹ: {פ}
ד וַיְהִי מִיָּמִים וַיִּלָּחֲמוּ בְּנֵי־עַמּוֹן עִם־
יִשְׂרָאֵל: **ה** וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְּנֵי־עַמּוֹן עִם־
יִשְׂרָאֵל וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי גִלְעָד לָקַחַת אֶת־יִפְתָּח
מֵאֶרֶץ טוֹב: **ו** וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לְכָה וְהָיֶיתָה
לָּנוּ לְקָצִין וְנִלָּחֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן: **ז** וַיֹּאמֶר יִפְתָּח
לִזְקְנֵי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם שְׂנֵאתֶם אוֹתִי
וַתְּגָרְשׁוּנִי מִבֵּית אָבִי וּמַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלַי עַתָּה
כַּאֲשֶׁר צַר לָכֶם: **ח** וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי גִלְעָד אֶל־
יִפְתָּח לָכֵן עַתָּה שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְהָלַכְתָּ עִמָּנוּ
וְנִלְחַמְתָּ בִּבְנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָּנוּ לְרֹאשׁ לְכֹל
יֹשְׁבֵי גִלְעָד: **ט** וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד
אִם־מְשִׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן
וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם לְפָנָי אֲנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם
לְרֹאשׁ: **י** וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח יְהוָה

יְהִיֶה שִׁמְעֲךָ בֵּינוֹתֵינוּ אִם־לֹא כִדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה: **יא** וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם־זִקְנֵי גִלְעָד וַיָּשִׂימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקָצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה בַּמִּצְפָּה: {פ} **יב** וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֶם בְּאַרְצִי: **יג** וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־מַלְאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי בַּעֲלוֹתָו מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וְעַד־הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הָשִׁיבָה אֶתְהֶן בְּשָׁלוֹם: **יד** וַיֹּוסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן: **טו** וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן: **טז** כִּי בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קָדֵשָׁה: **יז** וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים | אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם | לֵאמֹר אֶעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצֶךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֱדוֹם וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּקָדֵשׁ: **יח** וַיֵּלֶךְ בַּמִּדְבָּר וַיָּסָב אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם וְאֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ לְאֶרֶץ מוֹאָב וַיַּחֲנוּ בְּעֵבֶר אַרְנֹן וְלֹא־בָאוּ בִּגְבוּל מוֹאָב כִּי אַרְנֹן גְּבוּל מוֹאָב: **יט** וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחֹון מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצְךָ עַד־מְקוֹמִי: **כ** וְלֹא־הֶאֱמִין סִיחֹון אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלּוֹ וַיֶּאֱסֹף סִיחֹון אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְּיָהְצָה וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל: **כא** וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחֹון וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכֻּם וַיִּירַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא: **כב** וַיִּירְשׁוּ אֵת כָּל־גְּבוּל הָאֱמֹרִי מֵאַרְנוֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן: **כג** וְעַתָּה יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּירָשֶׁנּוּ: **כד** הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִּירָשׁ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירָשׁ: **כה** וְעַתָּה הֲטֹוב טוֹב אַתָּה מִבָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב הֲרֹוב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־נִלְחֹם נִלְחַם בָּם: **כו** בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְעַרְעֹור וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אַרְנֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמַדּוּעַ לֹא־הִצַּלְתֶּם בָּעֵת הַהִיא: **כז** וְאָנֹכִי לֹא־חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה אִתִּי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן: **כח** וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל־דִּבְרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו: {פ} **כט** וַתְּהִי עַל־יִפְתָּח רוּחַ יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר אֶת־מִצְפֵּה גִלְעָד וּמִמִּצְפֵּה גִלְעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן: **ל** וַיִּדַּר יִפְתָּח נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתוֹן תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי: **לא** וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדַּלְתֵי בֵיתִי לִקְרָאתִי בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לַיהוָה וְהַעֲלִיתִיהוּ עֹלָה: {פ} **לב** וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ: **לג** וַיַּכֵּם מֵעֲרוֹעֵר וְעַד־בֹּאֲךָ מִנִּית עֶשְׂרִים עִיר וְעַד אָבֵל כְּרָמִים מַכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכָּנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}

לד וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל־בֵּיתוֹ וְהִנֵּה בִתּוֹ יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלוֹת וְרַק הִיא
יְחִידָה אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹ־בַת: **לה** וַיְהִי
כִרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר אֲהָהּ
בִּתִּי הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי וְאָנֹכִי
פָּצִיתִי פִי אֶל־יְהוָה וְלֹא אוּכַל
לָשׁוּב: **לו** וַתֹּאמֶר אֵלָיו אָבִי פָּצִיתָה אֶת־פִּיךָ
אֶל־יְהוָה עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ אַחֲרֵי
אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ יְהוָה נְקָמוֹת מֵאֹיְבֶיךָ מִבְּנֵי
עַמּוֹן: **לז** וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ יֵעָשֶׂה לִי הַדָּבָר
הַזֶּה הַרְפֶּה מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וְאֵלְכָה
וְיָרַדְתִּי עַל־הֶהָרִים וְאֶבְכֶּה עַל־בְּתוּלַי אָנֹכִי
ורעיתי (וְרֵעוֹתָי): **לח** וַיֹּאמֶר לֵכִי וַיִּשְׁלַח
אוֹתָהּ שְׁנֵי חֳדָשִׁים וַתֵּלֶךְ הִיא וְרֵעוֹתֶיהָ וַתֵּבְךְּ
עַל־בְּתוּלֶיהָ עַל־הֶהָרִים: **לט** וַיְהִי מִקֵּץ |
שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וַתָּשָׁב אֶל־אָבִיהָ וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת־
נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר וְהִיא לֹא־יָדְעָה אִישׁ וַתְּהִי־
חֹק בְּיִשְׂרָאֵל: **מ** מִיָּמִים | יָמִימָה תֵּלַכְנָה
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת לְבַת־יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי
אַרְבָּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה: {פ}

שופטים פרק יב

א וַיִּצָּעֵק אִישׁ אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר צָפוֹנָה וַיֹּאמְרוּ
לְיִפְתָּח מַדּוּעַ | עָבַרְתָּ | לְהִלָּח�ֵם בִּבְנֵי־עַמּוֹן
וְלָנוּ לֹא קָרָאתָ לָלֶכֶת עִמָּךְ בֵּיתְךָ נִשְׂרֹף עָלֶיךָ
בָּאֵשׁ: **ב** וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֲלֵיהֶם אִישׁ רִיב הָיִיתִי
אֲנִי וְעַמִּי וּבְנֵי־עַמּוֹן מְאֹד וָאֲזַעֵק אֶתְכֶם וְלֹא־
הוֹשַׁעְתֶּם אוֹתִי מִיָּדָם: **ג** וָאֶרְאֶה כִּי־אֵינְךָ
מוֹשִׁיעַ וָאָשִׂימָה נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶעְבְּרָה אֶל־בְּנֵי
עַמּוֹן וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדִי וְלָמָּה עֲלִיתֶם אֵלַי הַיּוֹם
הַזֶּה לְהִלָּחֶם בִּי: **ד** וַיִּקְבֹּץ יִפְתָּח אֶת־כָּל־
אַנְשֵׁי גִלְעָד וַיִּלָּחֶם אֶת־אֶפְרָיִם וַיַּכּוּ אַנְשֵׁי
גִלְעָד אֶת־אֶפְרַיִם כִּי אָמְרוּ פְלִיטֵי אֶפְרַיִם
אַתֶּם גִּלְעָד בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ
מְנַשֶּׁה: **ה** וַיִּלְכֹּד גִּלְעָד אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן
לְאֶפְרָיִם וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ פְלִיטֵי אֶפְרַיִם
אֶעְבֳּרָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי־גִלְעָד הַאֶפְרָתִי
אָתָּה וַיֹּאמֶר | לֹא: **ו** וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֱמָר־נָא
שִׁבֹּלֶת וַיֹּאמֶר סִבֹּלֶת וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר כֵּן
וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁחָטוּהוּ אֶל־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן
וַיִּפֹּל בָּעֵת הַהִיא מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם
אָלֶף: **ז** וַיִּשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת־יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ שָׁנִים
וַיָּמָת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקָּבֶר בְּעָרֵי גִלְעָד: {פ}
ח וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִבֵּית
לָחֶם: **ט** וַיְהִי־לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת
שִׁלַּח הַחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הֵבִיא לִבָנָיו מִן־
הַחוּץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים: **י** וַיָּמָת
אִבְצָן וַיִּקָּבֶר בְּבֵית לָחֶם: {פ}
יא וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי
וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים: **יב** וַיָּמָת
אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקָּבֶר בְּאַיָּלוֹן בְּאֶרֶץ זְבוּלֻן:
{פ}
יג וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל
הַפִּרְעָתוֹנִי: **יד** וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים
וּשְׁלֹשִׁים בְּנֵי בָנִים רֹכְבִים עַל־שִׁבְעִים עֲיָרֹם
וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים: **טו** וַיָּמָת
עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי וַיִּקָּבֶר בְּפִרְעָתוֹן
בְּאֶרֶץ אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֲמָלֵקִי: {פ}

שופטים פרק יג

א וַיֹּסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים אַרְבָּעִים שָׁנָה: {פ}
ב וַיְהִי׀ אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי
וּשְׁמוֹ מָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה: **ג** וַיֵּרָא
מַלְאַךְ־יְהוָה אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה־נָא
אַתְּ־עֲקָרָה וְלֹא יָלַדְתְּ וְהָרִית וְיָלַדְתְּ
בֵּן: **ד** וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר
וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־טָמֵא: **ה** כִּי׀ הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ
בֵּן וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים
יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבֶּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: **ו** וַתָּבֹא הָאִשָּׁה
וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ֮ לֵאמֹר֒ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי
וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד
וְלֹא שְׁאִלְתִּיהוּ אֵי־מִזֶּה הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־
הִגִּיד לִי: **ז** וַיֹּאמֶר לִי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן
וְעַתָּה אַל־תִּשְׁתִּי ׀ יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־
טָמֵא כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבֶּטֶן
עַד־יוֹם מוֹתוֹ: {פ}
ח וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר בִּי אֲדוֹנָי אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ יָבוֹא־נָא עוֹד אֵלֵינוּ
וְיוֹרֵנוּ מֶה־נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָד: **ט** וַיִּשְׁמַע
הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מָנוֹחַ וַיָּבֹא מַלְאַךְ֮ הָאֱלֹהִים֒
עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה וּמָנוֹחַ
אִישָׁהּ אֵין עִמָּהּ: **י** וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה וַתָּרָץ וַתַּגֶּד
לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ
אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם אֵלָי: **יא** וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ
אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ
הַאַתָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר
אָנִי: **יב** וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה יָבֹא דְבָרֶיךָ מַה־
יִּהְיֶה מִשְׁפַּט־הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ: **יג** וַיֹּאמֶר
מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ מִכֹּל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי
אֶל־הָאִשָּׁה תִּשָּׁמֵר: **יד** מִכֹּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִגֶּפֶן
הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וְיַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ וְכָל־
טֻמְאָה אַל־תֹּאכַל כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִיהָ תִּשְׁמֹר:
{ס} **טו** וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה נַעְצְרָה־
נָּא אוֹתָךְ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים: **טז** וַיֹּאמֶר֮
מַלְאַךְ֒ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ אִם־תַּעְצְרֵנִי לֹא־אֹכַל
בְּלַחְמֶךָ וְאִם־תַּעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה תַּעֲלֶנָּה כִּי
לֹא־יָדַע מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא: **יז** וַיֹּאמֶר
מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה מִי שְׁמֶךָ כִּי־יָבֹא דבריך
(דְבָרְךָ) וְכִבַּדְנוּךָ: **יח** וַיֹּאמֶר לוֹ מַלְאַךְ יְהוָה
לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא־פֶלִאי: {פ}
יט וַיִּקַּח מָנוֹחַ אֶת־גְּדִי הָעִזִּים֒ וְאֶת־הַמִּנְחָה
וַיַּעַל עַל־הַצּוּר לַיהוָה וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ
וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים: **כ** וַיְהִי׀ בְּעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל
הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעַל מַלְאַךְ־יְהוָה בְּלַהַב
הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם
אָרְצָה: **כא** וְלֹא־יָסַף עוֹד֮ מַלְאַךְ֒ יְהוָה
לְהֵרָאֹה אֶל־מָנוֹחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אָז יָדַע מָנוֹחַ
כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא: **כב** וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־
אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים
רָאִינוּ: **כג** וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ לוּ֮ חָפֵץ יְהוָה
לַהֲמִיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא
הֶרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וְכָעֵת לֹא הִשְׁמִיעָנוּ
כָּזֹאת: **כד** וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה: **כה** וַתָּחֶל֮

רוּחַ יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה־דָּן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל׃ {פ}

שופטים פרק יד

א וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן תִּמְנָתָה וַיַּרְא אִשָּׁה בְּתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים׃ **ב** וַיַּעַל וַיַּגֶּד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אִשָּׁה רָאִיתִי בְתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קְחוּ־אוֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה׃ **ג** וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ הַאֵין בְּבְנוֹת אַחֶיךָ וּבְכָל־עַמִּי אִשָּׁה כִּי־אַתָּה הוֹלֵךְ לָקַחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים הָעֲרֵלִים וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל־אָבִיו אוֹתָהּ קַח־לִי כִּי־הִיא יָשְׁרָה בְעֵינָי׃ **ד** וְאָבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מֵיְהוָה הִיא כִּי־תֹאֲנָה הוּא־מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים וּבָעֵת הַהִיא פְּלִשְׁתִּים מֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל׃ **ה** וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן וְאָבִיו וְאִמּוֹ תִּמְנָתָה וַיָּבֹאוּ עַד־כַּרְמֵי תִמְנָתָה וְהִנֵּה כְּפִיר אֲרָיוֹת שֹׁאֵג לִקְרָאתוֹ׃ **ו** וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַיְשַׁסְּעֵהוּ כְּשַׁסַּע הַגְּדִי וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא הִגִּיד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה׃ **ז** וַיֵּרֶד וַיְדַבֵּר לָאִשָּׁה וַתִּישַׁר בְּעֵינֵי שִׁמְשׁוֹן׃ **ח** וַיָּשָׁב מִיָּמִים לְקַחְתָּהּ וַיָּסַר לִרְאוֹת אֵת מַפֶּלֶת הָאַרְיֵה וְהִנֵּה עֲדַת דְּבוֹרִים בְּגוִיַּת הָאַרְיֵה וּדְבָשׁ׃ **ט** וַיְרִדֵּהוּ אֶל־כַּפָּיו וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְאָכֹל וַיֵּלֶךְ אֶל־אָבִיו וְאֶל־אִמּוֹ וַיִּתֵּן לָהֶם וַיֹּאכֵלוּ וְלֹא־הִגִּיד לָהֶם כִּי מִגְוִיַּת הָאַרְיֵה רָדָה הַדְּבָשׁ׃ **י** וַיֵּרֶד אָבִיהוּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיַּעַשׂ שָׁם שִׁמְשׁוֹן מִשְׁתֶּה כִּי כֵן יַעֲשׂוּ הַבַּחוּרִים׃ **יא** וַיְהִי כִּרְאוֹתָם אוֹתוֹ וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מֵרֵעִים וַיִּהְיוּ אִתּוֹ׃ **יב** וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן אָחוּדָה־נָּא לָכֶם חִידָה אִם־הַגֵּד תַּגִּידוּ אוֹתָהּ לִי שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וּמְצָאתֶם וְנָתַתִּי לָכֶם שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלִפֹת בְּגָדִים׃ **יג** וְאִם־לֹא תוּכְלוּ לְהַגִּיד לִי וּנְתַתֶּם אַתֶּם לִי שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלִיפוֹת בְּגָדִים וַיֹּאמְרוּ לוֹ חִידָתְךָ וְנִשְׁמָעֶנָּה׃ **יד** וַיֹּאמֶר לָהֶם מֵהָאֹכֵל יָצָא מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד הַחִידָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ **טו** | וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיֹּאמְרוּ לְאֵשֶׁת־שִׁמְשׁוֹן פַּתִּי אֶת־אִישֵׁךְ וְיַגֶּד־לָנוּ אֶת־הַחִידָה פֶּן־נִשְׂרֹף אוֹתָךְ וְאֶת־בֵּית אָבִיךְ בָּאֵשׁ הֲלְיָרַשְׁתֶּנוּ קְרָאתֶם לָנוּ הֲלֹא׃ **טז** וַתִּבְךְּ אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן עָלָיו וַתֹּאמֶר רַק־שְׂנֵאתַנִי וְלֹא אֲהַבְתָּנִי הַחִידָה חָדַתָּ לִבְנֵי עַמִּי וְלִי לֹא הִגַּדְתָּה וַיֹּאמֶר לָהּ הִנֵּה לְאָבִי וּלְאִמִּי לֹא הִגַּדְתִּי וְלָךְ אַגִּיד׃ **יז** וַתֵּבְךְ עָלָיו שִׁבְעַת הַיָּמִים אֲשֶׁר־הָיָה לָהֶם הַמִּשְׁתֶּה וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּגֶּד־לָהּ כִּי הֵצִיקَתְהוּ וַתַּגֶּד הַחִידָה לִבְנֵי עַמָּהּ׃ **יח** וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּטֶרֶם יָבֹא הַחַרְסָה מַה־מָּתוֹק מִדְּבַשׁ וּמֶה עַז מֵאֲרִי וַיֹּאמֶר לָהֶם לוּלֹא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי לֹא מְצָאתֶם חִידָתִי׃ **יט** וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַיֵּרֶד אַשְׁקְלוֹן וַיַּךְ מֵהֶם | שְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּקַּח אֶת־חֲלִיצוֹתָם וַיִּתֵּן הַחֲלִיפוֹת לְמַגִּידֵי הַחִידָה וַיִּחַר אַפּוֹ וַיַּעַל בֵּית אָבִיהוּ׃ **כ** וַתְּהִי אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן לְמֵרֵעֵהוּ אֲשֶׁר רֵעָה לוֹ׃ {פ}

הודפס לזכות

ולעילוי נשמת

האשה הכשרה בעלת

החסד

מלכה ציונה

מועלם ז"ל

בת

שרה ויצחק

ת.נ.צ.ב.ה

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת אחרי - קדושים

יז לעומר עלות השחר (72 דק') .. 4:48 נץ החמה ..... 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:18 שקיעה ..... 7:13 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:25	**לימוד יומי:** **בבלי:** סוטה כה **ירושלמי:** כלאים כב **תוספתא:** קרבנות ה **נ"ך:** שופטים ח	**ב** 23	יום **ראשון**
יח לעומר עלות השחר (72 דק') .. 4:47 נץ החמה ..... 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:18 שקיעה ..... 7:13 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:25	**לימוד יומי:** **בבלי:** סוטה כו **ירושלמי:** כלאים כג **תוספתא:** קרבנות ו **נ"ך:** שופטים ט	**ג** 24	יום **שני**
יט לעומר עלות השחר (72 דק') .. 4:46 נץ החמה ..... 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:17 שקיעה ..... 7:14 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:26	**לימוד יומי:** **בבלי:** סוטה כז **ירושלמי:** כלאים כד **תוספתא:** קרבנות ז **נ"ך:** שופטים י	**ד** 25	יום **שלישי**
כ לעומר עלות השחר (72 דק') .. 4:45 נץ החמה ..... 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:16 שקיעה ..... 7:15 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:27	**לימוד יומי:** **בבלי:** סוטה כח **ירושלמי:** כלאים כה **תוספתא:** קרבנות ח **נ"ך:** שופטים יא	**ה** 26	יום **רביעי**
כא לעומר עלות השחר (72 דק') .. 4:44 נץ החמה ..... 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:16 שקיעה ..... 7:16 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:28	**לימוד יומי:** **בבלי:** סוטה כט **ירושלמי:** כלאים כו **תוספתא:** קרבנות ט **נ"ך:** שופטים יב	**ו** 27	יום **חמישי**
ערב שבת קודש, כב לעומר עלות השחר (72 דק') .. 4:42 נץ החמה ..... 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:35 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:15 שקיעה ..... 7:16 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:28	**לימוד יומי:** **בבלי:** סוטה ל **ירושלמי:** כלאים כז **תוספתא:** קרבנות י **נ"ך:** שופטים יג	**ז** 28 **הדלקת נרות** (40 דק'): 6:36	יום **שישי**
שב"ק פרשת אחרי - קדושים, כג לעומר עלות השחר (72 דק') .. 4:41 נץ החמה ..... 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:34 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:15 שקיעה ..... 7:17 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:29	**לימוד יומי:** **בבלי:** סוטה לא **ירושלמי:** כלאים כח **תוספתא:** קרבנות יא **נ"ך:** שופטים יד	**ח** 29 **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 8:29	יום **שב"ק**

'חִנּוּךְ יְלָדִים' מַתְחִיל בְּ'חִנּוּךְ הוֹרִים', אִם אַתָּה לֹא תְּחַנֵּךְ אֶת עַצְמְךָ - מָה אַתָּה מְצַפֶּה מֵהַיְלָדִים שֶׁלְּךָ?! הֲרֵי עָלֶיךָ הֵם מִסְתַּכְּלִים! אִם יֵשׁ לְךָ מַכְשִׁירִים טְמֵאִים, אֵיךְ אַתָּה מְצַפֶּה מֵהַיְלָדִים שֶׁלְּךָ שֶׁלֹּא יִכָּלוּ בַּטֻּנּוֹפֶת הַזֹּאת?!... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)